

ILOMANTSI

Kirkonkylän osayleiskaavan muinaisjäännösinventointi 2020

Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Johanna Rahtola

Tilaja: Maankäyttösuunnittelu Kaavaharju

Sisältö

Perustiedot	4
Kohdeluettelo	5
Yleiskartat	7
Inventointi	8
Historiallinen asutus	8
Maasto	10
Tulos	11
Lähteet	11
Muinaisjäännökset	12
1 ILOMANTSI HUTUNNIEMI	12
2 ILOMANTSI HUTUNNIEMI 2	13
3 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ KIRKONPELTO	15
4 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ PAPPILANVAARA	16
5 ILOMANTSI SYNNYTYSLAITOS.....	17
6 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI LUKANSUO 1.....	18
7 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI LUKANSUO 2.....	19
8 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI RIIHISÄRKKÄ.....	20
9 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI SISSOLA.....	20
11 ILOMANTSI RISTINIEMI	22
12 ILOMANTSI HILPANSAARI.....	23
13 ILOMANTSI MÖSÖNAHO	24
14 ILOMANTSI HIETANIEMI	25
17 ILOMANTSI TERVASNIEMI	26
18 ILOMANTSI TERVASLAHDENNIEMI	27
20 ILOMANTSI HYYPIENNIEMI	29
21 ILOMANTSI RYÖKKYLÄ VIKATEKIVI	29
22 ILOMANTSI TYTÄRNIEMI	30
24 ILOMANTSI LIKONIEMI	31
25 ILOMANTSI PUTKELA IHANUS.....	31
26 ILOMANTSI KUUksenVAARA KALMISTOPELTO.....	33
27 ILOMANTSI HAVUKKAKALLIO.....	34
28 ILOMANTSI PÖTÖNNIEMI.....	36
29 ILOMANTSI KOKONNIEMI 1.....	36
30 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ KOKONNIEMI	37
31 ILOMANTSI KUIKANNIEMI	38
32 ILOMANTSI RUUKINNIEMI	39
33 ILOMANTSI HUTUNNIEMI 3	40
34 ILOMANTSI SONKAJA AUTIO.....	41
40 ILOMANTSI EETUNNIEMI	43
43 ILOMANTSI SONKAJA MYLLYMÖKKI.....	44
44 ILOMANTSI ILOMANTSINJOEN NISKA.....	45
45 ILOMANTSI SALMENNIITTY 3	46
46 ILOMANTSI TERVASLAHTI N	47
67 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ SATAMA	48
73 ILOMANTSI MESKENLAHTI NW	49
Muut kulttuuriperintökohteet	50
35 ILOMANTSI SONKAJA.....	50
47 ILOMANTSI TETRILAMPI NE	51
48 ILOMANTSI HAUKILAMPI.....	52
49 ILOMANTSI VOLOTINAHO	53
50 ILOMANTSI PITKÄKANGAS NE	54

51 ILOMANTSI TYTÄRNIEMI 2.....	54
52 ILOMANTSI TYTÄRNIEMI 3.....	55
53 ILOMANTSI KERÄLÄNLAHTI NE.....	56
54 ILOMANTSI KERÄLÄNLAHTI.....	56
55 ILOMANTSI PERÄLÄ.....	57
56 ILOMANTSI TERVAKANGAS.....	58
57 ILOMANTSI TERVAHAUDANMUTKA LUODE.....	58
58 ILOMANTSI TERVAHAUDANMUTKA ETELÄ.....	59
59 ILOMANTSI ILOMANTSINJOEN YLÄJUOKSU.....	59
74 ILOMANTSI NIEMISLAMPI NW.....	60
75 ILOMANTSI HAUKILAMPI W.....	61
76 ILOMANTSI SUOLAMPI W.....	61
77 ILOMANTSI RUOTTI NE.....	62
78 ILOMANTSI RUOTTI E.....	62
79 ILOMANTSI VOLOTINAHO N.....	63
80 ILOMANTSI TETRILAMPI S.....	63
81 ILOMANTSI TYTÄRLAMPI.....	63
82 ILOMANTSI KARTISKOLAHTI SE.....	64
83 ILOMANTSI VIITAVALKAMO N.....	65
84 ILOMANTSI VIITAVALKAMO S.....	65
85 ILOMANTSI PAPTANNIEMI S.....	66
Mahdolliset muinaisjäännökset.....	67
37 ILOMANTSI SONKAJA LAHTI.....	67
38 ILOMANTSI RYÖKKYLÄ NIEMELÄ.....	68
39 ILOMANTSI PUTKELA TURPEELA.....	69
60 ILOMANTSI SONKAJA LEHTONIEMI N.....	70
61 ILOMANTSI SONKAJA VÄYRYNVAARA VARISVAARA N.....	71
62 ILOMANTSI KUUksenVAARA SUIHKOLA S.....	72
63 PUTKELA TURPEELA N.....	73
64 ILOMANTSI SONKAJA TUOMARI.....	73
65 PUTKELA TURPEELA S.....	74
66 ILOMANTSI SONKAJA AUTIO E.....	74
68 ILOMANTSI RYÖKKYLÄ IVANANAHO.....	75
69 ILOMANTSI KUUksenVAARA PUSSILA.....	76
70 ILOMANTSI KUUksenVAARA SAVIALA.....	76
71 ILOMANTSI KUUksenVAARA IKOLA.....	77
72 ILOMANTSI SUIHKOLA N.....	78
86 MEKRIJÄRVI SISSOLA W.....	78
Löytöpaikat.....	79
15 ILOMANTSI SALMENNIITTY 1.....	79
16 ILOMANTSI SALMENNIITTY 2.....	80
19 ILOMANTSI MARJONIEMI.....	80
23 ILOMANTSI JOENNIEMI.....	81
41 ILOMANTSI HILPANSAAARI LÄNSI.....	82
42 ILOMANTSI MÖSÖNAHO ETELÄ.....	82
Muu kohde.....	83
36 ILOMANTSI KUUSELA.....	83

Kansikuva: Näkymä Ilomantsinjärven länsirannalle.

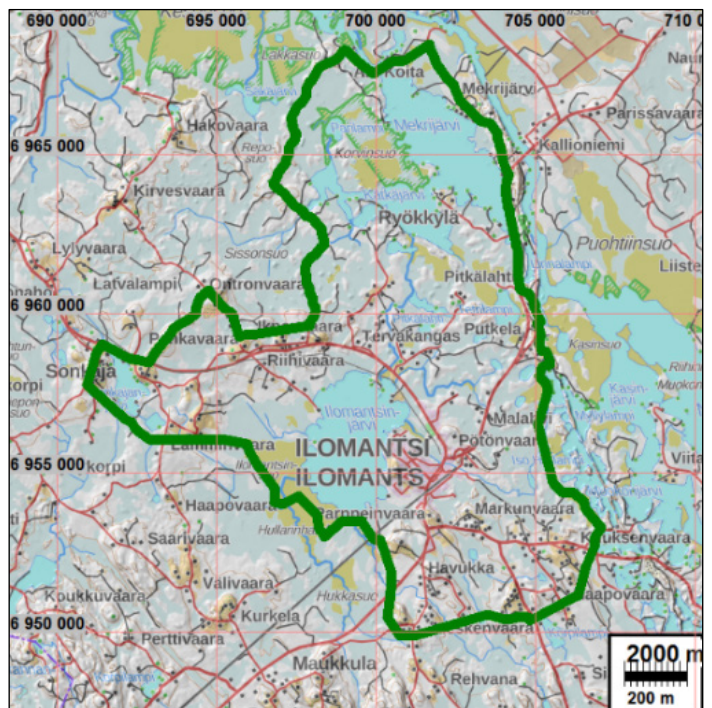
Perustiedot

- Alue:** Ilomantsin kirkonkylän osayleiskaava-alue.
- Tarkoitus:** Selvittää alueen muinaisjännökset ja etsiä ennestään tuntemattomia muinaisjännöksiä ja muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jännöksiä.
- Työaika:** maastotyö: 12 – 18.7.2020.
- Tilaaja:** Maankäyttösuunnittelu Kaavaharju.
- Tekijät:** Maastotyö Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen, valmistelu ja arkistotyö Timo Jussila, raportin koostaminen Johanna Rahtola.
- Aikaisemmat tutkimukset:** Aikaisemmat koko aluetta koskevat inventoinnit alueella ovat Hannu Poutiaisen, Matti Koposen ja Risto Kupiaisen vuosina 1992–1994 tekemä *Pohjois-Karjalan metallikautisen ja keskiaikaisen asutuksen avainalueiden arkeologinen inventointi* ja Taisto Karjalaisen vuonna 2005 tekemä *Ilomantsin inventointi*. Yksittäisillä kohteilla tehdyt tutkimukset esitetty kyseisen kohdekuvauksen yhteydessä.
- Tulokset:** Alueelta tunnettiin ennestään 28 kiinteää muinaisjännöstä (9 kivikautista asuinpaikkaa, 10 historiallisen ajan asuinpaikkaa, 5 historiallisen ajan hautapaikkaa, 3 rautakautista hautapaikkaa ja 1 keskiaikainen varustus) sekä 3 muuta arkeologista kulttuuriperintökohdetta (2 historiallisen ajan asuinpaikkaa ja 1 puolustusvarustus), kolme mahdollista muinaisjännöstä (historiallisen ajan hautapaikkoja) ja viisi löytöpaikkaa (rautakautisia löytöjä), eli kaikkiaan 39 arkeologista kohdetta.

Inventoinnin tuloksena alueelta tunnetaan 36 kiinteää muinaisjännöstä (sm): 9 kivikautista asuinpaikkaa, 3 esihistoriallista asuinpaikkaa, 11 historiallisen ajan asuinpaikkaa, 3 rautakautista hautapaikkaa, 5 historiallisen ajan hautapaikkaa, 1 myllypaikka, 1 keskiaikainen puolustusvarustus, 1 satamapaikka, 1 ajoittamaton kivirakenne, 1 historiallisen ajan maatalouskohde. **Sekä 26 muuta kulttuuriperintökohdetta (s):** 11 maailmansodan aikaisia puolustusvaruksia. Lisäksi alueelta tunnetaan **16 mahdollista muinaisjännöstä** (3 historiallisen ajan hautapaikkaa, 13 historiallisen ajan asuinpaikkaa), 7 löytöpaikkaa (4 rautakautista löytöpaikkaa, 2 kivikautista ja 1 esihistoriallinen) ja **yksi muu kohde** (historiallisen ajan asuinpaikka, joka ollut muinaisjännösrekisterissä mahdollinen muinaisjännös). Kaikkiaan alueella on 79 arkeologista kohdetta joista **62 on suojelukohdetta**.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syyskuussa 2020, ellei toisin mainittu. Muinaisjännösrekisteri on tarkastettu 7/2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kohteiden numerot vain tämän raportin karttaviitteitä.

Tutkimusalueen rajausta vihreällä.

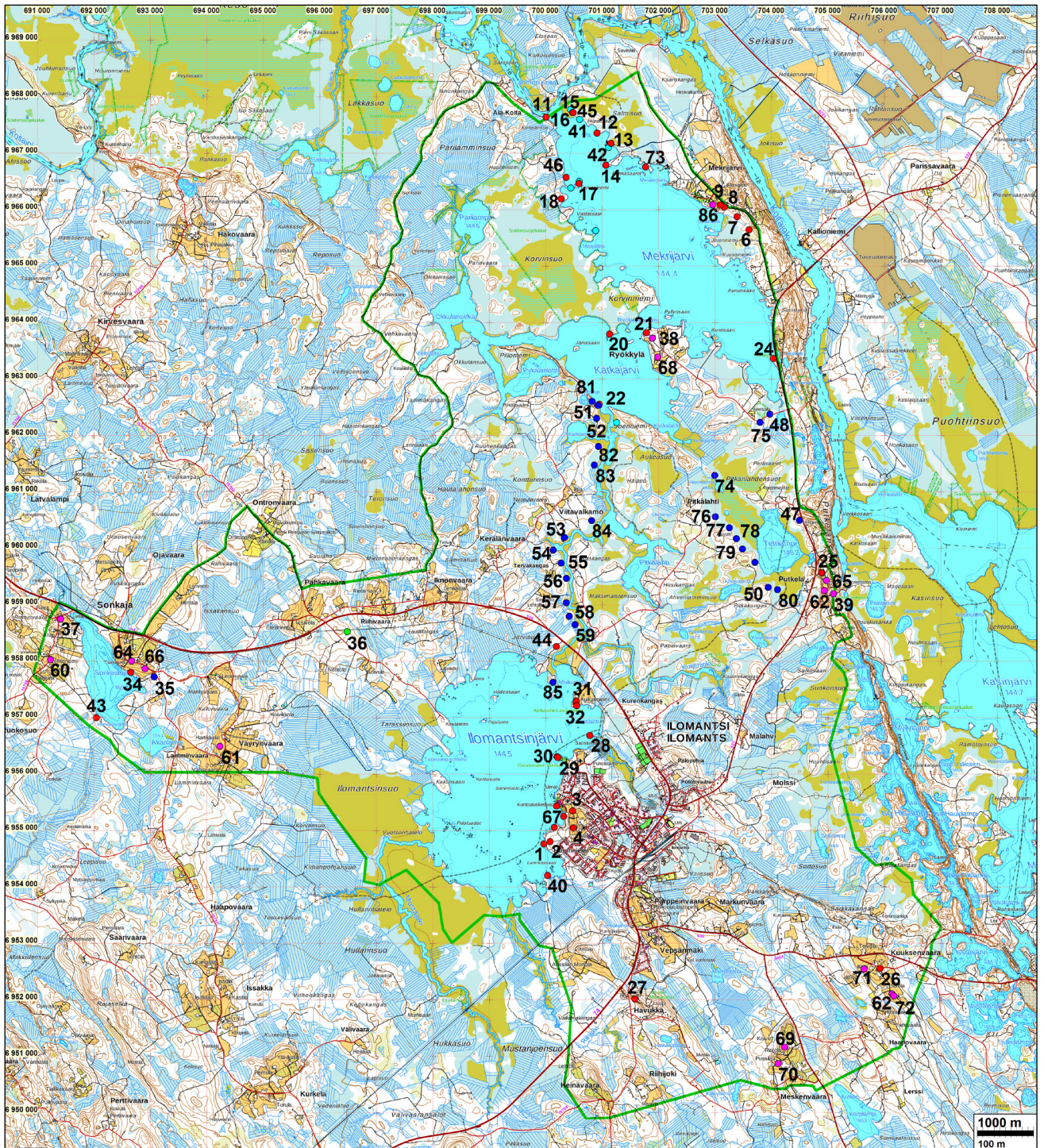
Kohdeluettelo

nro	NIMI	TYYPPI	AJOITUS	N	E	mj.tunnus
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET (sm)						
1	HUTUNNIEMI	asuinpaikka	kivikautinen	6954762	699965	146010073
2	HUTUNNIEMI 2	asuinpaikka	historiallinen	6954800	700080	1000020314
3	KIRKONKYLÄ KIRKONPELTO	asuinpaikka	historiallinen	6955345	700477	146500009
4	KIRKONKYLÄ PAPPILANVAARA	hautapaikat	historiallinen	6955046	700491	146010047
5	SYNNYTYSLAITOS	asuinpaikka	kivikautinen	6955432	700194	146010002
6	MEKRIJÄRVI LUKANSUO 1	asuinpaikka	historiallinen	6965643	703602	146500014
7	MEKRIJÄRVI LUKANSUO 2	asuinpaikka	historiallinen	6965873	703391	146500013
8	MEKRIJÄRVI RIIHISÄRKKÄ	asuinpaikka	historiallinen	6966043	703163	146500012
9	MEKRIJÄRVI SISSOLA	asuinpaikka	historiallinen	6966083	703096	1000011362
11	RISTINIEMI	asuinpaikka	kivikautinen	6967637	700006	146010012
12	HILPANSAARI	hautaus	rautakautinen	6967354	700908	1000035073
13	MÖSÖNAHO	hautaus	rautakautinen	6967173	701158	1000028925
14	HIETANIEMI	asuinpaikka	kivikautinen	6966786	701066	146010022
17	TERVASNIEMI	asuinpaikka	esihistoriallinen	6966461	700589	uusi kohde
18	TERVASLAHDENNIEMI	asuinpaikka	historiallinen	6966189	700274	146010072
20	HYYPIENNIEMI	hautaus	rautakautinen	6963792	701132	1000035080
21	RYÖKKYLÄ VIKKATEKIVI	asuinpaikka	historiallinen	6963816	701785	146500011
22	TYTÄRNIEMI	asuinpaikka	kivikautinen	6962549	700948	1000004404
24	LIKONIEMI	asuinpaikka	kivikautinen	6963361	704031	1000004400
25	PUTKELA IHANUS	hautaus	historiallinen	6959567	704887	146010055
26	KUUKSENVAARA KALMISTOPELTO	hautaus	historiallinen	6952552	705921	146010048
27	HAVUKKAKALLIO	varustus	historiallinen	6952014	701584	146010021
28	PÖTÖNNIEMI	asuinpaikka	kivikautinen	6956680	700780	146010075
29	KOKONNIEMI 1	asuinpaikka	kivikautinen	6956307	700202	146010031
30	KIRKONKYLÄ KOKONNIEMI	hautaus	historiallinen	6956295	700214	146010046
31	KUIKANNIEMI	asuinpaikka	historiallinen	6957292	700547	146500010
32	RUUKINNIEMI	asuinpaikka	kivikautinen	6957212	700551	146010001
33	HUTUNNIEMI 3	asuinpaikka	historiallinen	6955053	700154	1000022117
34	SONKAJA AUTIO	hautaus	historiallinen	6957804	692655	146010057
40	EETUNNIEMI	maatalous	historiallinen	6954202	700035	(uusi kohde)
43	SONKAJA MYLLYMÖKKI	valmistus	historiallinen	6956997	692043	(uusi kohde)
44	ILOMANTSINJOEN NISKA	asuinpaikka	historiallinen	6958259	700192	(uusi kohde)
45	SALMENNIIITY 3	asuinpaikka	esihistoriallinen	6967719	700484	(uusi kohde)
46	TERVASLAHTI N	asuinpaikka	esihistoriallinen	6966571	700361	(uusi kohde)
67	KIRKONKYLÄ SATAMA	satama	historiallinen	6955250	700317	(uusi kohde)
73	MESKENLAHTI NW	kivirakenne	ajoittamaton	6966753	701769	(uusi kohde)
MUUT KULTTUURIPERINTÖKOhteet (s)						
35	SONKAJA	varustus	historiallinen, II maailmansota	6957723	693067	1000017995
47	TETRIKILAMPI NE	varustus	historiallinen, II maailmansota	6960494	704492	(uusi kohde)
48	HAUKILAMPI	varustus	historiallinen, II maailmansota	6962375	703969	(uusi kohde)
49	VOLOTINAHO	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959750	703706	(uusi kohde)
50	PITKÄKANGAS NE	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959305	703940	(uusi kohde)
51	TYTÄRNIEMI 2	varustus	historiallinen, II maailmansota	6962529	700925	(uusi kohde)
52	TYTÄRNIEMI 3	varustus	historiallinen, II maailmansota	6962303	700902	(uusi kohde)

53	KERÄLÄNLAHTI NE	varustus	historiallinen, II maailmansota	6960189	700335	(uusi kohde)
54	KERÄLÄNLAHTI	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959967	700136	(uusi kohde)
55	PERÄLÄ	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959740	700274	(uusi kohde)
56	TERVAKANGAS	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959465	700365	(uusi kohde)
57	TERVAHAUDANMUTKA LUODE	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959032	700366	(uusi kohde)
58	TERVAHAUDANMUTKA ETELÄ	varustus	historiallinen, II maailmansota	6958793	700419	(uusi kohde)
59	ILOMANTSINJOEN YLÄJUOKSU	varustus	historiallinen, II maailmansota	6958647	700522	(uusi kohde)
74	NIEMISLAMPI NW	varustus	historiallinen, II maailmansota	6961292	702995	(uusi kohde)
75	HAUKILAMPI W	varustus	historiallinen, II maailmansota	6962230	703799	(uusi kohde)
76	SUOLAMPI W	varustus	historiallinen, II maailmansota	6960558	703005	(uusi kohde)
77	RUOTTI NE	varustus	historiallinen, II maailmansota	6960360	703255	(uusi kohde)
78	RUOTTI E	varustus	historiallinen, II maailmansota	6960172	703379	(uusi kohde)
79	VOLOTINAHO N	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959984	703485	(uusi kohde)
80	TETRI LAMP I S	varustus	historiallinen, II maailmansota	6959268	704107	(uusi kohde)
81	TYTÄRLAMP I	varustus	historiallinen, II maailmansota	6962604	700823	(uusi kohde)
82	KARTISKOLAHTI SE	varustus	historiallinen, II maailmansota	6961802	700935	(uusi kohde)
83	VIITAVALKAMO N	varustus	historiallinen, II maailmansota	6961476	700861	(uusi kohde)
84	VIITAVALKAMO S	varustus	historiallinen, II maailmansota	6960488	700813	(uusi kohde)
85	PAPATINNIEMI S	varustus	historiallinen, II maailmansota	6957626	700131	(uusi kohde)
MAHDOLLISET MUINAISJÄÄNNÖKSET						
37	SONKAJA LAHTI	hautaus	historiallinen	6958748	691409	146010058
38	RYÖKKYLÄ NIEMELÄ	hautaus	historiallinen	6963721	701890	146010056
39	PUTKELA TURPEELA	hautaus	historiallinen	6959196	705099	146500026
60	SONKAJA LEHTONIEMI N	asuinpaikka	historiallinen	6958026	691229	
61	SONKAJA VÄYRYNVAARA VARISVAARA N	asuinpaikka	historiallinen	6956489	694231	
64	SONKAJA TUOMARI	asuinpaikka	historiallinen	6958001	692665	
66	SONKAJA AUTIO E	asuinpaikka	historiallinen	6957865	692906	
68	RYÖKKYLÄ IVANANAHO	asuinpaikka	historiallinen	6963388	701985	
69	KUUKSENVAARA PUSSILA	asuinpaikka	historiallinen	6951160	704235	
70	KUUKSENVAARA SAVINALA	asuinpaikka	historiallinen	6950869	704119	
71	KUUKSENVAARA IKOLA	asuinpaikka	historiallinen	6952545	705639	
72	KUUKSENVAARA SUIHKOLA N	asuinpaikka	historiallinen	6952105	706134	
62	KUUKSENVAARA SUIHKOLA S	asuinpaikka	historiallinen	6952069	706168	
63	PUTKELA TURPEELA N	asuinpaikka	historiallinen	6959251	704933	
65	PUTKELA TURPEELA S	asuinpaikka	historiallinen	6959428	704973	
86	MEKRIJÄRVI SISSOLA W	asuinpaikka	historiallinen	6966085	702963	
LÖYTÖPAIKAT						
15	SALMENNIITTY 1	löytö	rautakautinen	6967772	700442	1000035074
16	SALMENNIITTY 2	löytö	rautakautinen	6967717	700476	1000035075
19	MARJONIEMI	löytö	rautakautinen	6965628	700884	1000035081
23	JOENNIEMI	löytö	rautakautinen	6962226	701257	1000035079
42	MÖSÖNAHO ETELÄ	löytö	kivikautinen	6967102	701117	(uusi kohde)
41	HILPANSAARI LÄNSI	löytö	kivikautinen	6967597	700601	(uusi kohde)
46	TERVASLAHTI N	löytö	esihistoriallinen	6966571	700361	(uusi kohde)
MUU KOHDE						
36	KUUSELA	maatalous	historiallinen	6958521	696485	1000033081

Yleiskartat

- = Tutkimusalueen rajaus
- = kiinteä muinaisjäännös (sm)
- = mahdollinen muinaisjäännös
- = muu kulttuuriperintökohde (s)
- = löytöpaikka
- = muu kohde

Inventointi

Ilomatsin kunnalla on tekeillä Ilomantsin kirkonkylän osayleiskaava. Hankkeen kaavakonsultti Maankäyttösuunnittelu Kaavaharju tilasi kaava-alueen muinaisjäänneinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen tekivät muinaisjäänneinventoinnin maastotyön 12–18.7.2020 tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa.

Alue sijaitsee Ilomantsin Kirkonkylän alueella ja ympäristössä, Ilomantsin luterilaisesta kirkosta 2 – 13 km säteellä eri suuntiin. Alueen kokonaispinta-ala on noin 140 km². Alueella on kaksi suurta järveä: Mäkräjärvi - Kätkäjärvi sekä Ilomantsinjärvi. Alueen länsiosassa on lisäksi suurehko Sonkajanjärvi. Alueella on lisäksi lukuisasti pieniä lampia.

Alue on suurimmaksi osaksi Vuoksen vesistöaluetta. Alueen läntisimmässä osassa sijaitseva Sonkajanjärvi kuuluu Jänisjoen vesistöalueeseen, joka laskee Jänisjoen – Jänisjärven kautta Laatokan pohjoisosaan. Sonkajanjärvi on vedenjakajalla ja sen laskusuunta on etelään. Se on siis luontaisesti pysynyt suunnilleen nykyisellä korkeustasollaan (n. 170 m mpy) tai laskenut korkeintaan muutamia metrejä jäätikön vetäytymisen jälkeen. Sen sijaan Vuoksen vesistöalueen puolella olevat vesistöt, näistä suurimpina Ilomantsinjärvi (144,5 m mpy), Mekrijärvi – Kätkäjärvi (144,4) ja näitä yhdistävä Ilomantsinjoki laskevat luoteeseen, mutkittelevaa Koitajokea pitkin Koitajoen tekojärveen ja edelleen kohti Saimaata – ennen Koitajokeen liittyviä voimalaitoksia Koitajokea pitkin Pielisen koillispuolella olevaan Rahkeenveteen. Laskusuunta on keskimäärin kohti luodetta – siis maanpinta kohoaa vesistön laskusuunnassa huomattavasti nopeammin kuin kaakossa. Tästä johtuen tutkimusalueen vesistöjen pinnat (lähinnä Mekrijärvi – Kätkäjärvi, Ilomantsinjoki ja Ilomantsinjärvi) ovat koko jääkauden jälkeisen ajan kohonneet. Täten Mekrijärven ja Ilomantsinjärven rannoilla olevat kivikautiset asuinpaikat ovat nykyisen vedenpinnan tuntumassa tai vedenpinnan alla. Alueen vesistöhistoriassa on monia muuttujia eikä asiaa ole tarkkaan selvitetty. Periaatteessa on mahdollista, että kivikautisia asuinpaikkoja voisi sijaita useita metrejä nykyisen vedenpinnan alapuolella.

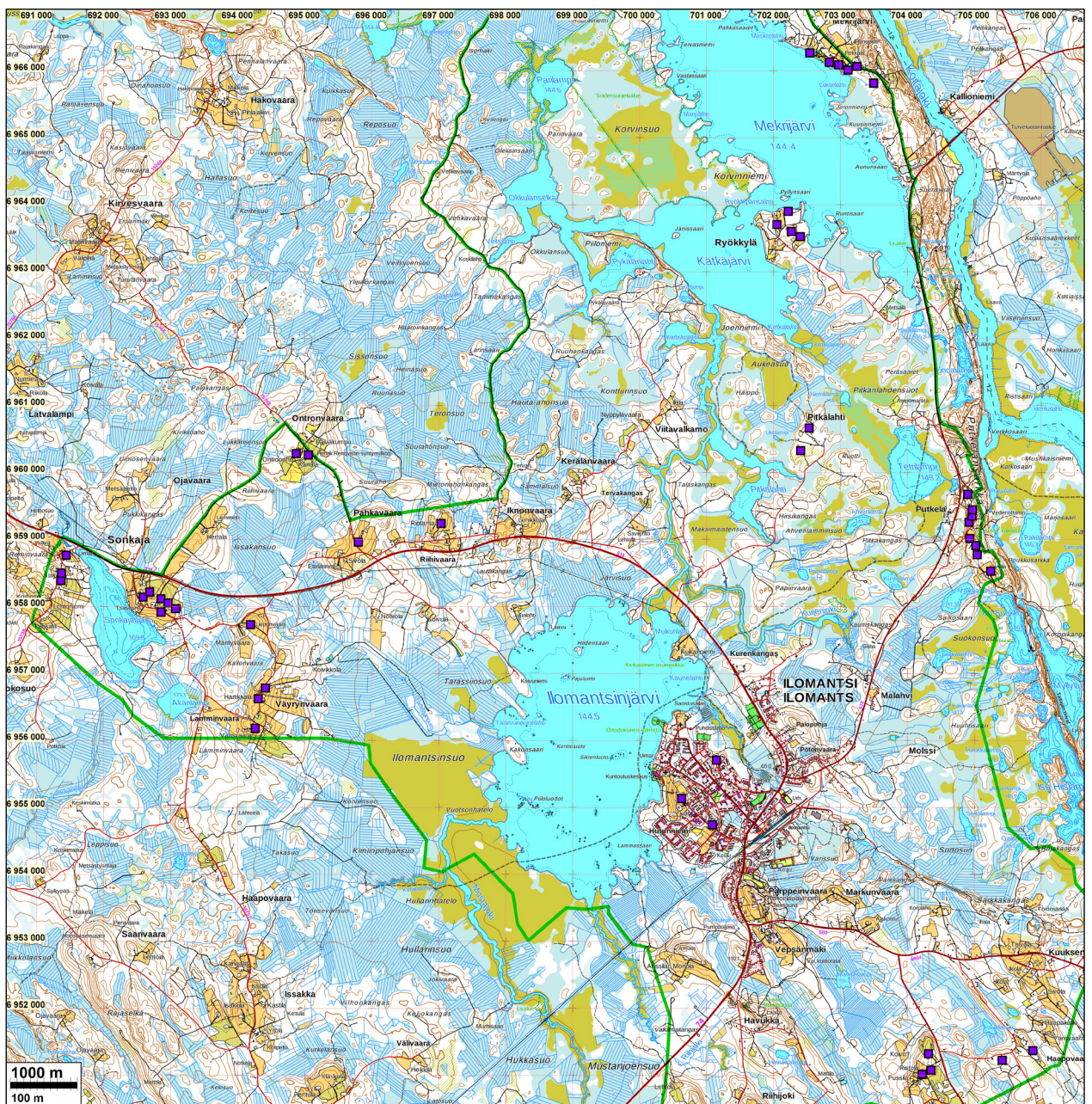
Aikaisemmat koko aluetta koskevat inventoinnit alueella ovat Hannu Poutiaisen, Matti Koposen ja Risto Kupiaisen vuosina 1992–1994 tekemä Pohjois-Karjalan metallikautisen ja keskiaikaisen asutuksen avainalueiden arkeologinen inventointi ja Taisto Karjalaisen vuonna 2005 tekemä Ilomantsin inventointi. Yksittäisillä kohteilla tehdyt tutkimukset on esitetty kyseisen kohdekuvausten yhteydessä.

Alueelta tunnettiin ennestään 28 kiinteää muinaisjäänneistä (9 kivikautista asuinpaikkaa, 10 historiallisen ajan asuinpaikka, 5 historiallisen ajan hautapaikkaa, 3 rautakautista hautapaikkaa ja 1 keskiaikainen varustus) sekä 3 muuta arkeologista kulttuuriperintökohdetta (2 historiallisen ajan asuinpaikkaa ja 1 puolustusvarustus), kolme mahdollista muinaisjäänneistä (historiallisen ajan hautapaikkoja) ja 5 löytöpaikkaa (rautakautisia löytöjä).

Historiallinen asutus

Alueen aikaisempaa maankäyttöhistoriaa ja historiallista asutusta selvitettiin isojakokartoilta (v. 1801–1862), 1840-luvun pitäjänkartoilta ja vanhoilta peruskartoilta (v. 1974), sekä Veijo Saloheimon Pohjois-Karjalan 1600-luvun asutusmuodot tutkimusta. Alue on vanhaa Ilomantsin pitäjän Ilomantsin, Sonkajan, Putkelan, Ryökkylän, Mekrijärven ja Kuuksenvaaran kylien aluetta. Historiallisilta kartoilta paikannettiin 78 historiallista talonpaikkaa, jotka sijoittuvat tutkimusalueelle tai aivan sen rajalle. Saloheimon suuripiirteisemmät vanhan asutuksen karttojen talopaikat sijoittuvat samoille alueille kuin mitä isojakokartoilta paikannetut. Vanhat talonpaikat paikannettiin pääasiallisesti isojaon konseptikartoilta, apuna paikannuksessa käytettiin myös isojakokartoihin perustuvia pitäjänkarttoja. Maastossa tarkastettiin historiallisilta kartoilta paikannetuista

talonpaikoista sellaiset, jotka olivat vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin asumattomia, eli autioituneita. Tutkimushetkellä viljelyksessä olevilla pellolla/niityillä ei tehty tarkempia maastotutkimuksia, kuten pintapöimintää tai koekuoppia. Tällaisilla paikoilla voi periaatteessa olla säilyneenä historialliseen asutukseen liittyvä jäänteitä mutta voi olla myös olematta. Talonpaikat, joita emme voineet maastossa tarkemmin tutkia, jolloin emme myöskään voineet tarkistaa vanhoilta kartoilta tehdyn paikannuksen oikeellisuutta, luokittelimme mahdollisiksi muinaisjäännöksiksi (raportin kohteet nro 60- 66, 68- 72 ja 86). Kohteet käsiteltä tarkemmin kohdekuvausten yhteydessä. Historiallisilta kartoilta paikannetut talonpaikat, jotka sijaitsevat nykyisin tai vielä 1974 rakennetuilla kohdilla, kohdilla tai jotka maastotutkimuksissa on todettu muutoin myöhemmän maankäytön muokkaamiksi alueiksi (esim. maa-aineksenotto) on esitetty Talonpaikat esitetty kartalla ja kyllittäin luettelossa.

■ = Tutkimusalueen rajaus

■ = historiallisilta kartoilta paikannettu talonpaikat (1800-luvun alku ja 1800-luvun puoliväli).

Historialliset talopaikat

Historiallisilta (1800-luvun alku ja 1800-luvun puoliväli) kartoilta paikannetut talojen paikat, jotka sijaitsevat edelleen rakennetuilla tai muutoin täysin muokatuilla maastokohdilla.

NRO	N	E	NRO	N	E
SONKAJA			KUUKSENVAARA		
1	6956179	694262	34	6951009	704221
2	6956623	694304	35	6951076	704353
3	6956781	694413	36	6951319	704319
4	6958139	692587	37	6951222	705418
5	6958212	692686	38	6951365	705876
6	6958116	692853	39	51516	705716
7	6958052	692961	40	951741	706036
8	6957967	693074	41	951602	706126
9	6957915	692855	42	952343	705669
10	6958387	691364	43	952309	705453
11	6958493	691370	44	952550	704927
12	6958761	691438	45	952654	705822
13	6957726	694189	46	952593	705803
14	6960326	702411	47	952475	705894
15	6960661	702533	48	52403	705950
RYÖKKYLÄ			49	952256	706030
16	6963703	702052	ILOMANTSI		
17	6963898	702224	50	6953536	701723
18	6963598	702269	51	6954206	701583
19	6963522	702402	52	6952632	701617
PUTKELA			53	950172	701105
20	6958526	705248	54	6957386	700561
21	6958768	705046	55	6959960	699127
22	6958907	705026	56	6959218	698125
22	6959014	704936	57	6959202	698293
24	6959259	704923	58	6958336	696315
25	6959347	704968	59	6959238	697037
26	6959442	704974	60	6960282	694875
27	6959672	704907	61	6960262	695055
MEKRIJÄRVI BY			62	6958964	695803
28	6966264	702546	63	6954736	701089
29	6966125	702840	64	6953536	701723
30	6966085	702978	65	6955131	700632
31	6966008	703115			
32	6966062	703252			
33	6965815	703498			

Maasto

Maastotöiden valmisteluvaiheessa tutkittiin Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta laadittua viistovalvarjostetta ja siitä pyrittiin paikantamaan arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavia maarakenteita ja ilmiöitä. Maastossa tarkastettiin ennestään tunnetut arkeologiset kohteet, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Kohteiden tarkastuksista ja havainnoista on kerrottu yksityiskohtaisemmin kohdekuvauksissa. Muutoin maastossa kuljettiin muinaisjännösten löytymisen kannalta potentiaaliksi arvioiduilla alueilla. Maastotöissä käytettiin normaaleja maastotutkimusmenetelmiä: silmävaraista havainnointia, koekuopitusta, maanäyttekairausta, pintapoinintaa ja metallinpaljastinetsintää.

Tulos

Inventoinnin tuloksena alueelta tunnetaan kaikkiaan 62 arkeologista suojelukohdetta:

36 kiinteää muinaisjäännöstä (sm): 9 kivikautista asuinpaikkaa, 3 esihistoriallista asuinpaikkaa, 11 historiallisen ajan asuinpaikkaa, 3 rautakautista hautapaikkaa, 5 historiallisen ajan hautapaikkaa, 1 myllypaikka, 1 keskiaikainen puolustusvarustus, 1 satamapaikka, 1 ajoittamaton kivirakenne, 1 historiallisen ajan maatalouskohde)

26 muuta kulttuuriperintökohdetta (s): II maailmansodan aikaisia puolustusvaruksia.

Lisäksi alueelta tunnetaan 16 mahdollista muinaisjäännöstä (3 historiallisen ajan hautapaikkaa, 13 historiallisen ajan asuinpaikkaa), 7 löytöpaikkaa (4 rautakautista löytöpaikkaa, 2 kivikautista ja 1 esihistoriallinen) ja yksi muu kohde (historiallisen ajan asuinpaikka, joka ollut muinaisjäännösrekisterissä mahdollinen muinaisjäännös).

30.9.2020

Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Johanna Rahtola
Mikroliitti Oy

Lähteet

- Lojander, F. 1832. Charta öfver Brökylä Bys Ågor uti Ilomantz Sockn Karelen Nedre Härad och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Lojander, F. 1834. Karta öfver Putkela Byss ågor uti Ilomantz Sockn Karelens Nerde Härad och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Lojander, F. 1832. Charta öfver Mägräjärvi Byss Ågor uti Ilmantz Sockn Kareles Nerde Härad. Maanmittauslaitos.
- Pachman, A. 1801. Karta öfver Ilomats bys i Ilomatz Socken Karelen Nedre Härad och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Packman, A. 1818. Karta öfver Kyrkoherde Bohlets ägor belägne uti Ilomats Soken Nedre Karelens Härad och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Petrelius, A. 1829, 1830. Charta delen öfre Songaja Samfällighet belägen uti Ilomatz Socken Karelens Nedre Härad och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Peruskartat vuodelta 1974: Sonkaja 4242 10, Maukkula 4243 03, Patriikka 4243 06, Ilomantsi 4244 01, Kesonsuo 4244 02, Putkela 4244 04, Lehtovaara 4244 05. Maanmittauslaitos
- Pitäjäkartat: Ilomantsi 4243 03, 4243 06, 4244 04, 4244 10, 4244 01, 4244 02. Maanmittauslaitos.
- Rosberg, W, 1861, 1862. Karta öfver Kuuksenvaara Frälse bys egor i Ilomants socken och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.
- Saloheimo, V. 1971a. Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Joensuun korkeakoulun julkaisuja A 2.
- Saloheimo, V. 1971b. Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Kylä- ja pitäjäkartat.

Kohdekuvausten karttaotteiden symbolit:

- = tutkimusalueen raja
- = tutkimusalueen raja vesistöjen ja peltojen kohdalla
- = kiinteä muinaisjäänös (sm)
- = muu kulttuuriperintökohde (s)
- = mahdollinen muinaisjäänös
- = löytöpaikka
- = muu kohde

- = muinaisjäänösalue (sm)
- = muu kulttuuriperintökohde (s)

Muinaisjäänökset**1 ILOMANTSI HUTUNNIEMI**

Mjtunnus: 146010073
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

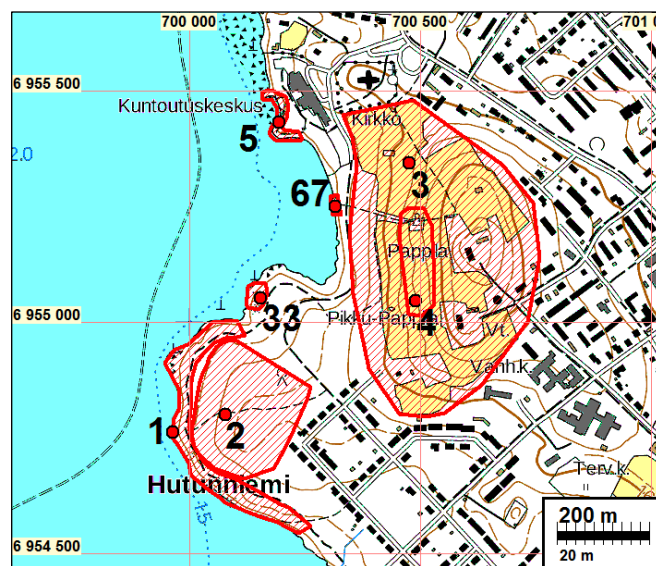
Koordin: N: 6954762 E: 699965

Tutkijat: Riitta Kurvinen 1996 irtolöytö, Helena Taskinen 1997 tarkastus, Riitta Kurvinen 1997 irtolöytö, Riitta Kurvinen 1999 irtolöytö, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Päivi Kankkunen 2012 tarkastus, Sepänmaa & Laakso 2012 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi-

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 0,9 km lounaaseen.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Ilomantsinjärven itärannalla, Hutunniemessä. Ranta asuinpaikka-alueen kohdalla on erittäin kivikkoinen, paikoin on hyvin pienialaisia hiekkaisia kohtia. Suurin osa rantavyöhykettä on melko tasaista ja maaperältään kuivaa. Hutunniemen kivikautista asuinpaikkaa ilmoittavan koordinaattipisteen tuntumassa, hiekkaisen rantatörmän päällä havaittiin soikea painanne, kooltaan noin 3x2,5 m, syvyydeltään noin 0,2 m. Painanne muistuttaa sijaintinsa ja näkyvän rakenteensa puolesta kivikautista asumuspainannetta. Painanteen keskelle tehdyssä kairauksessa havaittiin noin 20 cm:n paksuinen tumma kerros, jonka perusteella painannetta on saatettu käyttää hiilihautana. Kiviesineet ovat tulleet esille rantakivikosta ja kvartsi-iskokset on poimittu pienen hiekkaisen alueen kohdalta.

Sepänmaa 2020: Alue on samassa kunnossa kuin v. 2012. Nyt ei tehty muinaisjäänösrajausta muuttavia havaintoja.

2 ILOMANTSI HUTUNNIEMI 2

Mjtunnus: 1000020314
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6954800 E: 700080

Tutkijat: Päivi Kankkunen 2012 tarkastus, Sepänmaa & Laakso 2012 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 0,8 km etelään.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Hutunniemessä havaittiin 37 pelkistä kivistä tehtyä pääasiassa pyöreähköä tai soikeaa kivikasaa, raivausröykkiöitä. Röykkiöt ovat kooltaan 1,5x1,5 - 4x5 m:n välillä. Alueella on myös kolme rakennuksen pohjaa: 1) suorakaiteenmuotoinen, kooltaan noin 6x5 m, maaperustukset, uuni halkaisijaltaan noin 2,5 m, rakennuksen luoteiskulmassa, löytöinä noensekaista maata, palanutta savea ja taottu rautanaula; 2) ei ollut havaittavissa perustuksia, uuni noin 2x2 m:n laajuinen, noin 0,8 m:n korkuinen, kiven ja maan sekainen, kummussa yksi yli 0,5 m:n kokoinen maakivi, löytöinä nokimaata, palaneita kiviä ja palanutta savea; 3)

perustuksia ei havaittavissa, noin 3x3 m:n laajuinen kiven ja maan sekainen kumpu, korkeus noin 0,8 m, kaakkoispuolella heikosti erottuva kuopanne, kooltaan noin 3x2 m, kuopanteesta löytönä noen sekaista maata ja kaksi vanhanaikaisen ikkunalasin kappaletta.

Niemen melko tasaista lakialuetta reunustaa ainakin pohjoisessa ja kaakossa, noin 152-153 m mpy korkeustasolla, suunnilleen luontaista törmää noudattava matala maavalli. Valli on kiven ja maansekainen, leveydeltään vaihteleva, keskimäärin runsaan metrin, leveimmillään kahden metrin luokkaa, vallin korkeus 20-30 cm. Länsiosassa valli rajautui talonpohjaan 1. Raivaus valli rajaa lakialueella noin 120x130 m:n alan ja sen sisäpuolelle tai aivan reunalle sijoittuvat talonpohjat 1 ja 2 sekä 14 raivausröykkiötä. Vallin luoteiskulmalle tehdystä koekuopasta löytyi kaksi liitupiipun varsikatkelmaa.

Alueen luoteisosassa, erillään tiheimmästä raivausröykkiöalueesta havaittiin mahdollinen naurishauta loivasti luoteeseen viettävässä rinteessä. Naurishauta on pitkänomainen kaivanto, pituudeltaan noin 3,5 m ja leveydeltään noin metrin, syvyys on noin 0,5 m.

Vanhojen karttojen mukaan paikalla on ollut Hiltula-niminen talo, joka on vielä merkitty 1800-luvun puolivälin pitäjän kartalle, mutta ei 1940 painettuun topografikarttaan. Talo mainitaan autiona vuonna 1730 (Björn 1991:615), jolloin sen perustamisen ja käytön voidaan olettaa ulottuvan 1600-luvun puolelle.

Hiltulan vanhin asukas oli vuosina 1683-85 Martti Huttunen. Sitä ennen on lähteissä 33 vuoden aukko. Martin poika Matti asui talossa sitten Isoonvihaan asti. Vuonna 1732 paikan otti Matti Seilonen, jonka leskeltä sen sai lukkari, papinpoika ja entinen tykistön fyrvärkkäri Johan Lackman. Sitten taloa emännöi hänen leskensä Anna Margareta Salmelin. Pälkjärven lukkarin sisar, jonka ryssät raahasivat miehineen ja perheineen orjuuteen. Anna Margareta pääsi kaikeksi pahasuisena vapaaksi ja kävi pelastamassa monta muutakin ilomantsilaista Venäjältä. Hänestä on artikkeli Kansallisbiografiassa.

Sepänmaa 2020: Alue on samassa kunnossa kuin v. 2012. Nyt ei tehty muinaisjäänönsrajausta muuttavia havaintoja.

Kartta s. 13

3 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ KIRKONPELTO

Mjtunnus: 146500009
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6955345 E: 700477

Tutkijat: Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1994 inventoin, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Nykyisen luterilaisen kirkon kaakkoispuoliselta pellolta, n. 200 m pohjoiseen Pappilanvaaran ortodoksikalmistosta, sekä pappilan ja vanhimpien ortodoksikirkkojen sijaintipaikalta on löydetty keramiikkaa ym. Ilomantsi on ilmeisesti Pohjois-Karjalan vanhin kylä; syntynyt ehkä jo 1300-luvulla. Ortodoksiasutus lähes hävisi ruptuurisodan seurauksena, mutta asutus elpyi 1700-luvun lopulla. Vanhimmat talot sijaitsivat Pappilanvaaralla ja pohjoisempina Ilomantsin järven itärannalla.

Sepänmaa 2020: Peltoa ja niittyä. Alueen rajausta vaatisi järjestelmällistä koekaivausta. Isojako- tai muiden vanhojen karttojen perusteella alueen rajaaminen on riittämätöntä, koska kylän asutus on alkanut huomattavasti vanhempia karttoja aikaisemmin. Aluetta ei valokuvaamista lukuun ottamatta tutkittu tarkemmin. Kohde kuuluu ”Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin ympäristöihin” (tunnus: 1097, nimi: Ilomantsin Pappilanvaara).

Kyseessä oli rajaamaton ns. pistekohde. Luotettava rajaaminen on mahdollista vain laajamittaisen tarkkuusinventoinnin ja koekaivausten avulla. Vanhat kartat eivät tässä tapauksessa anna luotettavaa kuvaa, sillä alueen kylämäinen asutus on alkanut huomattavasti ennen vanhimpien karttojen aikaa. Siten tässä yhteydessä rajausta on inventoijien (v. 2020) karkeasti arvioitava, topografian ja vanhojen karttojen perusteella.

Kartta s. 13

4 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ PAPPILANVAARA

Mjtunnus: 146010047
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautapaikat: ortodoksikalmistot

Koordin: N: 6955046 E: 700491

Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Minna Ranta 1994 inventointi, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

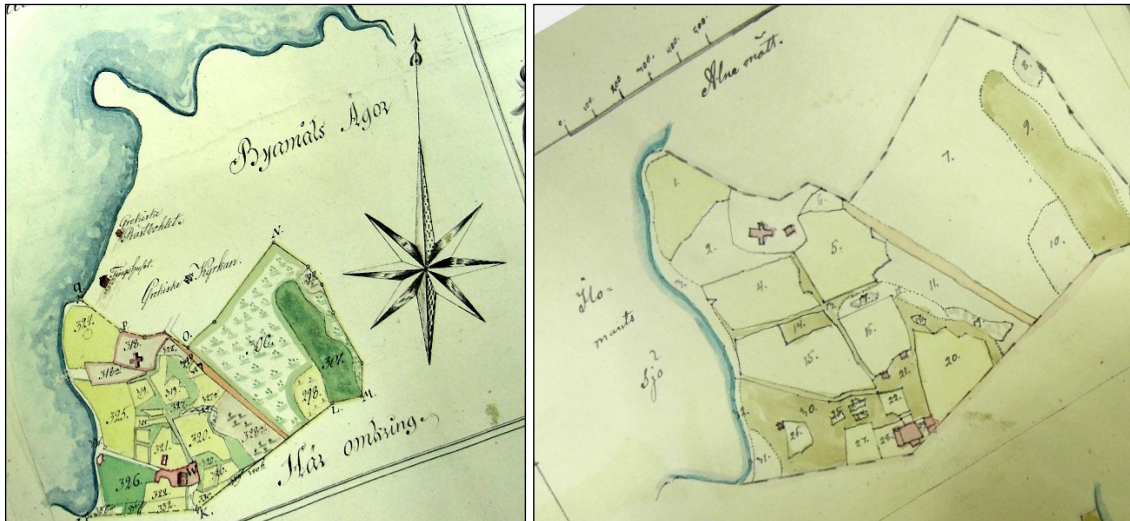
Sijainti: Ilomantsin ortodoksisesta kirkosta noin 1 km etelä-lounaaseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Ilomantsin keskuksena oli Pappilanvaaralla 1500-luvulla profeetta Elian kirkko. Kirkko oli luultavasti rakennettu jo 1400-luvun alussa. Ruotsalais-savolaiset joukot polttivat Ilomantsin hirsisen kirkon 1500- ja 1600-lukujen vaihteessa, mutta uusi kirkko rakennettiin entisen paikalle 1620-luvulla. Kolmihuoneisesta rakennuksesta on säilynyt piirros. Vuonna 1672 Pappilanvaaralle rakennettiin ortodoksinen kirkko, joka kuitenkin vaurioitui Suuressa Pohjansodassa pahoin, jolloin luterilaiset rakensivat kirkkonsa aivan ortodoksisen kirkon viereen. 1700-luvun alussa luterilainen kirkkoherra onnistui kaappaamaan Pappilanvaaralla perinteisesti sijainneen ortodoksisen pappilan itselleen. Sodan jälkeen Ilomantsi oli Taipaleen kappelina. Ilomantsilaiset halusivat kuitenkin oman papin ja alkoivat puuhaamaan kirkon uusimista pappiaan varten. Neljännen kirkon Pappilanvaaralle vihki Valamon igumeni Efrem vuonna 1766. Vuonna 1794 salama sytytti luterilaisen kirkon, ja ortodoksinen kirkko ja muut Pappilanvaaran rakennukset paloivat sen mukana. Kirkkojen palon jälkeen sekä luterilainen että ortodoksinen kirkko siirrettiin pois Pappilanvaaralta, ja samalla niiden tontit ja hautausmaat liitettiin luterilaisen pappilan tiluksiin. (Björn 1991:375-378). Ortodoksikalmisto sijaitsee todennäköisesti Pappilanvaaran länsirinteellä, nykyisin heinittyneellä pellolla. Alueelta on tietoja luulöydöistä. Pappilanvaaralla sijainneiden kirkkojen, hautausmaiden ja pappiloiden sijainti maastossa ei ole tarkasti selvillä. Rakenteet olisivat mahdollisesti paikannettavissa vanhojen karttojen ja koekuopituksen avulla.

Sepänmaa 2020: Peltoa ja niittyä – osin Pikku-Pappilan tonttia. Kirkon paikan ja kalmiston raja-vaatiminen järjestelmällistä koekaivausta. Myös Ilomantsin kylän taloja on ollut aivan lähituntumassa (liittyvät kohteeseen nro 3). Isojako- tai muiden vanhojen karttojen perusteella alueen rajaaminen on riittämätöntä, koska kylän asutus on alkanut huomattavasti vanhempia karttoja aikaisemmin. Aluetta ei valokuvauksesta lukuun ottamatta tutkittu tarkemmin.

Kirkon paikan ja siihen liittyvän kalmiston raja-vaatiminen on karkea arvio. Ei ole tietoa, millä perusteilla muinaisjäännöspiste on määritetty eikä sitä, millä perusteella vanhan kirkon muistomerkki on merkitty peltoalueelle. Karkea raja-vaatiminen menee edellisen kohteen sisään. Kohde kuuluu ”Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin ympäristöihin” (tunnus: 1097, nimi: Ilomantsin Pappilanvaara).

Kartta s. 13

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1818. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1855.

5 ILOMANTSI SYNNYTYSLAITOS

Mjtnunnus: 146010002
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6955432 E: 700194

Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Iiomantsin luterilaisesta kirkosta noin 200 m länsilounaaseen.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Asuinpaikkakohde sijaitsee Iiomantsijärven itärannalla. Alue on pensaikkoista, osaksi pengerrettyä rantaa. Asuinpaikka on ilmeisesti pääosin tuhoutunut.

Sepänmaa 2020: Alueen lakiosa on nurmikenttää, ilmeisesti pengerrettyä, ranta jyrkkää ja kivikkoista. Ei uusia havaintoja. Sarvaksen löydöt rantavedestä (Sarvas 1970, kohde 2). Vedenpinnan noususta johtuen mitä ilmeisimmin tuhoutunut

asuinpaikka. Laajuutta ei voitu luotettavasti määrittää (vaatisi järjestelmällisen koe-kuopituksen mm. veden alla). Tässä inventoinnissa (2020) rajausta tehtiin karkean arvion perusteella.

Kartta s. 13

6 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI LUKANSUO 1

Mjtunnus: 146500014
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6965643 E: 703602

Tutkijat: Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1992 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 10,6 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Koitajoen ja Mekrijärven välillä, Lukansuon itäpuolisella pellolla on asutuksenjälkiä: keramiikkaa, kuonaa ym. Kohde sijaitsee n. 300 m kaakkoon Lukansuo 2 asuinpaikasta ja n. 400 m etelään Kalmistoloson ortodoksi-kalmistosta. Mekrijärveä pidetään Ilomantsin toiseksi vanhimpana kylänä - se on muodostettu viimeistään 1400-luvun puolivälissä. Mekrijärven lääni kuului Novgorodin arkkipiispalle ennen vallan siirtoa Moskovaan. Koitereen kaikki kylät kuuluivat Mekrijärven alaisuuteen. Väkiluku väheni 1600-luvulla ja vuosisadan lopulla luterilaiset asuttivat kylän. Ortodoksit pakenivat 1700-luvun alussa; väkeä palasi kuitenkin vähitellen takaisin.

Sepänmaa 2020: Totesimme, että kohde on koivulle istutettua entistä peltoa. Kohdetta ei lähemmin tutkittu v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Alueen rajausta vaatisi koekaivausta tai tarkkuusinventointia, joka kaavainventoinnin puitteissa ei ole mahdollista. Kohde oli Museoviraston rajaamaton ns. pistekohde. Tässä (v. 2020) raportissa kohteelle arvioitiin karkea rajausta topografian perusteella.

7 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI LUKANSUO 2

Mjtunnus: 146500013
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6965873 E: 703391 Z: 155

Tutkijat: Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1992 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Ortodoksisesta kirkosta 10 km pohjoiskoilliseen

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Koitajoen ja Mekrijärven välisellä, Lukansuon koillispuolisella pellolla on asuinpaikka, josta on löytynyt piitä ja keramiikkaa. Sijaitsee n. 300 m luoteeseen Lukansuo 1 asuinpaikasta ja n. 200 m länsilounaaseen Kalmistoloson ortodoksikalmistosta. Mekrijärveä pidetään Ilomantsin toiseksi vanhimpana kylänä - se on muodostettu viimeistään 1400-luvun puolivälissä. Mekrijärven lääni kuului Novgorodin arkkipiispalle ennen vallan siirtoa Moskovaan. Koitereen kaikki kylät kuuluivat Mekrijärven alaisuuteen. Väkiluku väheni 1600-luvulla ja vuosisadan lopulla luterilaiset asuttivat kylän. Ortodoksit pakenivat 1700-luvun alussa, mutta väkeä palasi kuitenkin vähitellen takaisin.

Sepänmaa 2020: Totesimme, että kohde on koivulle istutettua entistä peltoa. Kohdetta ei lähemmin tutkittu v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Alueen rajausta vaatisi koekaivausta tai tarkkuusinventointia. Kohde oli Museoviraston rajaamaton ns. piste kohde. Kohteen karkea rajausta tässä inventoinnissa (v. 2020) tehtiin topografian perusteella.

Kartta yllä.

8 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI RIIHISÄRKKÄ

Mjtunnus: 146500012
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka
 Koordin: N: 6966043 E: 703163 Z: 157

Tutkijat: Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1992 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 10,9 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Riihisärkkä-nimisellä peltorinteellä on asuinpaikka, josta on löytynytkeramiikkaa. Kohde sijaitsee n. 300 m luoteeseen Lukansuo 2 asuinpaikasta ja 400 m länteen Kalmistoloson ortodoksikalmistosta. Sissolan talon itäpuolella on esihistoriallinen(?) kuppikivi (Ilomantsin esih. kohde nro 40). Mekrijärveä pidetään Ilomantsin toiseksi vanhimpana kylänä - se on muodostettu viimeistään 1400-luvun puolivälissä. Mekrijärven lääni kuului Novgorodin arkkipiispalle ennen vallan siirtoa Moskovaan. Koitereen kaikki kylät kuuluivat Mekrijärven alaisuuteen. Väkiluku väheni 1600-luvulla ja vuosisadan lopulla luterilaiset asuttivat kylän. Ortodoksit pakenivat 1700-luvun alussa, mutta väkeä palasi kuitenkin vähitellen takaisin.

Sepänmaa 2020: Totesimme, että kohde on koivulle istutettua entistä peltoa. Kohdetta ei lähemmin tutkittu v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Alueen rajausta vaatisi koekaivausta tai tarkkuusinventointia, joka kaavainventoinnin puitteissa ei ole mahdollista. Kohde oli Museoviraston rajaamaton, ns. pistekohde. Tässä inventoinnissa (v. 2020) karkea rajausta tehtiin topografian perusteella.

Kartta s. 19

9 ILOMANTSI MEKRIJÄRVI SISSOLA

Mjtunnus: 1000011362
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylänpaikat

Koordin: N: 6966083 E: 703096 Z: 145

Tutkijat: Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1992 tarkastus, Veli-Pekka Suhonen, Andreas Koivisto & Jonh Lagerstedt 2006 tarkastus, Veli-Pekka Suhonen 2007 kaivaus, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 10,9 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Mekrijärven koillisrannalla sijaitseva, viimeistään 1400-luvun puolivälissämuodostettu Mekrijärvi on ilmeisesti Ilomantsin toiseksi vanhin kylä. Kylän vanhuudesta kertoo mm. se, että Mekrijärveen kuului vuonna 1500 kaksikymmentä taloa. Kylä muodosti tuolloin pääosan Moskovan alaiseen Vatjan viidennekseen kuuluneesta Mekrijärven läänistä. Alue oli siirtynyt vuonna 1478 tahtuneen Novgorodin valtauksen myötä Moskovalle. Vuoden 1590 savuluettelon mukaan vain viisi kylän kahdestatoista talosta maksoi enää veroa. Kylän tilaluku laski alimmilleen 1600-luvun alussa. Kylä elpyi luterilaisten alkaessa muuttaa alueelle 1600-luvun lopulla. Suuri osa kylän ortodokseista pakeni 1700-luvun alussa,

mutta palasi myöhemmin takaisin. Sissola on maan kuulun runonlaulaja Simana Sissosen (1786-1848) kotitalo.

Alakohde: Kuppikivi

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikivet

Koordinaatit ETRS-TM35FIN P: 6966081 I: 703073

Kuvaus: Kuppikiven paikannus on epävarma. Vuonna 1994 inventoinnissa on todettu kohteen Mekrijärvi Riihisärkkä (mjrek 146500012) muissa tiedoissa, että Sissolan talon itäpuolella olevan töppärän kaakkoisreunassa on kivessä kaksi kuoppaa, joista ainakin toinen vaikuttaa ihmisen tekemältä. Myöhemmin annetuissa koordinaateissa on virheitä eikä kiven sijaintia tunneta. Tarkastuksessa 2008 todettiin Sissolan pihalta ympäristöstään selvästi erottuva laakea ja sileäpintainen maa- kivi tai rakennuksen peruskivi, jossa on epämääräisiä kuopanteita. On kuitenkin epäselvää, tarkoitetaanko maininnalla tätä kiveä.

Sepänmaa 2020: V-P Suhonen tutki Sissolan talon pihapiiriä sadevesiohjaustöiden vuoksi v. 2007. Tuolloin löytyi vain ilmeisesti nuorehkoa historiallisen ajan materiaalia (punasavikeramiikkaa ym.), ei rakenteita. Poutiainen et.al. (1992) ovat todenneet Sissolan talon tienoilla (pellolla) historiallisen ajan asuinpaikkaa osoittavia merkkejä. Tarkastusajankohtana heinäkuussa 2020 pellot olivat nurmeltuneet ja osin pusikoituneet ja koillispuolella istutettu koivulle. Kohdetta ei lähemmin tutkittu v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Museovirasto on tehnyt kohteelle rajauksen, joka rajoittuu Sissolan vanhan talon pihapiiriin. Tässä inventoinnissa (2020) on esitetty Muinaisjäännösrajaus muinaisjäännösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja. Alueen tarkka rajaus vaatisi tarkkuusinventointia tai koekaivausta laajalla alalla.

Kuppikiveä etsittiin vuoden 2020 inventoinnin yhteydessä. Heti Sissolan vanhan talon kaakkoispuolella sijaitsevan talon vanhaa isäntää haastateltiin asian tiimoilta. Hän ei ollut tietoinen kuppikivestä. Sissolan talon eteläpuolella, pihatien etelälaidalla oleva kivi oli ainoa suurehko lähialueella ollut kivi. Tämä ei kuitenkaan ollut kuppikivi. Kuppikiveä ei siis löydetty. Se on saattanut tuhoutua / hautautua myöhemmän maankäytön seurauksena tai kasvillisuus on peittänyt sen.

Kartta s. 19

11 ILOMANTSI RISTINIEMI

Mjtunnus: 146010012
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka
 Koordin: N: 6967637 E: 700006

Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

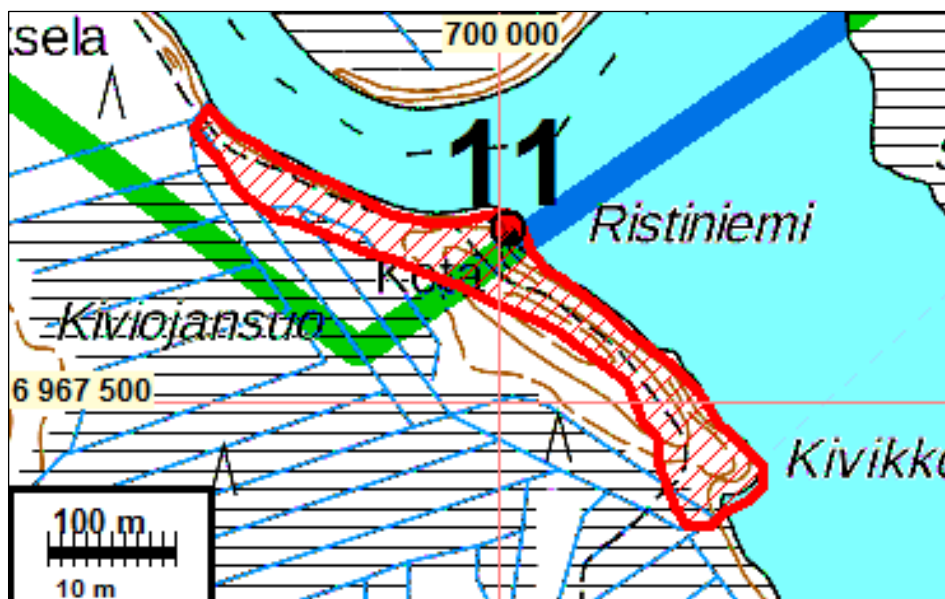
Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 12,1 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Mekrijärven luoteispäässä kohdassa, jossa Koitajoki tekee mutkan sivutakseen Mekrijärven pohjoisrantaa. Rantaa sivuaa kapea järven ja suoalueen väliin jäävä luode - kaakko -suuntainen 300 m pitkä hiekkasärkkä. Asuinpaikalta tulleet löydöt on poimittu järven länsirannalta rantavedestä ja rannalla kulkevan polun kohdalta. Koko särkän alue on mahdollista asuinpaikkaa, vaikkakaan havaintoja paikan laajuudesta ei ole voitu tehdä. Alue on säilynyt ehjänä, ainoastaan luoteispäässä rannassa venepaikalle vievä polku on kuluttanut maastoa. Vedenpinnan vaihtelut eivät näytä kuluttaneen tällä asuinpaikalla juurikaan rantoja.

Poutiainen & Sepänmaa 2020: Alue oli noin puoliksi 2020 kaava-alueetta. Alue on samassa kunnossa kuin edellisen tarkastuksen yhteydessä. Muinaisjäännösrajaus muinaisjäännösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

Ilomantsi Ristiniemi. Kivikautista asuinpaikka-alueetta.

12 ILOMANTSI HILPANSAARI

Mjtunnus: 1000035073
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: hautaus

Koordin: N: 6967354 E: 700908

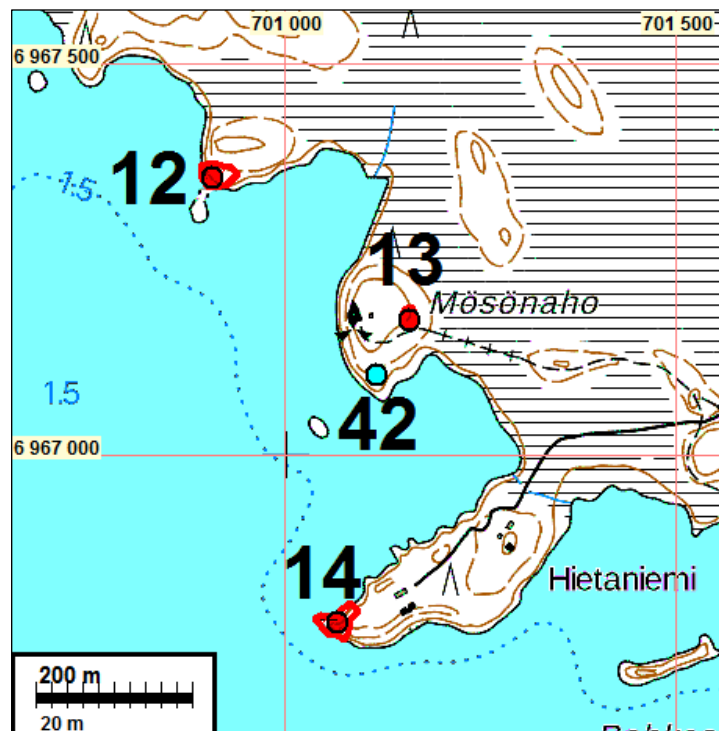
Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 11,8 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Metallinetsinnässä löytynyt lehtimäinen rautainen padan-
 korvake, nuolenkärki ja kupariseosriipus hiekkamaasta 20 - 30 cm syvyydestä,
 noin 10 neliömetrin alalta. Löytöjä ei vielä ole luetteloitu. Kohdetta ei ole tarkastettu
 maastossa.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohteen läpi käveltiin v. 2020 inventoinnin yhtey-
 dessä, mutta sitä ei tutkittu esim. koekuopittamalla, koska se on määritetty kiinte-
 äksi muinaisjäänökseksi. Lounaaseen viettävää hiekkarinnettä, puusto mäntyä.
 Kohde on tarkastamattomana määritelty (Museovirasto) kolmen esineen perusteel-
 la rautakautiseksi hautapaikaksi. Ei ole mahdollonta, että alueella on rautakautisia
 hautauksia, mutta todennäköisempää on, että alueella on rautakautinen (eränkäyn-
 tiin liittyvä ja / tai asutuksen kiinteytymiseen liittyvä) asuinpaikka - johon toki saat-
 taa liittyä hautauksia.

Asian – sekä mahdollisen muinaisjäänöksen rajaaminen - selvittäminen vaatisi
 arkeologisen tarkkuusinventoinnin tai koekaivauksen. Muinaisjäänösrajaus mui-
 naisjäänösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

13 ILOMANTSI MÖSÖNAHO

Mjtunnus: 1000028925
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: hautaus

Koordin: N: 6967173 E: 701158

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 11,7 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Mekrijärven koilliskulmalla, pienen niemisaarekkeen itäreunalla metallinetsinnässä löytynyt useita ristiretki-/keskiajan rauta- ja pronssiesineitä pienellä alueella. Saareketta reunustaa itäpuolella Salmisuo. Löydöt hiilisen ja nokisen mineraalimaan pinnassa. Löydöt: KM 41600: 1 - 8 (kirves, korvakeputki, rautaisia ilmeisesti vyöhön liittyviä solkia ja heloituksia jne.)

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohteen läpi käveltiin v. 2020 inventoinnin yhteydessä, mutta sitä ei tutkittu esim. koekuopittamalla, koska se on määritetty kiinteäksi muinaisjäännekseksi. Hiekkamoreenialuetta, joka heti ilmoitetun löytöalueen itäpuolella laskee jyrkästi suohon. Täysikasvuista mäntymetsää. Muutama kymmentä metriä tästä länteen on laaja laavupaikka penkkeineen, vessoineen ym.

Kohde on tarkastamattomana määritelty (Museovirasto) kahdeksan esineen perusteella rautakautiseksi hautapaikaksi. Asian – sekä mahdollisen muinaisjäänneksen rajaaminen - selvittäminen vaatisi Museoviraston luvan edellyttämää tutkimusta – lähinnä tarkkuusinventointia. Siihen ei kaavinventoinnin puitteissa ollut mahdollisuutta. Tässä inventoinnissa (2020) on esitetty Muinaisjäännesrajaus muinaisjäännesrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja. kohteesta. (Vuoden 2020 inventoinnissa tästä muutama kymmentä metriä etelään löytyi esihistoriallinen hajalöytöpaikka – kvartsi-iskos – kohde 42.)

Kartta s. 24

14 ILOMANTSI HIETANIEMI

Mjtunnus: 146010022
 Status: kiinteä muinaisjäänne (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6966786 E: 701066

Tutkijat: Matti Huurre & Anne Vikkula 1987 tarkastus, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 11,3 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännesrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Mekrijärven koillisrannalla, noin 1,2 km kaakkoon paikasta, jossa Koitajoki sivuaa järveä. Niemen lounaispäässä on 3-4 metrin levyinen harjanne, jonka reunoja vedenpinnan vaihtelut ovat kuluttaneet paikoin noin 2 metrin korkuisiksi leikkauksiksi. Maaperä on melko karkeaa hiekkaa ja paikoin soraa. Asuinpaikan todennäköinen laajuus on noin 10 x 100 m.

Sepänmaa 2020: kohde on kesämökin rannalla - ei tarkastettu v. 2020 inventoinnissa. Muinaisjäännösrajaus muinaisjäännösrekisteristä.

Kartta s. 24

17 ILOMANTSI TERVASNIEMI

Mjtunnus: 1000032701
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: esihistoriallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6966461 E: 700589

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 10,9 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Löytöpaikka sijaitsee Mekrijärven luoteisosassa, Tervasniemessä. Paikalta on löytynyt myöhäissyksyllä 2017 metallinietsinnässä ristikko-riipus ja nuolenkärki. Niemen länsiosasta on löytynyt hela(?), nuolenkärki ja veitsi. Löytöesineitä ei ole vielä luetteloitu kokoelmiin. Löytäjän antamien tietojen mukaan molemmilla löytöpaikoilla esineet olivat noin 10 neliömetrin alueella, noin 20-30 cm syvyydessä. Kohde vaatii lisätietoja; löytöpaikkaa ei ole tarkastettu maastossa.

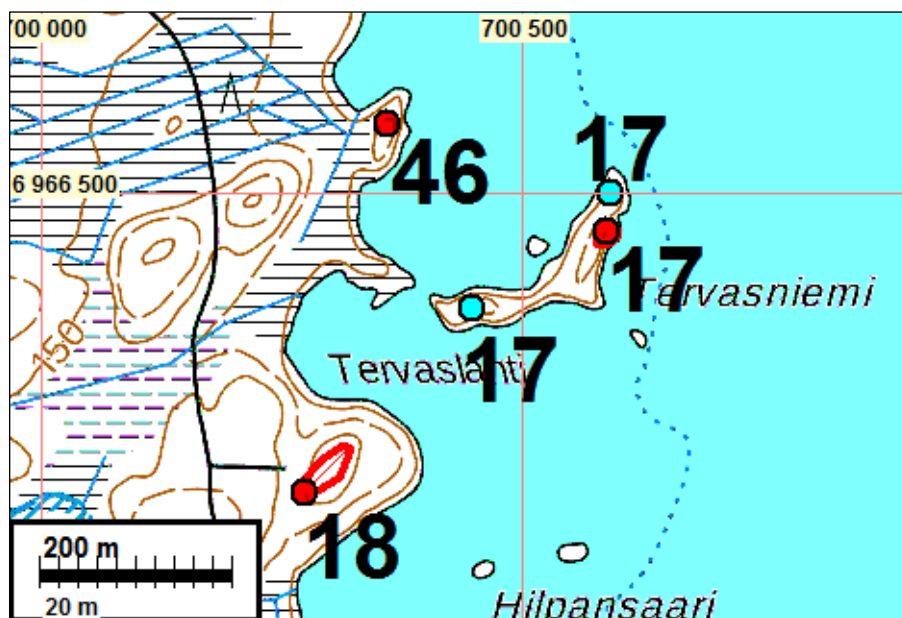
Sepänmaa 2020: Metallinilmaisinharrastajien löytöjä kahdessa päässä saarta. Tarkat löytöpaikat eivät olleet tiedossa. Koska kohteet olivat löytöpaikkoja, eivät kiinteitä muinaisjäännöksiä, tutkittiin alueita metallinilmaisimella sekä koekuoppia tekemällä.

Kohde jaettiin 2020 inventoinnissa kolmeen osaan (Tervasniemi A - kiinteä muinaisjäännös ja alakohteet A ja B - hajalöytöpaikkoja).

Koillisemman osan (alakohte B) kohdalla Museoviraston ilmoittamat koordinaatit (N 6966500 E 700594) osuvat saaren koillisimman kärjen tuntumassa olevalle kivikkoiselle, kosteapohjaiselle alueelle. Tämä alue ei vaikuta rautakausille asuinpaikoille suotuisalta, mutta kylläkin polttohautauksille ja esineiden hukkaamiselle tietysti mahdolliselta. Saaren länsiosassa oleva metallinilmaisinharrastajien toteama löytökohta (N 6966500 E 700594 - alakohte A) on tasaista, hieman kiviä sisältävää hiekkamuodostumaa. Erittäin potentiaaliselta vaikuttavaa esihistoriallisten asuinpaikkojen kannalta. Parinkymmenen metrin säteelle tällä alueella tehtiin 5 koekuoppaa, mutta merkkejä muinaisjäännöksistä ei todettu. Myöskään metallinilmaisimella ei löytynyt mitään muinaisjäännöksiin viittaavaa.

Koordinaattipisteen kohdalla on parikymmentä metriä leveä ja muutama kymmentä metriä pitkä harjanne, jonka lakiosa n. 10 x 20 m osalta on tasainen, maaperältään hiekkamoreenia. Tasanteen koillisosaan tehdyssä koekuopassa todettiin noin 5 cm huuhtoutumakerroksen alapuolella noin 25 cm paksu likamaakerros, jossa oli pieniä luunsiruja. Tästä muutama metri länteen, tasanteen keskiosassa todettiin suorakaiteen muotoinen, kooltaan noin 4 x 5 m lähes maantasainen kiveys, leveydeltään max. 1 m. Tulkinta: mahdollinen rakennuksen reunakiveys. Todennäköisesti

useita satoja vuosia vanha - mahdollisesti eräpirtin jäännös. Kohdetta ei tutkittu enempää, koska jo koekuopan perusteella paikalla on esihistoriallinen asuinpaikka.

18 ILOMANTSI TERVASLAHDENNIEMI

Mjtnnus: 146010072
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: maarakenne

Koordin: N: 6966189 E: 700274

Tutkijat: Minna Ranta tarkastus 1994, Helena Taskinen tarkastus 1996, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 10,7 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kiviröykkiö, lapinraunio (?) sijaitsee Mekrijärven länsirannalla, Tervaslahden eteläpuoleisen niemen korkeimmalla kohdalla. Kiviröykkiö on pyörehtävä, kooltaan noin 3 x 2,5 m ja korkeudeltaan noin 30 cm. Röykkiön länsinurkassa on maakivi ja sen reunoilla isompia kiviä. Röykkiö on sammaleen peit-

tämä. Niemen pohjoisosassa on mahdollinen rakennuksen pohja, koko noin 3 x 5 m sekä oikeita, matalia painaumuja rivissä (?)

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Alueella havaittiin muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen kivikasa (koordinaatit korjattu).

Näiden lähituntumassa oli kaksi muuta kivi- / maarakennetta:

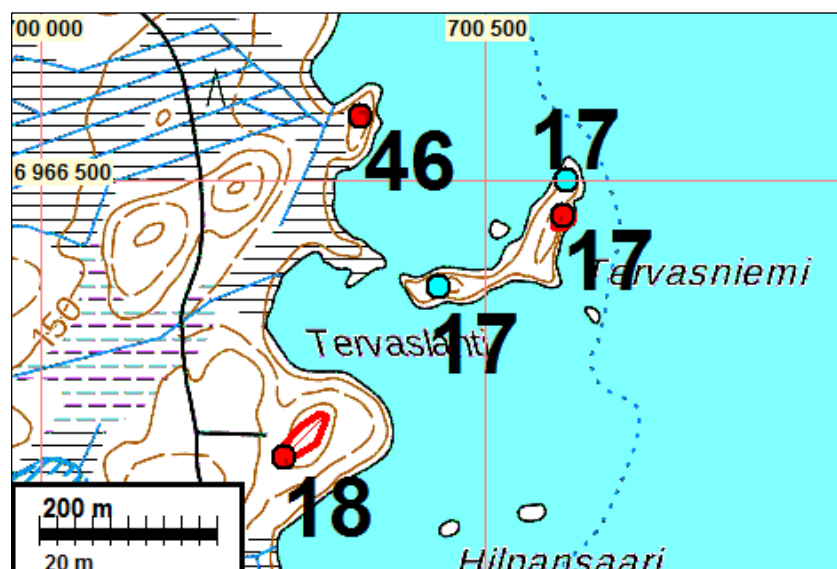
N 6966199 E 700294: rakennuksenperustus? n. 4 x 4 m

N 6966196 E 700278: neliömäinen kuoppa kivisessä moreenimaassa, 4 x 4 m, syv. 0,7 m.

Näistä muutama kymmentä metriä itään (N 6966228 E 700317) oli vielä kuoppa - koko 250 x 130 cm, syvyys 90 cm. - todennäköisesti kellarikuoppa.

Aluetta tutkittiin kattavasti. Muinaisjäännösrekisterissä mainittua niemen pohjoisosassa (mahdollisesti) sijaitsevaa rakennuksenpohjaa ja siihen liittyviä kuopanteita ei havaittu.

Inventoinnin perusteella kyseessä ei ole muinaisjäännösrekisterissä oletettu lapinraunio, vaan historiallisen ajan asuinpaikkaan liittyvä kivikasa muine vierellä olevine jäännöksineen. Ajoitus on 2020 inventoinnin perusteella siis muutettu historialliseen aikaan ja laji asuinpaikaksi. Status on edelleen kiinteä muinaisjäännös.

20 ILOMANTSI HYYPIENNIEMI

Mjtunnus: 1000035080
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: hautaus

Koordin: N: 6963792 E: 701132

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 8,3 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Metallinetsinnässä löytynyt noin 10 neliömetrin alalta, 20 - 30 cm syvyydestä hiekkamaasta veitsenterä, nuolenkärki ja padankorvake. Löytöjä ei vielä ole luetteloitu kokoelmiin. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Sepänmaa 2020: Kohdetta ei tarkastettu v. 2020 maastossa, koska on soidensuojelualue. Muinaisjäänösrajaus muinaisjäänösrekisteristä.

21 ILOMANTSI RYÖKKYLÄ VEEKATEKIVI

Mjtunnus: 146500011
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

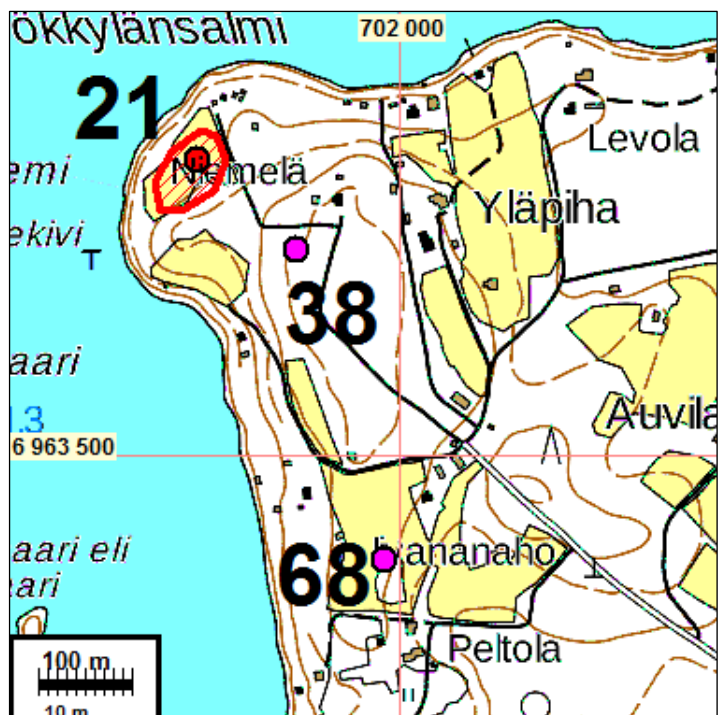
Koordin: N: 6963816 E: 701785

Tutkijat: Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1992 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 8,4 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Mekrijärven ja Kätkäjärven välisen niemen luoteisosassa olevalla pellolla on asuinpaikka, josta on löytynyt mm. keramiikkaa ja sormus.

Sepänmaa 2020: Peltoa josta ei saatu havaintoja. Kohteen rajaus vaatisi tarkkuusinventointia ja / tai koekaivauksia. Kohde oli Museoviraston rekisterissä rajaamaton ns. pistekohde. Karkea rajausehdotus tehtiin (2020) topografian perusteella.

22 ILOMANTSI TYTÄRNIEMI

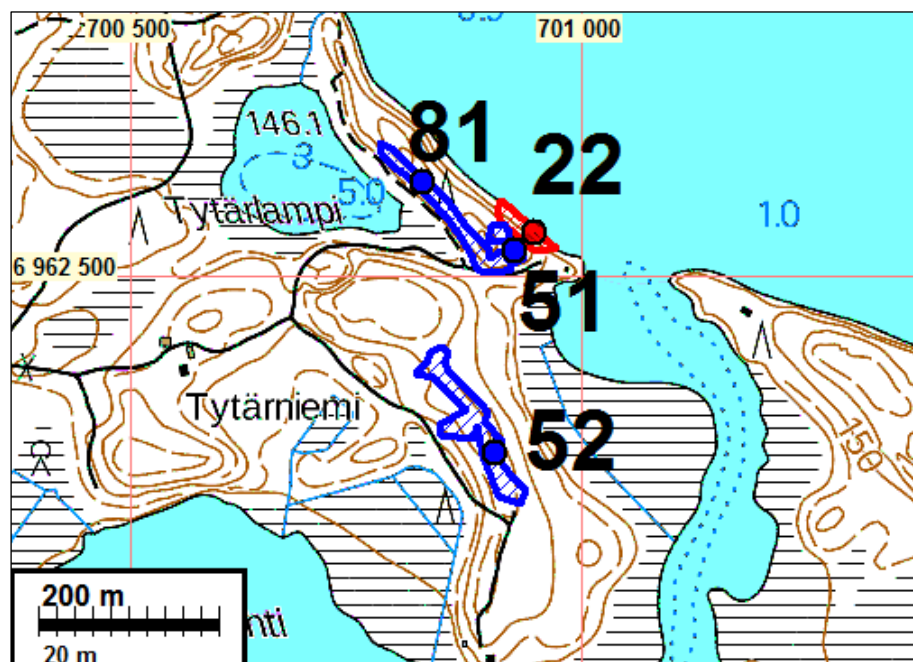
Mjtunnus: 100004404
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6962549 E: 700948

Tutkijat: Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 7,0 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Kätkäjärven etelärannalla Ilomantsijoen suun länsirannalla. Kohteen maasto on Tytärilammen ja Kätkäjärven välinen mäntyä kasvava harju, jonka itärannalta löytyi kvartsikaavin ja -iskoksia sekä palaneita kiviä. Inventoinnin aikana Kätkäjärven vesi oli alhaalla ja löydöt tulivat rantakaistaleelta, joka on normaaliveden aikana noin 20 cm syvässä vedessä. Rannan maaperä on hiekkaa ja savea. Kohteeseen johtaa Kerälänvaarasta hiekkatie.

Sepänmaa 2020: Paikka tarkastettiin silmämääräisesti v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Kuivala oleva ranta on erittäin kivikkoista ja louhikkoista. Todennäköisesti asuinpaikka (kuten muutkin seudun kivikautiset asuinpaikat) sijaitsevat nykyään keskivedenpinnan alla olevilla hiekkaisilla ranta-alueilla. Ei uusia havaintoja. Muinaisjäännösrajaus muinaisjäännösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

24 ILOMANTSI LIKONIEMI

Mjtunnus: 1000004400
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka
 Koordin: N: 6963361 E: 704031

Tutkijat: Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 8,6 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Mekrijärven etelärannalla sijaitsevassa niemessä. Niemen läpi kulkee valtatie Ilomantsin keskustasta Hattuvaaraan ja niemessä on myös autoilijoiden levähdysramppi. Asuinpaikkalöydöt, jotka olivat kvartsi- ja kivilaji-iskoksia sekä kvartsikaapimia löytyivät niemen pohjoiskärjen ja levähdyspaikan väliseltä rannalta. Ranta laskee jyrkästi Mekrijärveen ja kvartsit löytyivät veden huuhtelemasta rantakivikosta. Alueella oli selvästi kvartsien iskentäpaikka ja iskoksia oli aika runsaasti hajaantuneena kivien väliin. Likoniemen maasto on kivikkoista ja alueella kasvaa mäntymetsä.

Sepänmaa 2020: Alue tarkastettiin v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Ei uusia havaintoja. Museoviraston arvioima muinaisjäänösalue on likimain sama kuin kohdalla olevan luonnonsuojelualueen raja. Muinaisjäänösrajaus muinaisjäänösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

25 ILOMANTSI PUTKELA IHANUS

Mjtunnus: 146010055
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus: ortodoksikalmisto
 Koordin: N: 6959567 E: 704887

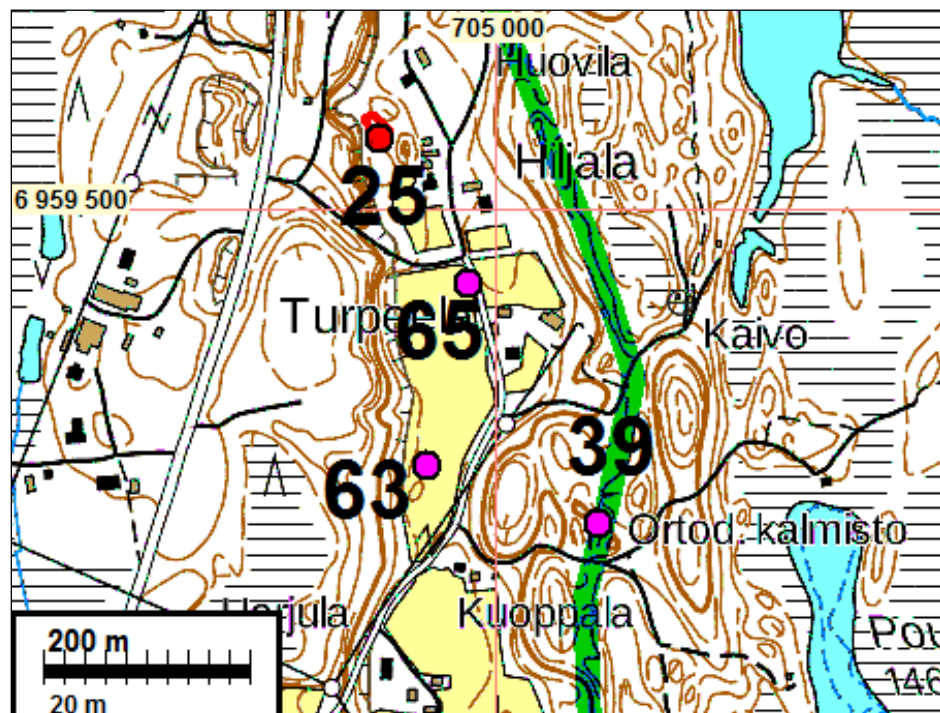
Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Matti Huurre 1993 tarkastus, Minna Anttonen 1994 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,1 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Putkelan kylä on syntynyt 1500-luvulla. Kylä luterilaistui 1600-luvun lopulla. (Björn 1991:124.) 1800-luvun lopulta on kaksi mainintaa Putkelan kylässä olevasta kalmistosta: Könönen on merkinnyt muistiin, että Putkelan kylässä on tilan nro 1 pellolla ollut "venäläinen" hautausmaa (Könönen 1884:40), ja myös Tirronen kertoo Putkelan kalmiston olemassaolosta (Tirronen 1885:32). Anja Sarvaksen mukaan kalmisto on sijainnut nykyisen sorakuopan paikalla ja siten kokonaan tuhoutunut. Aikaisemmin paikan ollessa peltona siitä oli paljastunut luita. (Sarvas 1970:37.) Sorakuopan reunalta tehtiin luulöytö vielä 1993, joten osia kalmistosta saattaa kuopan reunalla kuitenkin olla vielä säilyneenä.

On mahdollista, että kalmisto sijaitsee hiekkakuoppa-alueesta noin 400 m kaakkoon, peruskarttaan merkityn muinaijäännösmerkin kohdalla. Tiedot kalmistosta saattavat myös viitata paikalla mahdollisesti olleeseen sotilaiden hautapaikkaan (ks. kohde: Ilomantsi Putkela Turpeela). Perimätieto kertoo Putkelaan haudatun sotilaita. Mahdollinen kalmisto on Turpeelan talosta n. 150 m eteläkaakkoon olevalla vanhalla pellolla, joka viettää kohden Rapalahden pohjukkaa. Navetan takana on ollut ristejä näkyvillä vuosikymmeniä sitten; Turpeelan isännälle on kerrottu ristejä olleen myös rinteen alla katajien luona.

Sepänmaa 2020: Alue on suurimmalta osalta hiekanoton tuhoamaa. Hiekanotolta säilynyttä pientä pirstaletta ei inventoinnissa 2020 tutkittu läheltä, vaan tilannetta arvioitiin hiekkakuopan pohjalta. Matti Huurre on v. 1993 todennut luulöydön hiekkakuopan reunalta, joten on perustetta arvioida, että alueella on vielä hieman kalmistoaluetta jäljellä.

Kohde oli Museoviraston rekisterissä rajaamaton ns. pistekohde. Kohteelle arvioitiin karkea rajausta topografian, karttojen ja lidar-mallinnoksen perusteella.

26 ILOMANTSI KUUKSENVAARA KALMISTOPELTO

Mjtunnus: 146010048
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus: ortodoksikalmisto

Koordin: N: 6952552 E: 705921

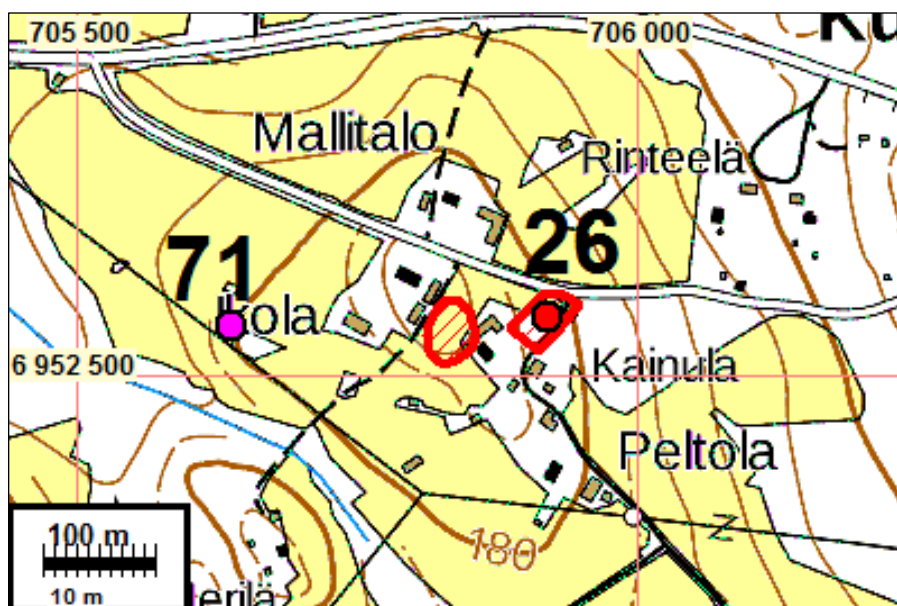
Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Minna Ranta 1974 inventointi, Jan-Erik Nyman 2015 kaivaus, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,3 km kaakkoon.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Kohde sijaitsee Möhköön vievän paikallistien 5004 eteläpuolella, Ikolan ja Kainulan välisellä peltoalueella, itään viettävässä rinteessä. Paikkaa sanotaan vanhastaan Kalmistopelloksi. Entinen pelto on nykyisin nurmena. Muinaisjäänösrekisteri: Pihatielle tulevan tien risteyksessä 1990-luvun alussa tehdyissä parannustoissa löytyi kaksi luurankoa, puurakenteiden jäännöksiä ja kaksi rautafragmenttia, jotka olivat oletettavasti luurankojen päällä. Ruumiit oli haudattu ilmeisesti itä-länsi -suuntaan. Löydöistä ei ilmoitettu, vaikka töitä tehtiin peruskarttaan merkityn muinaisjäänöksen päällä. Luut ja löydöt viskottiin takaisin maahan, tien viereen.

Tirronen (1885:32) mainitsee Kuuksenvaarassa olevan kalmiston, ja Saloheimon (1982:294) mukaan Kuuksenvaarassa, keskellä kylää Heikkilän ja Kainulan välillä on tehty luulöytöjä vuonna 1939. Luita kerrotaan tulleen esille noin 100-150 m itä-kaakkoon Ikolan talosta. Pellosta on löydetty myös vanhoja rahoja, mutta ne ovat joutuneet hukkaan. Kuuksenvaaran tsasounasta ei ole kirjallisia mainintoja. Tsasounan paikan kerrotaan olevan kalmistoa ylempänä rinteessä, Ikolan pihapiirin rajalla, paikalla jossa nykyisin kasvaa suuria kuusia. Paikalla ei ole näkyvissä rakennuksen jäännöksiä. Kuuksenvaaran kylä perustettiin 1500-luvulla, ja vuonna 1590 siellä oli viisi taloa. 1630-luvulla kylässä oli jo yksitoista taloa, mutta 1640-luvulla puolet kylästä autioitui ortodoksien lähtiessä. Vasta sata vuotta myöhemmin luterilainen asutus vahvistui ja saavutti saman taloluvun kuin ennen ortodoksien lähtöä. (Björn 1991:118-119.)

Sepänmaa 2020: Kohde tarkastettiin v. 2020. Pellot olivat viljelyksellä. Muinaisjäänösrajaus muinaisjäänösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

27 ILOMANTSI HAVUKKAKALLIO

Mjtunnus: 146010021
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen: keskiaika
 Laji: varustus: muinaislinna

Koordin: N: 6952014 E: 701584

Tutkijat: Ville Luho 1955 tarkastus, Jouko Voionmaa 1960 ja 1961 kaivaus, Anja Sarvas 1970 inventointi, Matti Huurre 1976 tarkastus, Teemu Mökkönen 2019 tarkastus, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 3,7 km etelään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Muinaislinna sijaitsee Parppeinvaaran eteläpuolella, vanhan Tuupovaaran maantien itäpuolella, sen ja kantatie 74 (Joensuu-Ilomantsi) risteyksestä noin 500 m etelään. Muinaislinna on jyrkällä ja korkealla kalliolla. Kallion eteläreuna on lähes pystysuora ja kaakkoisrinnettä lukuun ottamatta se on muiltakin reunoiltaan jyrkkä. Kallion kaakkoislaidalla on kivallin jäännöksiä ja laella rakennusten pohjia.

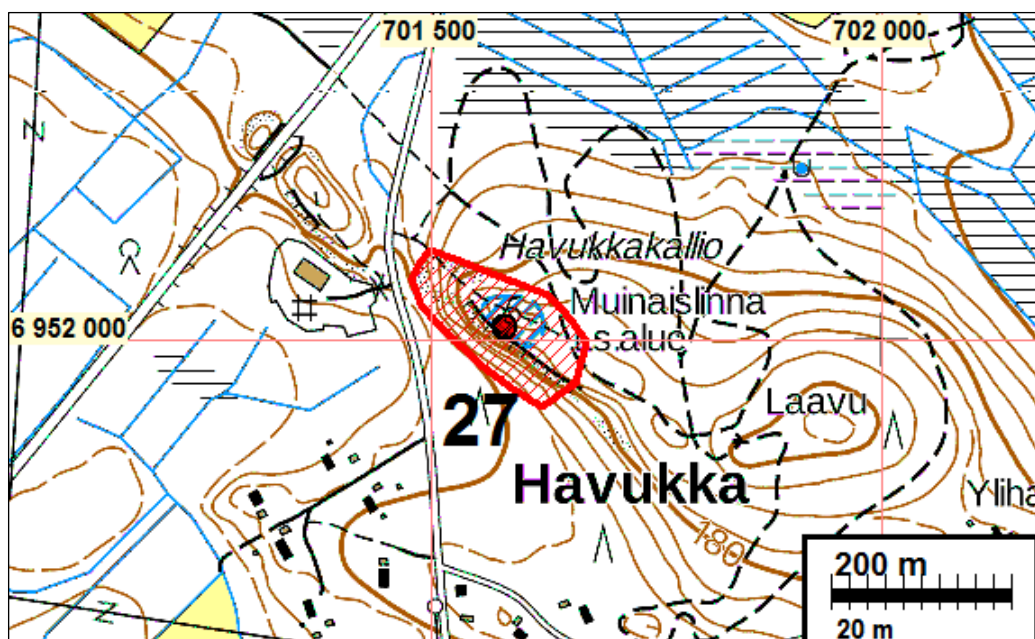
Havukkakallioon liittyy myös suullista perinnettä. Kerrotaan, että siellä on pantu toimeen erilaisia rangaistuksia, mm. mestauksia. Nämä olisivat tapahtuneet mäen luoteisreunalla, jyrkkäreunaisella kalliotasanteella, johon on hakattu ristin muotoinen kuvio. Tarinat "elämän lähteestä" ja aarteen etsinnästä liittyvät nekin joihinkin jo unohduksiin jääneisiin merkittäviin tapahtumiin

Sisin valli

Koordinaatit ETRS-TM35FIN P: 6952024 I: 701600

Kuvaus: Havukkakallion sisin valli (päävalli) näkyy maastossa selkeästi. Sekä Voionmaan laajin kaivausalue (1960-luku) että Taavitsaisen (1998) kaivausalue sijaitsevat välittömästi vallin vieressä linnan sisäpuolella. GPS-paikannuksen tarkkuus ± 3 m.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohde tarkastettiin lähinnä siltä varalta olisiko alueella metallinilmaisinharrastajien tekemiä etsintäkuoppia. Näitä ei löytynyt. Silmä-määräisesti tarkastellen kohde on hyvässä, lähes luonnontilaisessa kunnossa. Muinaisjäännösrajaus muinaisjäännösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

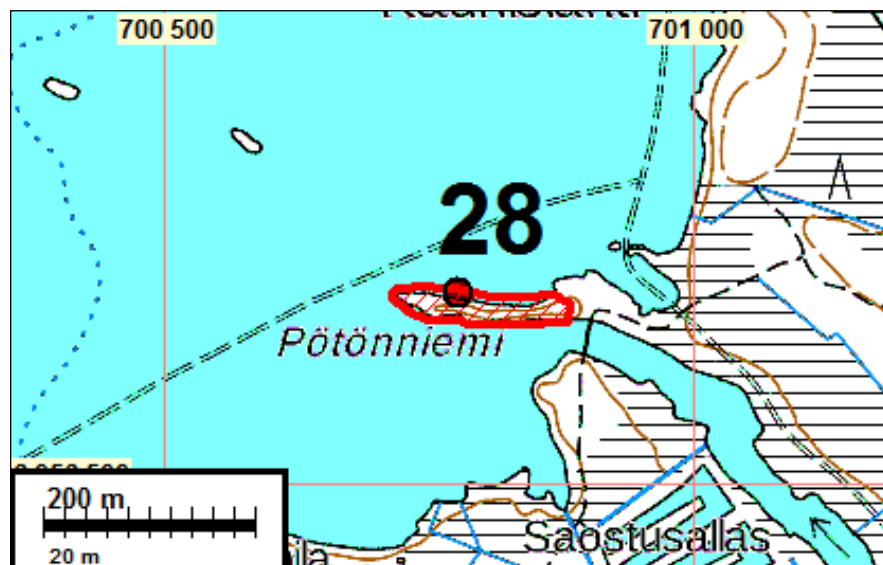
28 ILOMANTSI PÖTÖNNIEMI

Mjtunnus: 146010075
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6956680 E: 700780

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 1,2 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee kirkonkylän pohjoispuolella olevan kapean Pötönniemen pohjoisrannalla. Asuinpaikkalöydöt ovat tulleet esille rannalta, vesijätöltä. Löydöt: KM 31924, Kvartsi-iskoksia (2 kpl), yksityishenkilön löytämät.

Sepänmaa 2020: Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2020 inventoinnin yhteydessä. Muinaisjäänösrajaus muinaisjäänösrekisteristä..

29 ILOMANTSI KOKONNIEMI 1

Mjtunnus: 146010031
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

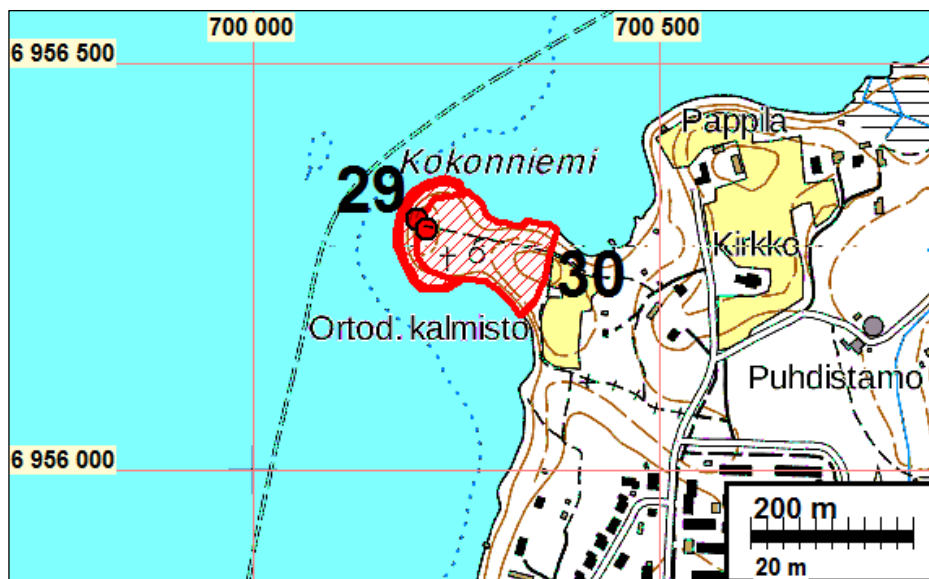
Koordin: N: 6956307 E: 700202

Tutkijat: Päivi Kankkunen 1988 tarkastus, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Iiomantsin kirkosta 0,8 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Kokonniemi sijaitsee Iiomantsijärven itärannalta pistävällä niemellä lähellä ortodoksisista kirkkoa. Paikalla on selvä rantaterassi ja siellä kasvaa

rehevää sekametsää. Löydöt on poimittu rantavedestä. Asuinpaikka lienee osittain tuhoutunut. Kokonniemessä on myös ortodoksinen kalmisto.

Huomautuksia: Kvartsi-iskoksia, löytyneet aiemmin löytyneistä noin 200 m kaakkoon, "lahden pohjukasta"(koordinaatit: x= 6953 28, y= 4546 96, z=n. 145), yksit henkilö 1999.

Sepänmaa 2020: Alue on käytössä olevaa hautausmaata paitsi vedenalaisilta osiltaan. Kohde oli Museoviraston rekisterissä rajaamaton ns. pistekohde. Kohteen karkea arvioitu rajausta tehtiin tähän raporttiin (2020) topografian perusteella. Rajausta on osittain päällekkäinen seuraavan kohteen 30 (Kirkonkylä Kokonniemi) kanssa.

30 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ KOKONNIEMI

Mjtunnus: 146010046
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus: ortodoksikalmisto

Koordin: N: 6956295 E: 700214

Tutkijat: Anja Sarvas A 1970 inventointi, Minna Ranta 1994 inventointi, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 0,8 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee Ilomantsinjärven pistävässä niemessä, Ilomantsinjärven itärannalla. Kalmistoalue on aidattu; luoteiskulmassa ovat ilmeisesti vanhimmat hautaukset. Painanteita ja kumpuja on havaittavissa koko alueella. Kokonniemessä on myös erilaisia hautamuistomerkkejä: vanhoja grobuja ja ristejä.

J. Lukkarinen on v. 1910 kirjoittanut muinaistieteelliselle toimikunnalle Kokonniemen kalmistosta, että alueella on "kuoppa ja kaksi viiden kiven pystyriviä niemen kärjessä" (Lukkarinen 1910). Kaunokirjallisessa kotiseututeoksessa Kokonniemen kalmisto mainitaan vanhana uhrilehtona, joka olisi 1500-luvulla munkki Iljan lähe-

tysmatkan yhteydessä hävitetty kaatamalla sieltä puut, tuhoamalla uhripaikka ja lopuksi polttamalla niemi (Pelkonen 1967:61). Kokonniemen hautausmaa otettiin käyttöön 1790-luvulla (Björn 1991:386), ja erityistapauksissa sinne haudataan edelleen. Huomautuksia: Kalmiston portin edestä otettiin gps -mittaus: 3700628/6959180. Kalmisto on edelleen käytössä. (Karjalainen 2005)

Sepänmaa 2020: Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2020 inventoinnin yhteydessä - (kyseessä on käytössä oleva kristillinen hautausmaa). Kohde oli Museoviraston rekisterissä rajaamaton ns. pistekohde. Rajaus tähän raporttiin tehtiin hautausmaan nykyisen rajauksen mukaan.

Kartta s. 37

31 ILOMANTSI KUIKANNIEMI

Mjtunnus: 146500010
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6957292 E: 700547

Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1992 inventointi, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Päivi Kankkunen P 2012 tarkastus, Jaana Itäpalo 2018 inventointi, Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 kartoitus.

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 1,8 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kaunislahden ja Muikunlahden välisellä niemellä olevalla pellolla on historiallisen ajan asuinpaikan jäännöksiä sekä rannassa myös kivikautinen asuinpaikka. Ilomantsi on Pohjois-Karjalan vanhin kylä; syntynyt ehkä jo 1300-luvulla. Kuikanniemen osassa Ruukinniemi on sijainnut tiilitehdas (pappilan uutta päärakennusta varten).

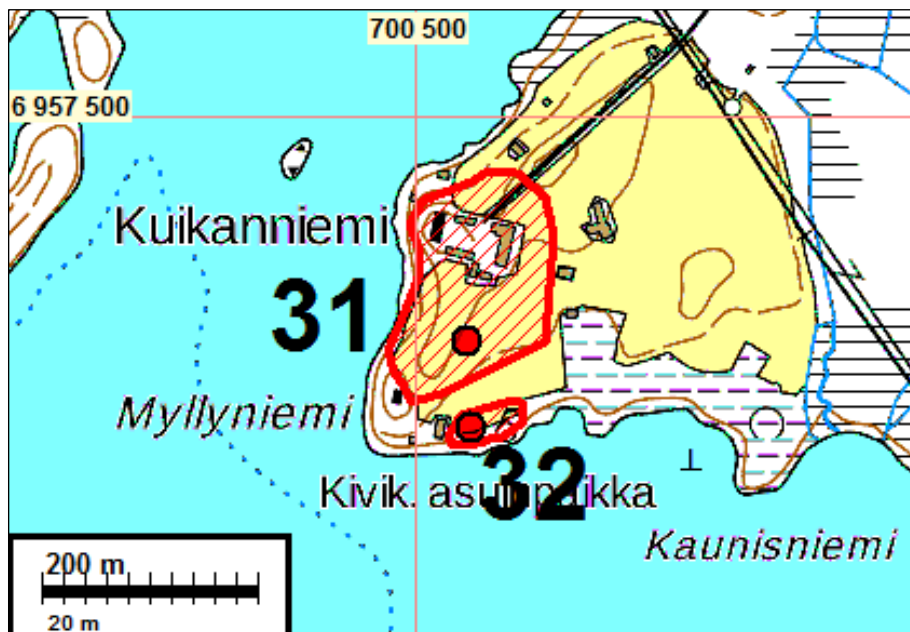
Taisto Karjalainen inventointi 2005: Kuikanniemessä kuten kaikissa Kirkonkylän Ilomantsijärven rannan kohteissa oli hyvin kivikkoista, eikä niissä ollut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa havaittavissa.

Päivi Kankkunen tarkastus 2012: Isännän löytämät: saviastian reunapala (karjalais-keramiikkaa) ja palaneen saviesineen kappale (painosta t. kahvasta).

Anja Sarvas inventointi 1970: Löydöt: KM 18203. Kuikanniemen Ruukinniemi sijaitsee Ilomantsinjärven itärannalla, noin 1,5 km Ilomantsin luterilaisesta kirkosta pohjoiskoilliseen linnuntietä. Ruukinniemi ~ on Kuikanniemen eteläkärjessä; paikalla on nykyisin saunarakennus. Asuinpaikka on loivalla etelärinteellä; maa on hiekkamultaa. Vesi Ilomantsinjärvessä oli kesäkuussa 1970 varsin korkealla ja paikalla suoritettuna koekuopituksen perusteella todettiin asuinpaikan ylä-ajan olevan vain muutaman metrin päässä vesirajasta. Kuikanniemen isännän kertoman mukaan aikaisemmat löydöt on tehty nykyisen vesirajan alapuolelta. Vain erittäin kuivina kesinä vesi on laskenut niin alas, että aikaisemmat löytökohdat ovat tulleet näkyville.

Jaana Itäpalo inventointi 2018: Tarkastettiin linjauksen ympäristöä n. 100 metrin säteellä nykyisestä johtolinjauksesta, jolla alueella linjauksen ympäristö on jollakin tavoin kokonaan ihmisen muuttamaa tai muokkaamaa. Viimeksi ympäristöön on vaikuttanut merkittävimmin sähkölinjan ympäristön koneellinen raivaus. Inventoinnin aikana pelloilta oli juuri niitetty heinä tai ne olivat viljalla, joten pintahavaintomahdollisuudet eivät olleet otolliset. Lapionpistoissa peltokerros vaikutti normaalilta ja siinä havaittiin muutamia moderneja metalli- ja muovikappaleita, muinaisjäänökseen viittaava ei voitu tunnistaa. Sähkölinjan itäpuolella metsäisellä alueella maaperä on kosteaa ja soistunutta, ja sieltäkään ei voitu havaita pintatarkastelussa ja muutamista metsän reunaan tehdyistä lapionpistoista muinaisjäänökseen viittaavaa. Kuikan talosta ei löytynyt isonjaon karttaa, 1700–1800-luvun talon sijainnin voi kuitenkin päätellä joidenkin ennen isoajakoa laadittujen 1700-luvun karttojen ja isonjaon aikoihin laadittujen muiden 1800-luvun karttojen perusteella, esimerkiksi pitäjänkartan ja kihlakuntakartan perusteella. Eri tavoin ja eri aikoina maahan joutuneita esineitä ja muuta arkeologista materiaalia on todennäköistä löytää jatkossa lisää talon ympäristöstä.

Sepänmaa 2020: Kohdetta ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Teimme siellä tarkkuusinventoinnin v. 2019, minkä perusteella muinaisjäänösrajaus on esitetty muinaisjäänösrekisterissä.

32 ILOMANTSI RUUKINNIEMI

Mjtunnus: 146010001
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6957212 E: 700551

Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Hannu Poutiainen, Matti Koponen ja Risto Kupiainen 1992 inventointi, Päivi Kankkunen 2012 tarkastus, Hannu Poutiainen & Timo Sepänmaa 2019 kartoitus, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 1,7 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Ilomantsinjärven Kuikanniemessä. Niemen luoteispuolella on Muikkulahti, josta Ilomantsinjoen vedet virtaavat kohti Kätkä- ja Mekrijärveä. Asuinpaikka-alue on osittain viljelysmaata ja osittain alavaa hiekkamaata. Alavin osa lienee veden alla. Samalla peltoalueella on myös historiallisen ajan asuinpaikka (sen löydöt on poimittu hiesupitoiselta, etelään viettävältä peltolohkolta. Järven rantaan on tältä löytöpaikalta 50-100 m. Osa asuinpaikkalöydöistä on tullut esille Kuikanniemen tilan talousrakennusten lähetyviltä pellolta, niemen korkeimmalta kohdalta ja osa lähellä rantaa olevalta metsäiseltä vyöhykkeeltä. Asuinpaikkalöytöjä tullut esille laajalta alueelta Kuikanniemeä. Asuinpaikka-alueelle rantaan on rakennettu rantasauna.

Sauvo Henttonen ilmoitus 2010: Löydöt: Oikoteräinen kirves, saviastian pala
Huomautuksia: Löytöpaikan koordinaatit: p = 6957207, i = 700549. Oraalla olevan kaurapellon pinnasta löydöt 10 m:n välein. Talossa säilytyksessä: Oikoteräisen pienen kirveen puolikas, mahdollisesti viheriäliusketta, mitat: 90x30x25 mm. Oikokirves, poikkileikkaus suorakaiteenmuotoinen, yhdellä sivulla hiontaa, mitat: 21x7x4,6 mm Poikkikirves, poikkileikkaus kolmiomainen, reunat käsitellyt, hakatut, mitat: 22x8x3,5 mm.

Päivi Kankkunen tarkastus 2012: Ei kertomusta. Kierretty rantapellot isännän kanssa, pellot kasvussa. Ei uusia omakohtaisia havaintoja. Topografisesti hieno ja otollinen paikka. Ollut asuttuna ikiajat. Saviastian pala karjalaista keramiikkaa sekä vahvasti poltettu savinen joko painon puolikas tai saviastian kahva, löytyneet tilan alueelta.

Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Muinaijäännösrajaus muinaijäännösrekisteristä.

Kartta s. 39

33 ILOMANTSI HUTUNNIEMI 3

Mjtunnus: 1000022117
Status: kiinteä muinaijäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6955053 E: 700154

Tutkijat: Ville Laakso & Timo Sepänmaa 2012 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

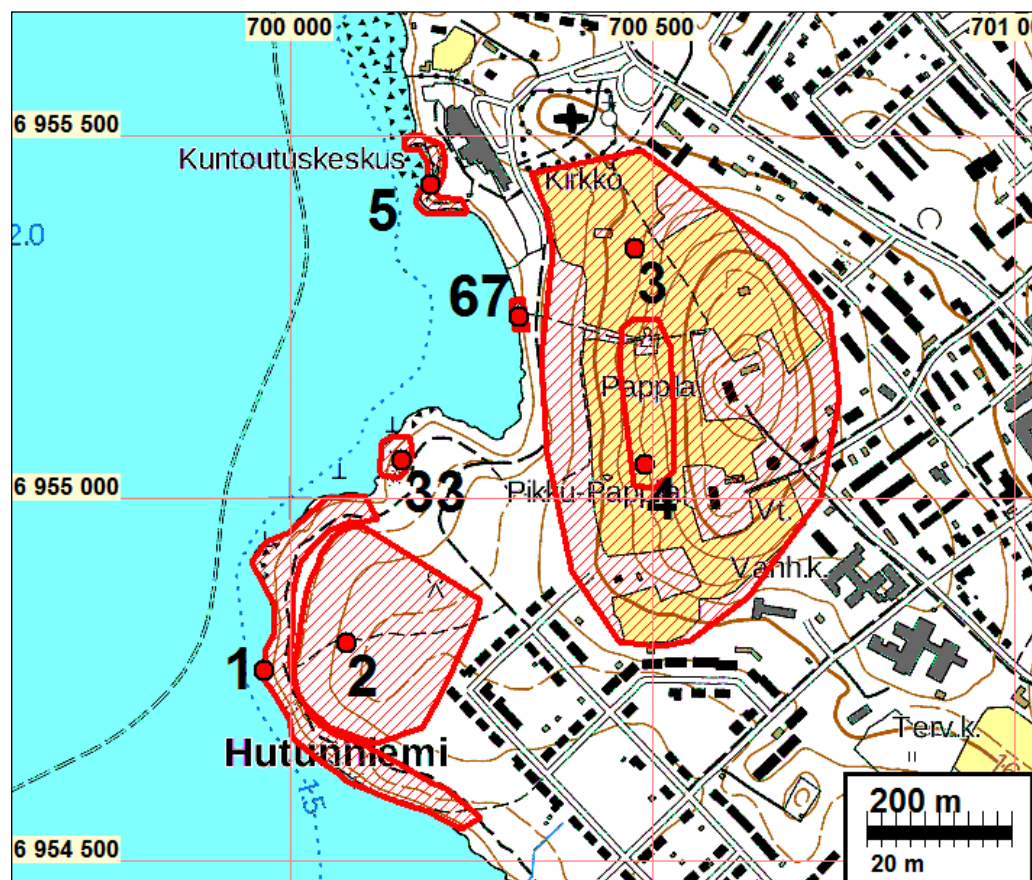
Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 0,5 km etelään.

Huomiot: Muinaijäännösrekisteri: Hutunniemen alueen pohjois-luoteispuolella, luoteiseen viettävällä kivikkoiselle niemekkeelle, pururadan ja rannan välisellä melko tasaisella alueella todettiin koekuopassa pintaturpeen alla noin 15 cm:n paksuinen liejun ja hajonneen kasvinjätteen sekainen kerros - todennäköinen tulvakerros. Tämän ala-

puolella oli noin 15 cm:n paksuinen noensekainen kerros, jossa oli hiekan ja luonnonkivien lisäksi runsaasti palaneen kiven murskaa, palanutta savea ja palaneita luunsiruja. Havainnot viittaavat siihen, että paikalla on rakennukseen liittyneet tulisijan jäännökset, todennäköisesti historialliselta ajalta.

Sepänmaa 2020: Paikka tarkastettiin v. 2020 inventoinnin yhteydessä ja todettiin sen olevan samassa kunnossa kuin v. 2012. Muinaisjäännösrajaus muinaisjäännösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

Kohteen v. 2012 inventointilöydöt KM 39348:1-2 (palanutta savea, luita) ovat Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä linkittämättä tähän kohteeseen ja väärällä nimellä (Ilomantsi Hatunniemi).

34 ILOMANTSI SONKAJA AUTIO

Mjtunnus: 146010057
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus: ortodoksikalmisto

Koordin: N: 6957804 E: 692655

Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Minna Ranta 1994 inventointi, Taisto Karjalainen 2005 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 8,1 km länteen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee Sonkajanjärven itärannan rantapenke-reessä, jonka reunaan on kaivettu sodan aikana juoksuhaudaa. Juoksuhaudaa kai-vettaessa kerrotaan esiin tulleen luiden lisäksi myös puisten hautamuistomerkkien jäännöksiä. Alueen länsiosassa on muutamia vanhoja mäntyjä ja kellarinperusta, itäosassa on syksyllä -96 tehty metsänhakuuta.

Ilomantsin kotiseutumuseossa on kaksi kalmistosta peräisin olevaa hautakiveä, joissa on näkyvissä ortodoksiristikuviot (Aini Peltonen lähettänyt hautakivistä syys-kuussa 1996 otetut kuvat). Vuonna 1957 päivätyn kirjeen (Museovirasto, Arkeolo-gian osaston arkisto) mukaan kalmiston 7-8 hautakivestä kaksi on toimitettu koti-seutumuseoon, ja niissä ristit olivat selvästi nähtävissä. Maastoon jätetyissä kivissä ristit näkyivät hyvin heikosti. Kirjeessä kuvataan hautoja olleen useassa rivissä. 1700-luvun karttoihin on järven itäisen rannan penkereeseen merkitty tsasouna (Saloheimo 1982:293-294).

Vuonna 1910 kalmistosta kirjoitetaan seuraavasti: "Sonkajan kylän rannassa ole-vassa petäjikkökumpareessa on vanha kalmisto. Hautojen suunta näyttää olevan lounais-koillinen. Sanotaan venäläisten aikuisiksi. Vanhassa venäläiskalmistossa on rantapengerlässä viisi heppoista kiveä rivissä pystyssä 80 cm välimatkalla toi-sistaan. Rivi kulkee koillisesta lounaaseen. Edusta on vähän kuopalla. Edellisistä etelään 11 m on samoin viisi samanlaista kiveä rivissään suunnassa itä-länsi. Mi-tään näkyviä merkkejä ei huomaa enempää maassa". (Lukkarinen 1910.)

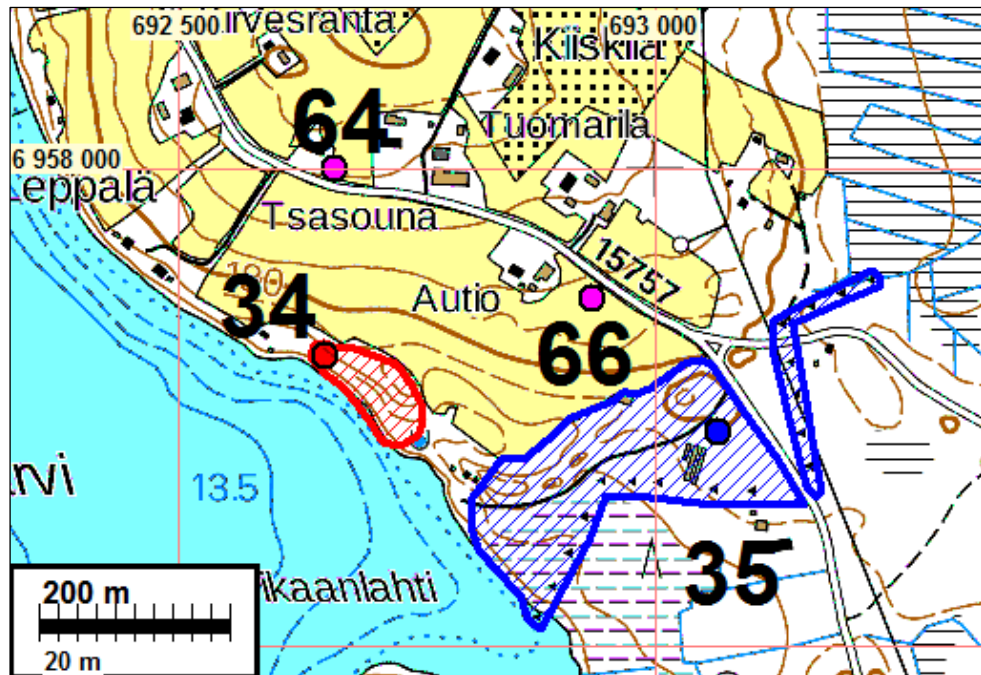
Kerrotaan, että liettulaiset asuivat Sonkajassa läänitysaikana 1300-luvulla ja että siellä oli myös heidän hautausmaansa (Björn 1991:481). Sonkaja on vanha kes-kuskylä, jossa vuonna 1500 on ollut viisi taloa. Vuosisadan loppuun mennessä ta-loluku oli kasvanut seitsemääntoista. Asutus lisääntyi, koska suurin osa ortodok-seista jäi paikalleen ja luterilaisia uudisasukkaita muutti kylään. (Björn 1991:125.) 1800-luvun lopulla on kirjattu ylös tieto, jonka mukaan Sonkajassa on asunut "liet-tualaisia venäläisiä, joiden hautausmaa oli siellä". Tirronen on myös tehnyt piirroksen ns. liettualaisristillä varustetusta hautakivestä, joita Huurinaisen rannan penke-reen kalmistossa on ollut jokaisen haudan pääpuolella. Hän mainitsee myös kir-kon, jonka arvoesineet olisi upotettu järveen. (Tirronen 1885:27.)

Minna Ranta inventointi 1994: Kalmistossa havaittiin vain pieniä (halkaisija muuta-mia kymmeniä senttejä) luonnonkiviä, joissa ei ollut näkyvissä minkäänlaisia riste-jä.

Anja Sarvas inventointi 1970: Sarvas käytti kohteesta nimeä Kankaala.

Taisto Karjalainen inventointi 2005: Järven rannan terassin päädyistä otettiin seu-raavat gps -mittaukset: 3692927/696070 ja 3692931/6960670. Jälkimmäisen mit-tauspisteen ympäristössä on kuopanteita, jotka saattavat olla jääteitä haudoista. Alueella kasvaa järeä mäntymetsä.

Sepänmaa 2020: Muinaijäännösrajaus muinaijäännösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

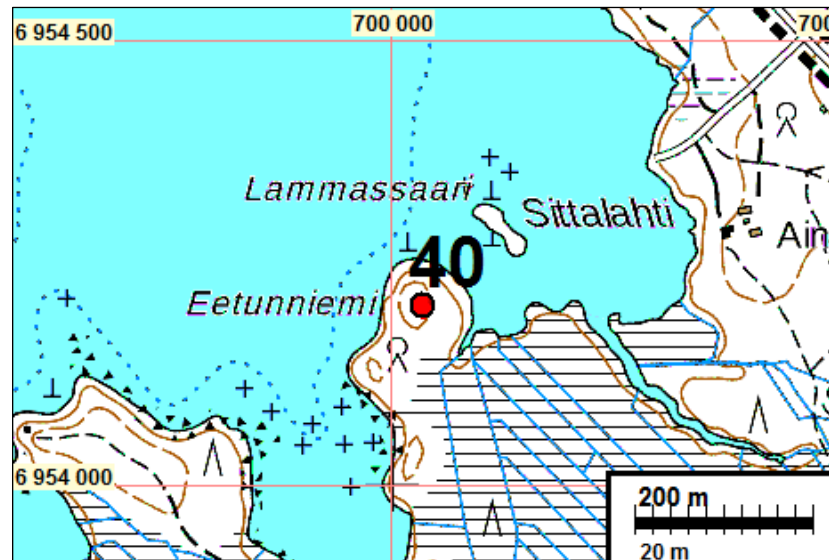
40 ILOMANTSI EETUNNIEMI

Mittaus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: maatalous: naurishauta

Koordin: N: 6954202 E: 700035

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomentsin kirkosta 1,4 km etelään.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on kaksi naurishautaa n. 5 metrin etäisyydellä toisistaan. Kooltaan n. 3 x 1,5 m, syvyydeltään puolisen metriä. Loivasti kaakkoon viettävää moreenimaata. Sekametsää.

43 ILOMANTSI SONKAJA MYLLYMÖKKI

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: myllypaikka

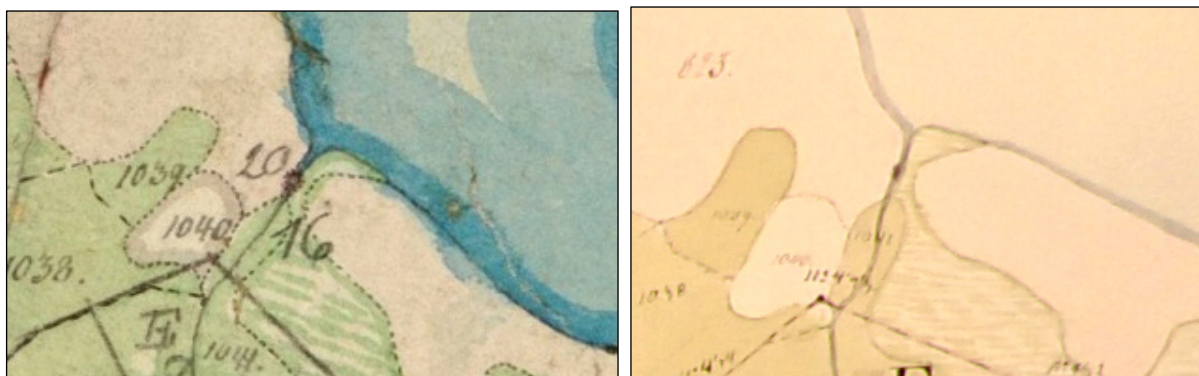
Koordin: N: 6956997 E: 692043

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantin kirkosta 8,5 km länteen.

Huomiot: Sepänmaa 2020: Sonkajanjoen yläjuoksulla on noin 80 m pituisen myllypadon jäännös. Tästä noin 10 m osuus on joen itäpuolella ja loput länsipuolella. Pato on maasta ja kivistä tehty, runsaan metrin korkuinen ja muutaman metrin levyinen. Sen lakiosa on tasainen - ilmeisesti kärryillä kuljettavaksi väyläksi tehty. Nykyinen polku kulkee padon eteläpuolella. Kohde erottuu selvästi lidarmallinnoksessa. Itse myllyn jäänteitä ei todettu. 1840-luvun pitäjänkartalle paikalle on merkitty mylly, vuoden 1829 kyseisellä kohdalla on epäselvempi merkintä, joka voi kuitenkin tarkoittaa myllypaikkaa. Myllypaikan käyttö voi periytyä kartoille merkittyjä käyttövaiheita vanhempaan aikaan. Katsomme myllypaikan, jossa säilyneenä myllypadon rakenteita olevan kiinteä muinaisjäännös.

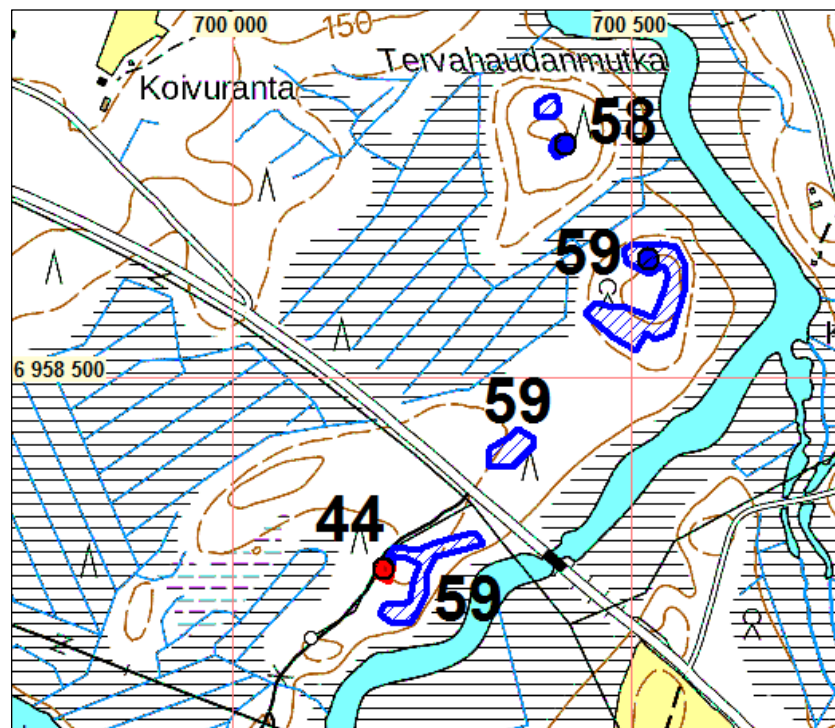
Vasen. Ote 1840-luvun pitäjänkartasta, paikalle on merkitty mylly. Oikea. Ote vuoden 1829 kartasta paikalla hieman epäselvempi merkintä, voi kuitenkin merkitä myllyä paikalla.

44 ILOMANTSI ILOMANTSINJOEN NISKA

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: tupasija

Koordin: N: 6958259 E: 700192

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 2,7 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Papatinniementien kaakkoislaidalla todettiin n. 5 x 5 m kokoinen maasta ja kivistä tehty rakennuksenperusta, jonka luoteiskulmassa on uunin jännös. Kohde on hyvin säilynyt. Tämän itäpuolella oleva loivasti itään viettävä maaperä todettiin koekuopan perusteella vanhaksi pelloksi. Ympäristö on täysikasvuista kuusimetsää. Pitäjänkartassa vuodelta 1845 tienoolle on merkitty talo. Veijo Saloheimo on tutkimuksessaan merkinnyt Julunniemen talon tämän kohdan tienoille. Isojakokartta tältä kohtaa on repaleinen ja vaikea tulkita. Jää avoimeksi, onko kyseessä mahdollisesti keskiajalta periytyvän Julunniemen talon jännös vai mahdollisesti huomattavasti myöhempi torpan jännös.

45 ILOMANTSI SALMENNITTY 3

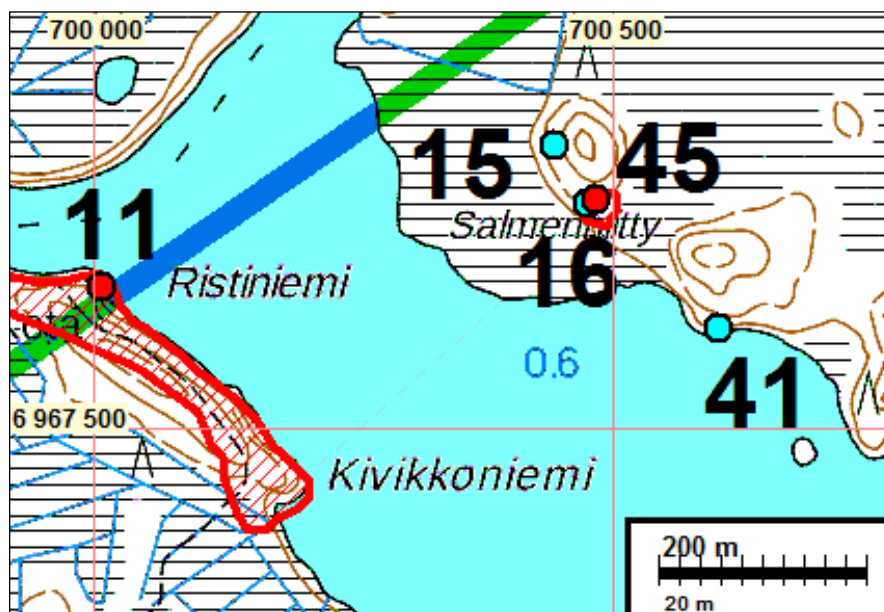
Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: esihistoriallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6967719 E: 700484

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 12,2 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Alueelta oli metallinilmainsiharrastajien löytämiä rautakautisia löytöjä (kohde 16). Rautakautta ei löytynyt, mutta koekuopituksessa löytyi yhdestä koekuopasta esihistoriallista keramiikkaa (luultavasti pronssikautista tekstiilikeraamiikkaa). Tässä koekuopassa oli lisäksi tummansävyistä, noensekaista maata – oletettavasti kulttuurikerrosta runsaan parinkymmenen sentin vahvuudelta. Lisäksi

kahdessa löytökuopasta 10 m säteelle tehdyssä koekuopassa todettiin todennäköistä noensekaista kulttuurikerrosta sekä rapautuneita – ilmeisesti palaneita kiviä. Inventointihavaintojen perusteella kohdalla on esihistoriallinen – ilmeisesti pronssikautinen – asuinpaikka, joka on sijainnut muutama kymmentä metriä rannasta ja muutama metrin vedenpintaa korkeammalla.

Maaperä kohdalla on loivasti etelään viettävää vähäkivistä hiekkamoreenia. Puusto mäntyä. Muinaisjäännösalueen rajausta tehtiin karkeasti arvioiden topografian perusteella.

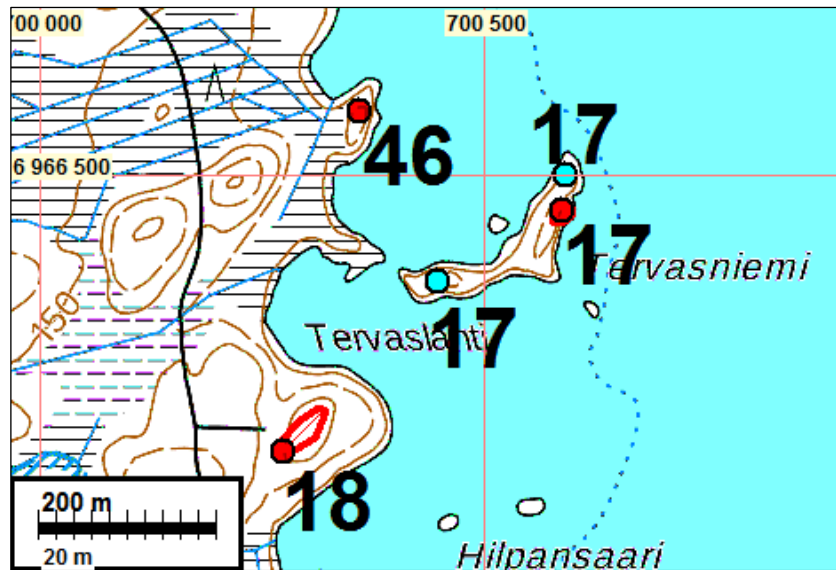
46 ILOMANTSI TERVASLAHTI N

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: esihistoriallinen
 Laji: asuinpaikka: liesipaikka

Koordin: N: 6966571 E: 700361

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 11,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Koekuopassa todettiin selvä liedenjäännös (palaneita kiviä ja nokimaata) podsolimaannoksen alla, noin 10 cm syvyydessä. Ympäristöön noin 20 metrin säteelle tehtiin toistakymmentä koekuoppaa ja aluetta tutkittiin myös metallinpaljastimella, mutta muita merkkejä muinaisjäännöksestä ei todettu.

Paikka sijaitsee Mekrijärven rannalla olevalla niemimäisellä matalalla hiekkamoreeniharjanteella - hyvin sopiva pyyntikulttuurien asuin- tai leiripaikkojen kannalta. Tulisijan päällä olevan podsolimaannoksen perusteella kohde on vähintään satojen vuosien ikäinen. Se seikka, että koekuopista ei löytynyt esim. kvartsi-iskoksia, saattaa viitata siihen, että kohde on kivi- ja varhaismetallikautta nuorempi - mahdollisesti rautakautinen tai keskiaikainen. Maaperä on hiekkamoreenia. Puusto mäntyä ja kuusta.

67 ILOMANTSI KIRKONKYLÄ SATAMA

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kulku: satama

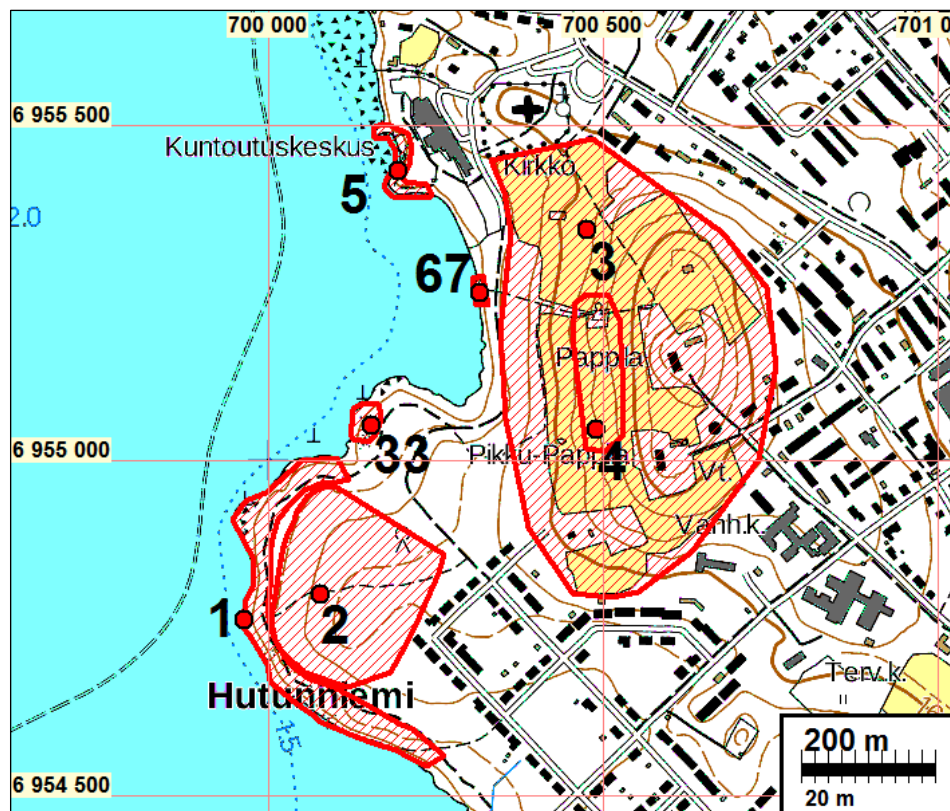
Koordin: N: 6955250 E: 700317

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilo-mantsin kirkosta 2,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Ilo-mantsin-järven itärannalla oleva, (edelleen käytössä pienveneille oleva) venevalkama. Valkamassa on muutaman kymmenen metrin matkalla useita kivistä tehtyjä (5 – 10 m pituisia, 1-2 m leveitä), rannasta järven selälle suuntautuvia kivivalleja – vanhoja laiturinpohjia ja / tai valkamia. Useimmat näistä eivät enää ole käytössä edes valkamina. Kyseessä on mitä ilmeisimmin vanha sekä Ilo-mantsin kylän talojen, että kauempaa veneitse (ortodoksiselle) kirkolle saapuneiden venevalkama). Historiallisille kartoille ei ole tehty venevalkamasta mitään merkintöjä. Vuoden 1818 kartalla kyseiselle kohdalle peltojen ja niityn välissä johtaa polku tai tie pappilasta. Näkemys kohteen ajoituksesta ja merkityksestä perustuu tutkijoiden tekemiin maastohavaintoihin ja niiden perusteella tehtyyn tulkintaan.

Historiallisilla kartoilla paikalla ole merkintää venevalkamasta, mutta sellaisia ei välttämättä ole kartoille edes merkitty. Vasemmalla ote 1840-luvun pitäjänkartasta, oikealla ote vuoden 1818 kartasta. Maastossa todetulle venevalkamalle vaikuttaa johtavan peltojen ja niityn välissä polku tai muu väylä.

73 ILOMANTSI MESKENLAHTI NW

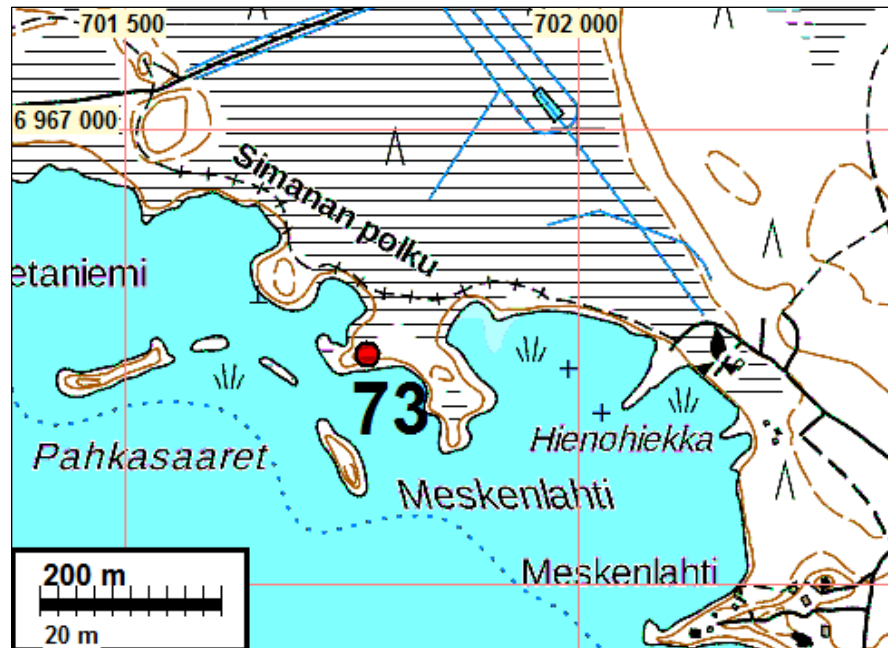
Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton: kivirakenne

Koordin: N: 6966753 E: 701769

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 11,3 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Hiekkamoreeniharjanteen päällä on neliömäinen, noin 1,2 x 1 m kivilatomus, korkeudeltaan alle 20 cm, tasalakinen. Tehty huolellisesti latomalla noin nyrkinkokoisista kivistä. Kivet eivät vaikuta palaneilta.

Latomuksen lounaislaidalle, latomukseen rajautuen, mutta sen ulkopuolelle, tehtiin 50 x 50 cm kokoinen koekuoppa. Koekuopassa ei havaittu mitään, mikä olisi selittänyt latomuksen tarkoituksen tai ajoituksen. Esim. löytöjä tai nokimaata ei ollut. Kyseessä on siis ajoitukseltaan ja tarkoitukseltaan avoin, ihmisen tekemä kivilatomus. Ympäristö on mäntymetsää.

Muut kulttuuriperintökohteet

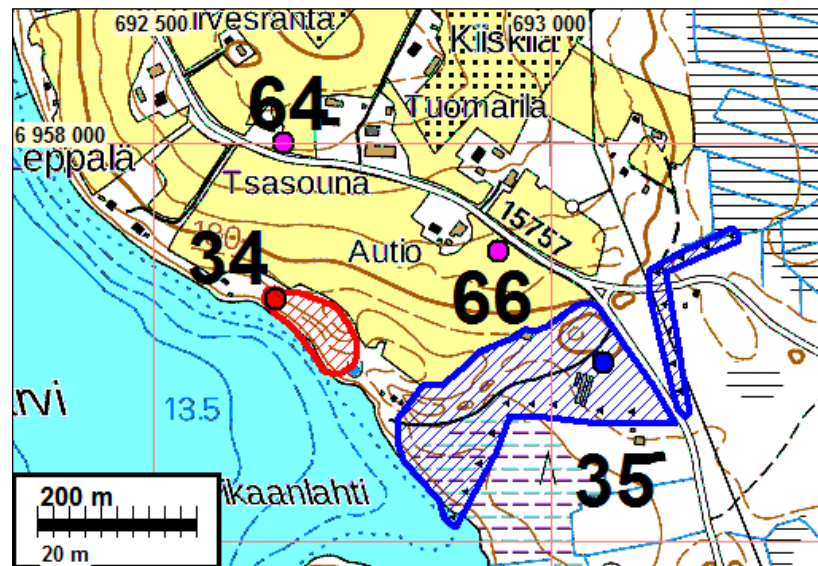
35 ILOMANTSI SONKAJA

Mjtunnus: 1000017995
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6957723 E: 693067

Tutkijat: John Lagerstedt 2010 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 8,1 km länteen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde on osa Salpalinjaan kuuluvaa puolustusketjua, jonka rakentaminen aloitettiin 1940. Se sijaitsee Sonkajanjärven itärannalla, Issakantien ja Rouvisenmutka-nimisen tien risteuksen ympäristössä. Kohde on panssarivaunun kivieste, joka alkaa Loikaanlahden rannasta ja jatkuu Rouvisenmutkan pohjoispuolelle. Estekiviä on neljässä rivissä. Sonkajan kylän alueelle rakennetut kenttälainnoitteet ovat sijainneet suurimmaksi osaksi pelloilla ja tuhoutuneet. Kivieste kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Kohde tarkastettiin v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Ei uutta maankäyttöä. Muinaisjäännösrajausta muinaisjäännösrekisteristä. Nyt ei tehty rajausta muuttavia havaintoja.

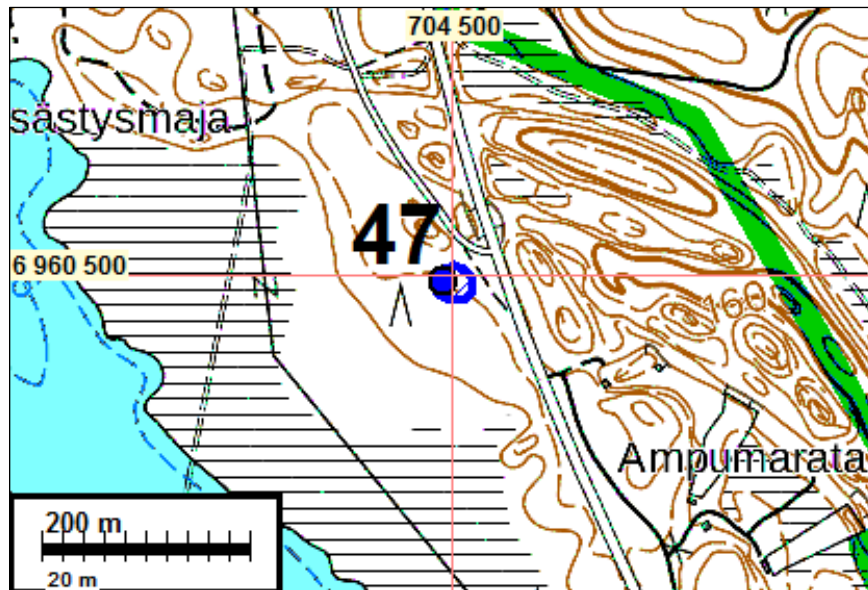

47 ILOMANTSI TETRILAMPI NE

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6960494 E: 704492

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,4 km koilliseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Kohdalla on korsukuoppa.

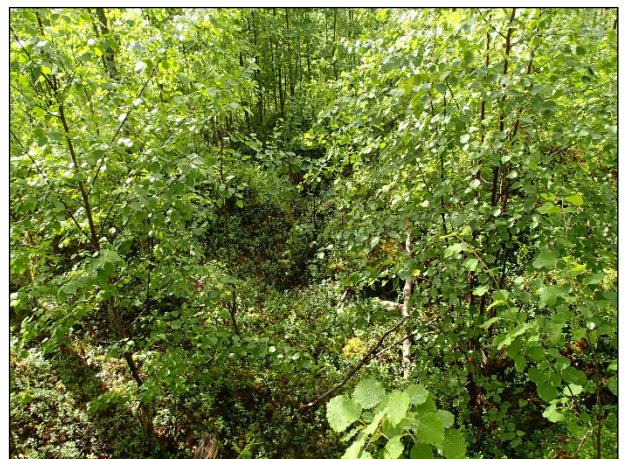

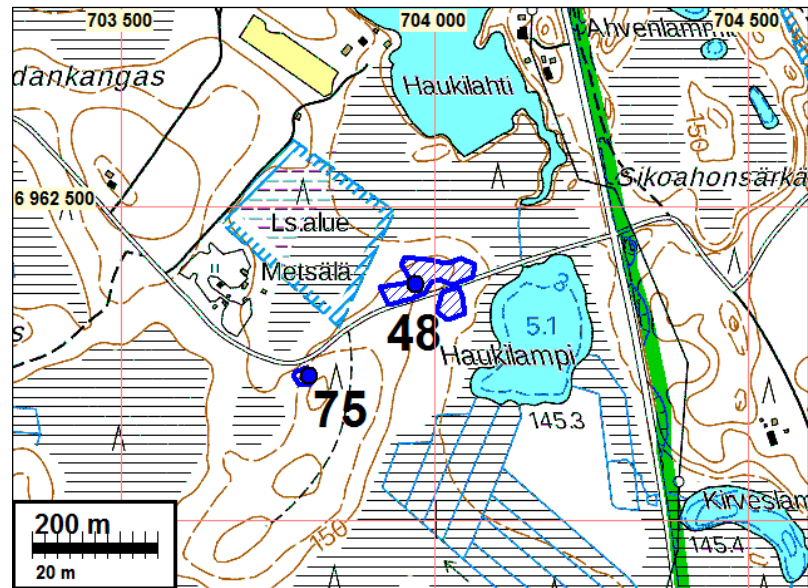
48 ILOMANTSI HAUKILAMPI

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6962375 E: 703969

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 7,7 km koilliseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on 9 kpl ampumapesäkkeitä - muutama syvin saattaa olla korsukuoppia.

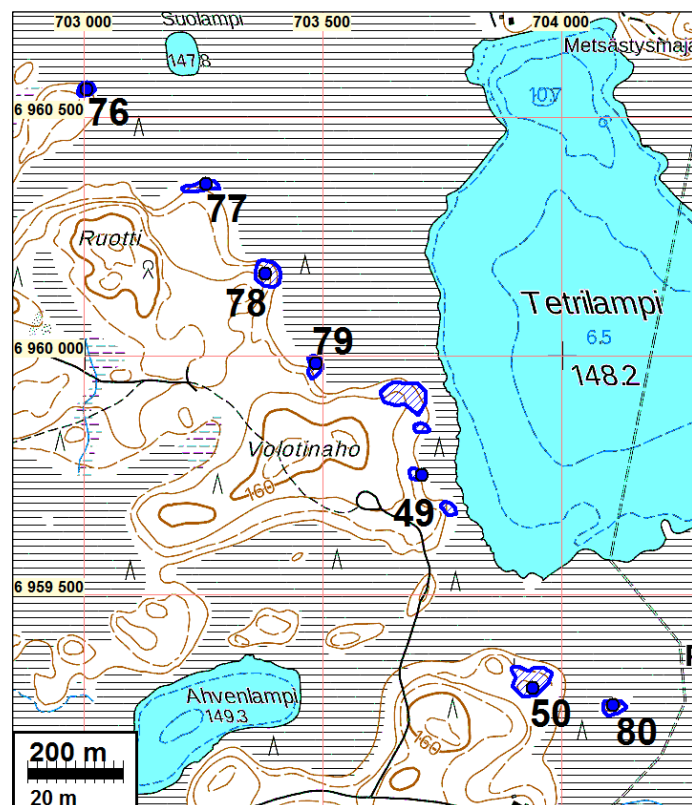

49 ILOMANTSI VOLOTINAHO

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6959750 E: 703706

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,4 km koilliseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Alueella on juoksuhaudaa.

50 ILOMANTSI PITKÄKANGAS NE

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6959305 E: 703940

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,2 km koilliseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Alueella on juoksuhaudaa ja ampumapesäkkeitä.

Kartta s. 53

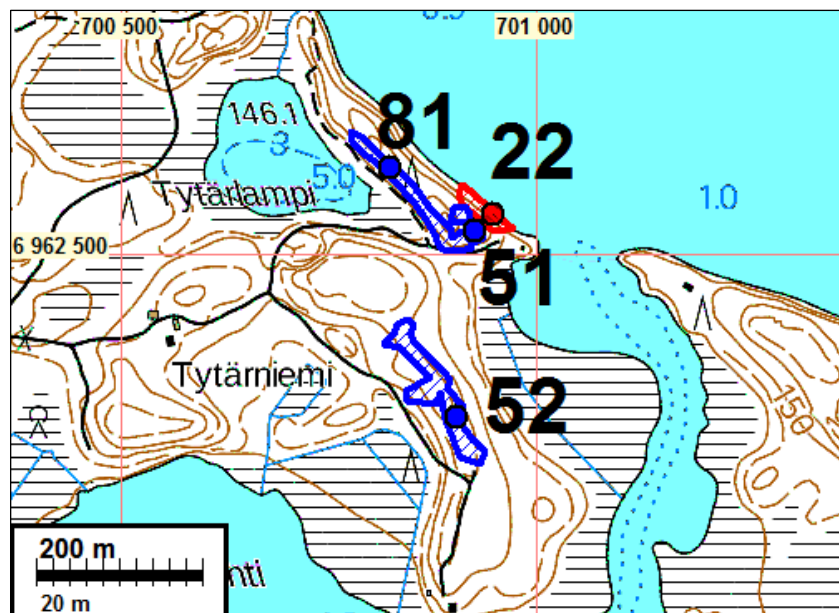

51 ILOMANTSI TYTÄRNIEMI 2

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6962529 E: 700925

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Iломantsin kirkosta 7,0 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on ampumapesäkkeitä.

52 ILOMANTSI TYTÄRNIEMI 3

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6962303 E: 700902

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Iломantsin kirkosta 6,8 km pohjoiseen.
 Huomiot: Poutiainen 2020: Paikalla on juoksuhaudaa.

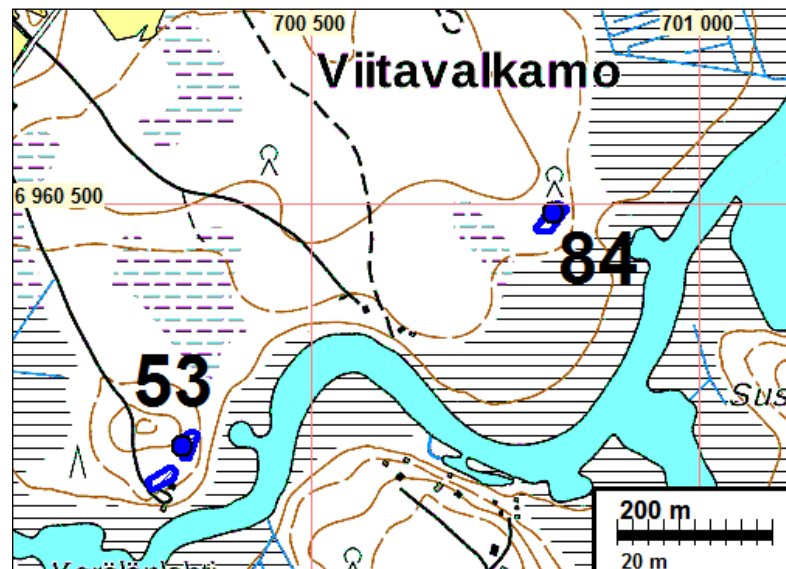
Kartta s. 55

53 ILOMANTSI KERÄLÄNLAHTI NE

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6960189 E: 700335

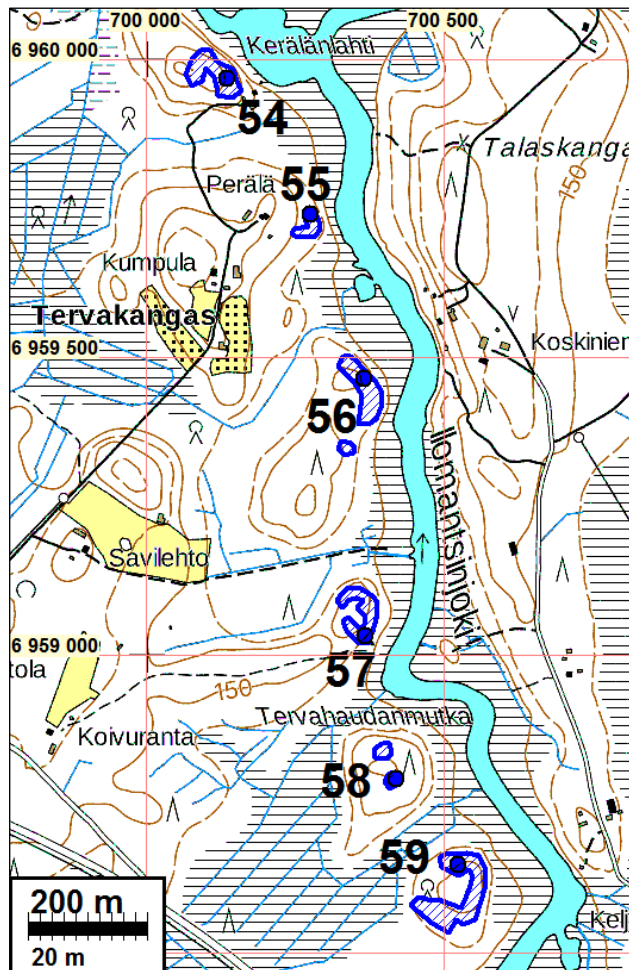
Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 4,7 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on juoksuhaudaa.

54 ILOMANTSI KERÄLÄNLAHTI

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6959967 E: 700136

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 4,5 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on ampumapesäkkeitä, juoksuhautaa ja mahdollinen korsukuoppa.

55 ILOMANTSI PERÄLÄ

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6959740 E: 700274

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 4,2 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Alueella on juoksuhautaa.

Kartta s. 57

56 ILOMANTSI TERVAKANGAS

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6959465 E: 700365

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 3,9 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on juoksuhaudaa ja ampumapesäkkeitä.

Kartta s. 57

57 ILOMANTSI TERVAHAUDANMUTKA LUODE

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6959032 E: 700366

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 3,5 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on juoksuhaudaa ja ampumapesäkkeitä.

Kartta s. 57

58 ILOMANTSI TERVAHAUDANMUTKA ETELÄ

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6958793 E: 700419

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 3,3 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on ampumapesäkkeitä.

Kartta s. 57

59 ILOMANTSI ILOMANTSINJOEN YLÄJUOKSU

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6958647 E: 700522

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 3,3 km pohjoiseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on juoksuhaudaa ja mahdollinen korsukuoppa.

Kartta s. 57

74 ILOMANTSI NIEMISLAMPI NW

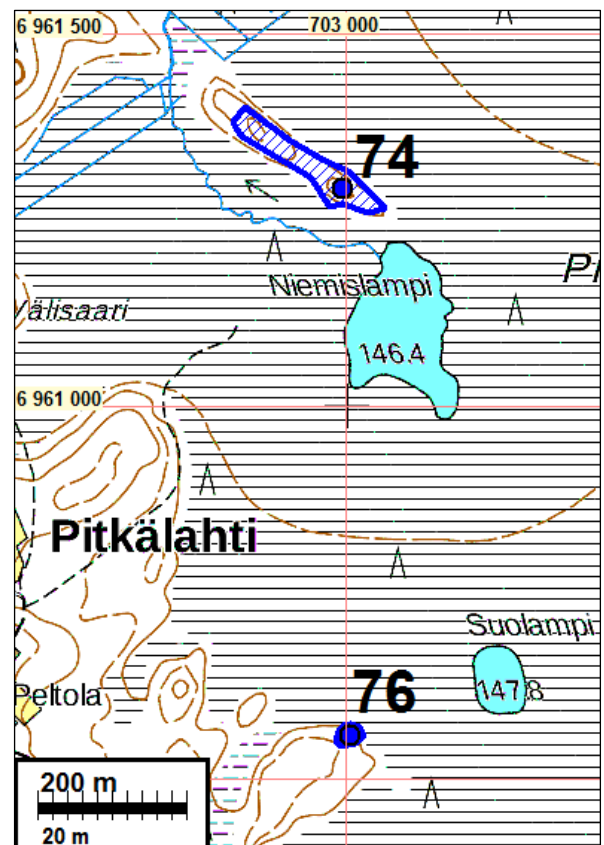
Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6961292 E: 702995

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,3 km pohjoiseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidar-mallinnoksen perusteella alueella on juoksuhaudaa ja ampumapesäkkeitä.

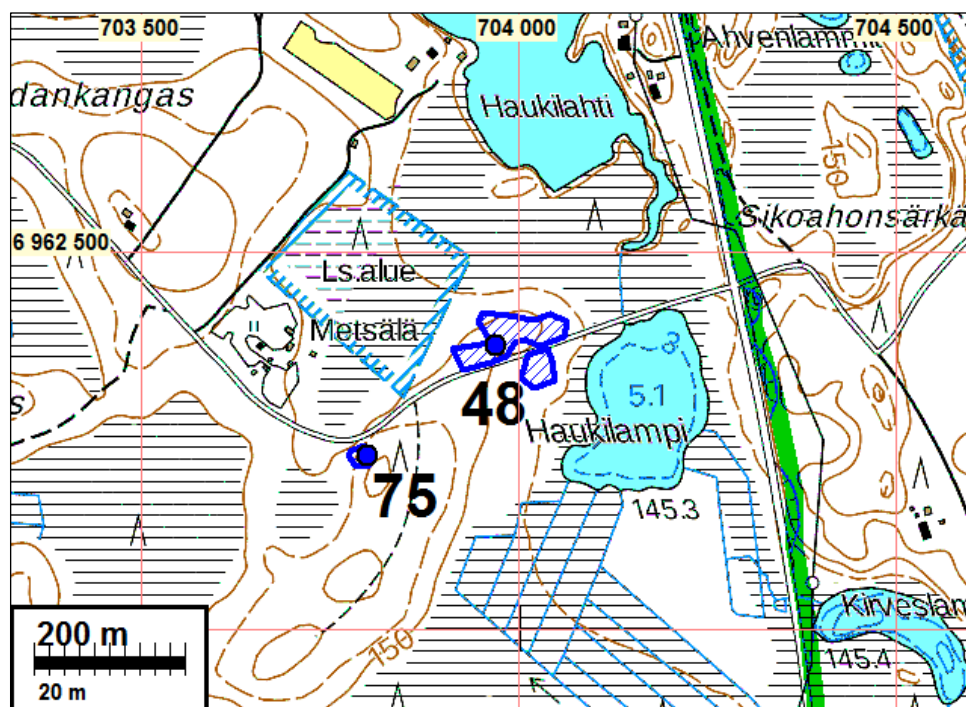

75 ILOMANTSI HAUKILAMPI W

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6962230 E: 703799

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 7,5 km koilliseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastos-
 sa. Lidarmallinnoksen perusteella paikalla on todennäköinen korsukuoppa.

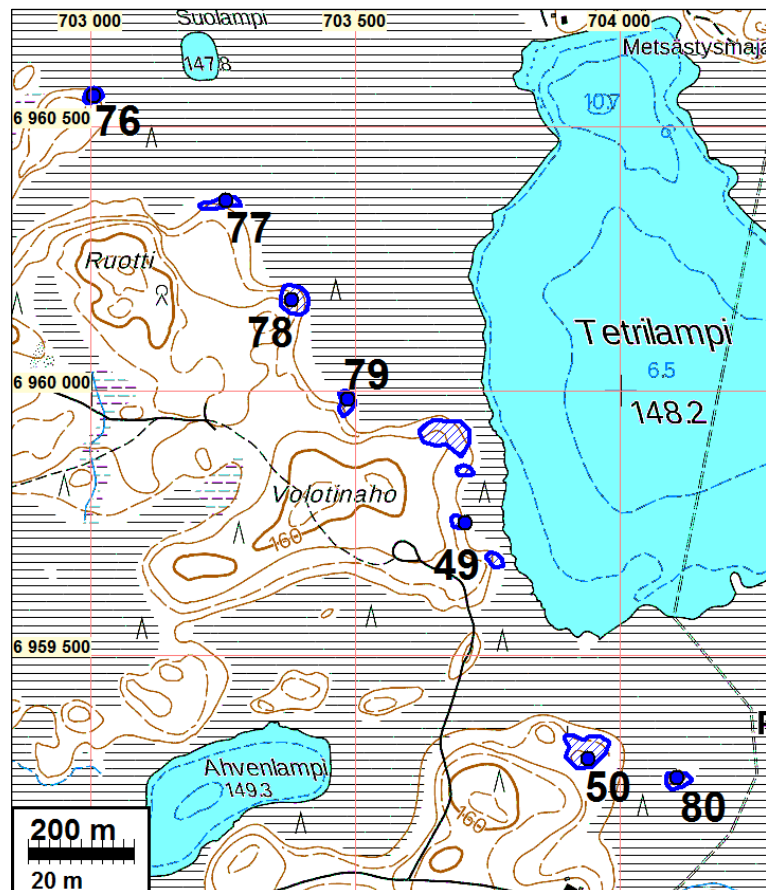

76 ILOMANTSI SUOLAMPI W

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6960558 E: 703005

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,7 km koilliseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastos-
 sa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on ampumapesäkkeitä.

77 ILOMANTSI RUOTTI NE

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6960360 E: 703255

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,6 km koilliseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on juoksuhautaa ja ampumapesäkkeitä.

Kartta s. 62

78 ILOMANTSI RUOTTI E

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6960172 E: 703379

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,5 km koilliseen. Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,5 km koilliseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella pienellä suosta nousevalla kumpareella on ampumapesäkkeitä ja juoksuhaudaa.

Kartta s. 62

79 ILOMANTSI VOLOTINAHO N

Mjtunnus: (uusi kohde)

Status: muu kulttuuriperintökohde (S)

Ajoitus: historiallinen, II maailmansota

Laji: varustus

Koordin: N: 6959984 E: 703485

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,4 km koilliseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on ampumapesäkkeitä.

Kartta s. 62

80 ILOMANTSI TETRILAMPI S

Mjtunnus: (uusi kohde)

Status: muu kulttuuriperintökohde (S)

Ajoitus: historiallinen, II maailmansota

Laji: varustus

Koordin: N: 6959268 E: 704107

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,3 km koilliseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella pienellä suosta nousevalla kumpareella on ampumapesäkkeitä.

Kartta s. 62

81 ILOMANTSI TYTÄRLAMPI

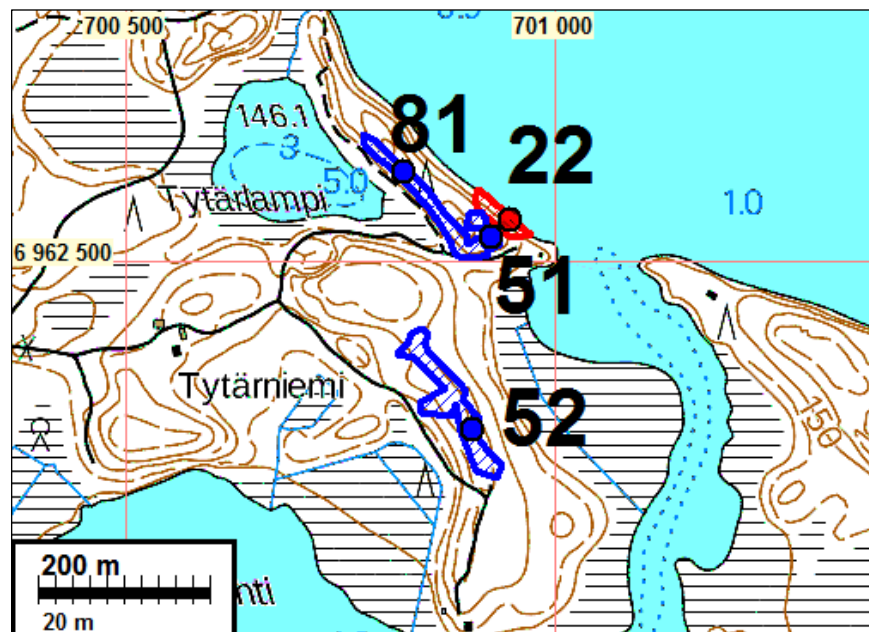
Mjtunnus: (uusi kohde)

Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6962604 E: 700823

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 7,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Kohtaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on juoksuhaudan näköistä kaivantoa. Tosin harjanteen suojanpuolella - siis yhdyshautaa?

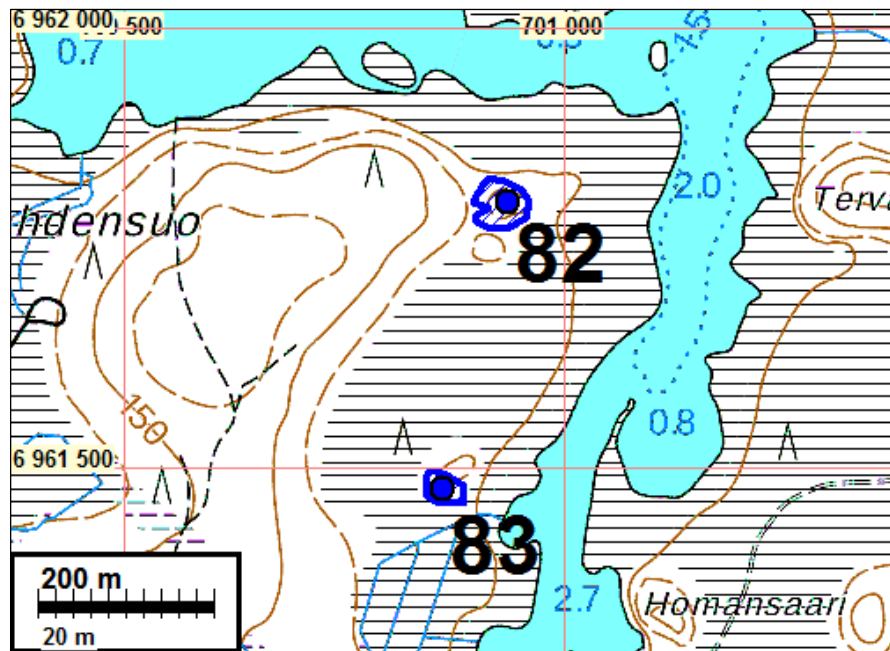
82 ILOMANTSI KARTISKOLAHTI SE

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6961802 E: 700935

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,3 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Kohtaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on juoksuhaudan näköistä kaivantoa.

83 ILOMANTSI VIITAVALKAMO N

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6961476 E: 700861

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,0 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Kohtaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on ampumapesäkkeitä sekä ilmeisesti niiden välillä yhdyshautaa.

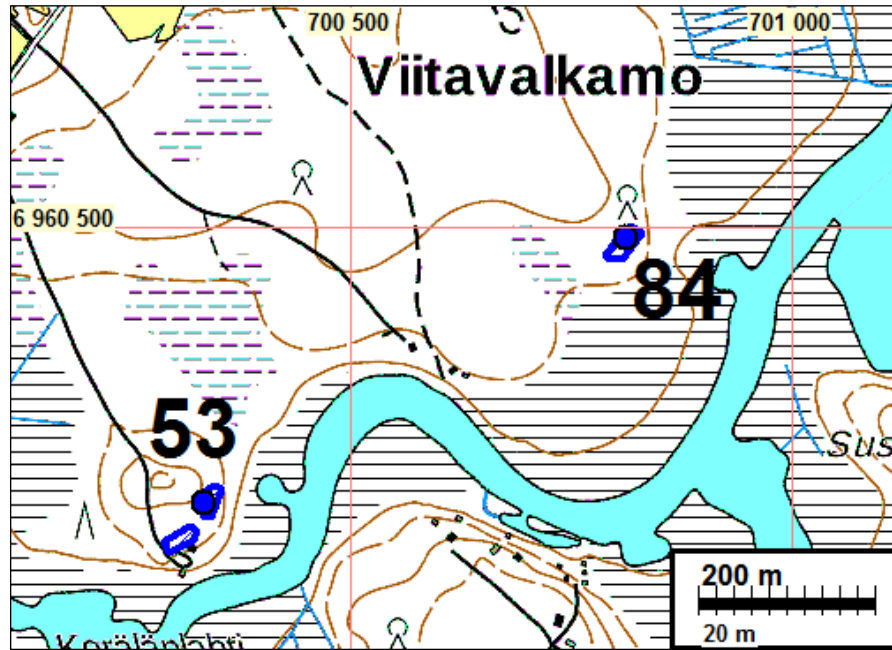
Kartta s. 65

84 ILOMANTSI VIITAVALKAMO S

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6960488 E: 700813

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 5,0 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Kohtaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on juoksuhaudan näköistä kaivantoa noin 30 m pätkä.

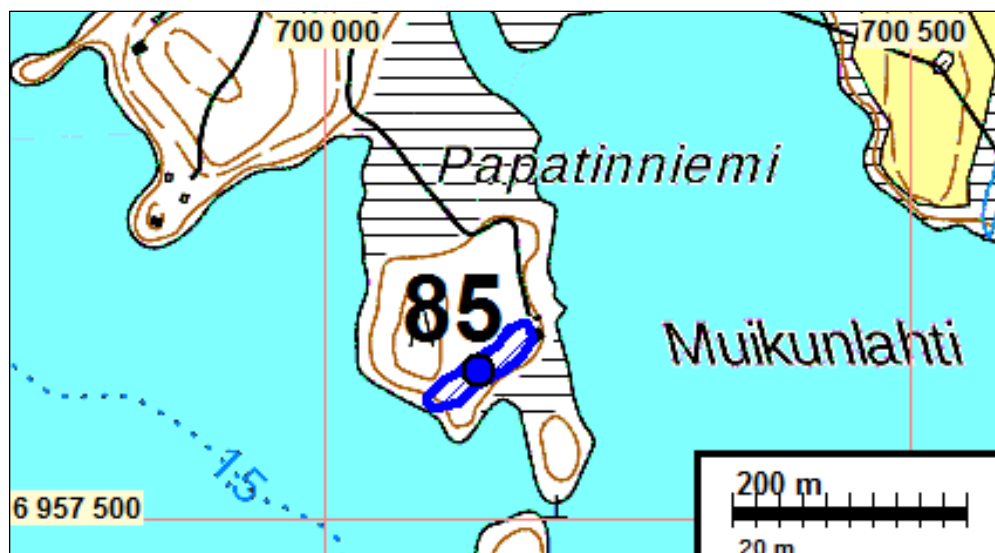

85 ILOMANTSI PAPATINNIEMI S

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen, II maailmansota
 Laji: varustus

Koordin: N: 6957626 E: 700131

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 2,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Kohtaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä maastossa. Lidarmallinnoksen perusteella alueella on juoksuhaudan näköistä kaivantoa n. 100 m matkalla. Puolustussuunta kaakkoon.

Mahdolliset muinaisjäännökset

37 ILOMANTSI SONKAJA LAHTI

Mjtunnus: 146010058
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus: ortodoksikalmisto

Koordin: N: 6958748 E: 691409

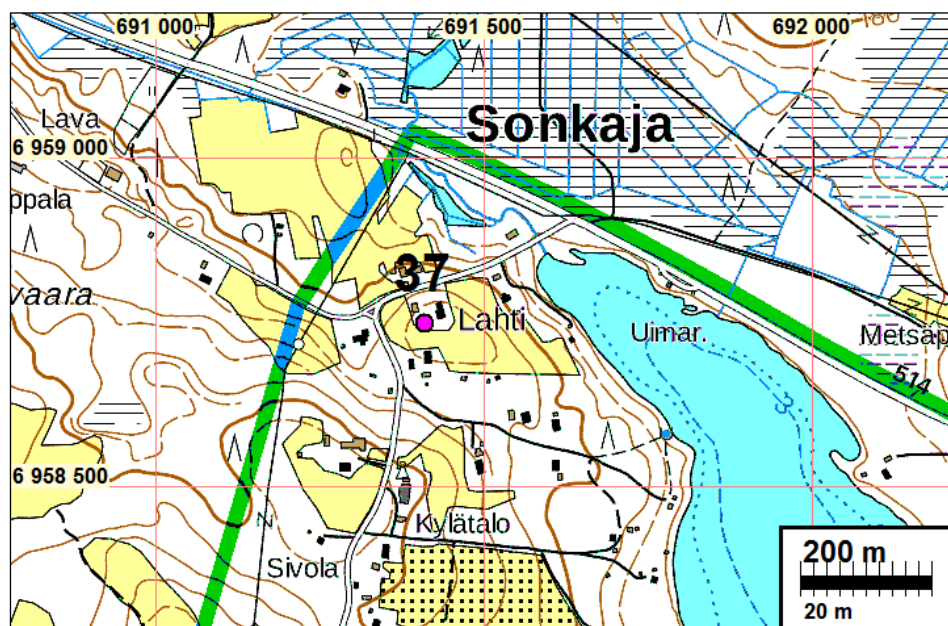
Tutkijat: Anja Sarvas 1970 inventointi, Minna Ranta 1993 inventointi, Taisto Karjalainen 1995 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 9,5 km länteen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee Sonkajanjärven pohjoispään länsirannalla, noin 100 m Ilomantsin ja Enon välisestä maantiestä. Alue on peltorinnettä. Vuodelta 1910 olevassa tiedonannossa mainitaan, että Sonkajajärven pohjoispään länsirannalla on kalmisto, jonka vastakkaisella puolella, puron varrella on Novgorodin aikaisia löytöjä (Lukkarinen 1910). Kalmiston kohdalta, pellolta kerrotaan tulleen esille luita.

Kerrotaan, että liettulaiset asuivat Sonkajassa läänitysaikana 1300-luvulla ja että siellä oli myös heidän hautausmaansa (ks. kohde: Ilomantsi Sonkaja Autio) (Björn 1991:481). Sonkaja on vanha keskuskylä, jossa vuonna 1500 on ollut viisi taloa. Vuosisadan loppuun mennessä taloluku oli kasvanut seitsemääntoista. Asutus lisääntyi, koska suurin osa ortodokseista jäi paikalleen ja luterilaisia uudisasukkaita muutti kylään. (Björn 1991:125.) On mahdollista että Sonkajassa on ollut useampia kalmistoja.

Sepänmaa 2020: Kohde tarkastettiin muutaman kymmenen metrin päästä tieltä. Pääasiassa peltoaluetta - osittain talon pihapiiriä. Kohdetta ei voi rajata ja todentaa ilman tarkkuusinventointia tai koekaivausta. Samalla alueella on ollut isojakokartoissa myös talo (nro 12).

38 ILOMANTSI RYÖKKYLÄ NIEMELÄ

Mjtunnus: 146010056
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus: ortodoksikalmisto

Koordin: N: 6963721 E: 701890

Tutkijat: Minna Anttonen 1994 inventointi, Taisto Karjalainen 1995 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 8,3 km pohjoiseen.

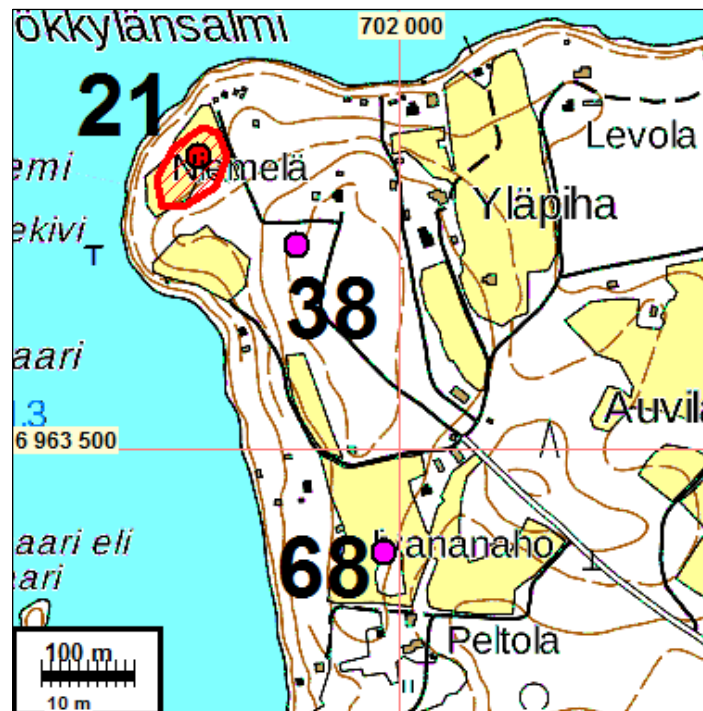
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee Mekrijärven etelärannalla, Niemelän talon maalla. Peltoalueiden välissä on sekametsää kasvava kaistale, jonne on kasattu pellolta kiviä. Perunakuoppia tälle alueelle kaivettaessa kerrotaan esille tulleen luita, joita ei ole talletettu. Luulöytöalueen vierellä pihanurmella on "pöytäkivi".

Ryökkylän kylä on syntynyt 1400-luvulla, 1500-luvulla sitä nimitettiin Mekrijärven pienemmäksi kyläksi. Ryökkylä autoitui vuosina 1641-43, mutta jo vuonna 1638 siellä oli kymmenen taloa. (Saloheimo 1971:35.) 1800-luvun lopulla on merkitty muistiin, että "Ryökkylän kylän wenäläinen hautausmaa oli Ontrei Mustosen pellolla" (Könönen 1884:42). Ryökkylän kalmiston sijaintipaikka on perimätiedon mukaan Ryökkylänsalmen etelärannan rinne Niemelän talon alapuolella. Tsasounasta ei kylällä ole tietoa, mutta karttojen mukaan se on sijainnut 1700-luvulla kalmiston yhteydessä. (Saloheimo 1982:293-294.)

Karjalainen 2005: Niemelän peltoalueen ja metsän rajalta otettiin gps -mittaus: 3702172/696600. Paikalla ei havaittu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Sepänmaa 2020: Paikka tarkastettiin v. 2020 inventoinnin yhteydessä. Koordinaatien osoittama kohta on kymmenkunta vuotta sitten koivulle istutettua peltoa. Sen toteamiseksi, onko kohdalla kalmistoa ja tämän laajuuden määrittäminen vaatisi tarkkuusinventointia ja koekaivauksia.

39 ILOMANTSI PUTKELA TURPEELA

Mjtunnus: 146500026
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus: ruumishauta

Koordin: N: 6959196 E: 705099

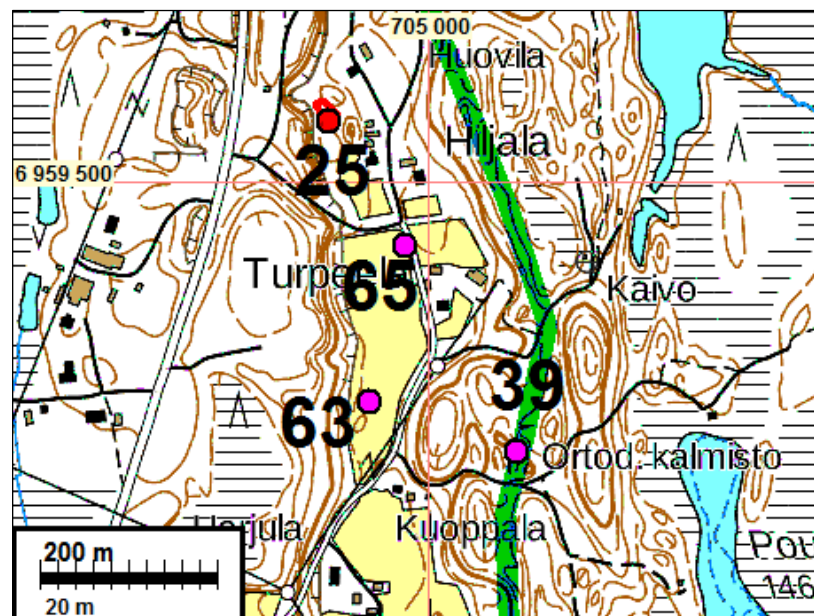
Tutkijat: Ranta, Minna 1994 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,0 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Mahdollinen sotilashautapaikka on Turpeelan talosta n. 150 m eteläkaakkoon olevalla vanhalla pellolla, joka viettää kohden Rapalahden pohjukkaa. Peruskartaan merkitty ortodoksikalmisto sijaitsee todennäköisesti kohdeesta n. 400 m luoteeseen (ks. kohde: Ilomantsi Putkela Ihanus). Navetan takana on ollut ristejä näkyvillä vuosikymmeniä sitten; Turpeelan isännälle on kerrottu ristejä olleen myös rinteiden alla katajien luona. Perimätieto kertoo Putkelaan haudatun sotilaita.

Sepänmaa 2020: Alue on melko ehjää, kumpuilevaa, mäntyä kasvavaa hiekkakan-gasta, jota pari kevytrakenteista metsäautotietä halkoo. Koordinaattipisteiden tienoil-ta pohjoiseen on aluskasvillisuudeltaan tiheästi saniaista kasvaa aluetta, joka on arviolta sama alue kuin vanhoilla peruskartoilla pelloksi merkitty. Alueen eteläosas-sa oli yksi nykyaikainen koiran (?) puisella ristillä merkitty hauta.

Ei saatu selvitettyksi, millä perusteella kartoittaja on merkinnyt kohdan ortodoksi-seksi kalmistoksi. Kyseessä on mahdollinen muinaisjäännös.

60 ILOMANTSI SONKAJA LEHTONIEMI N

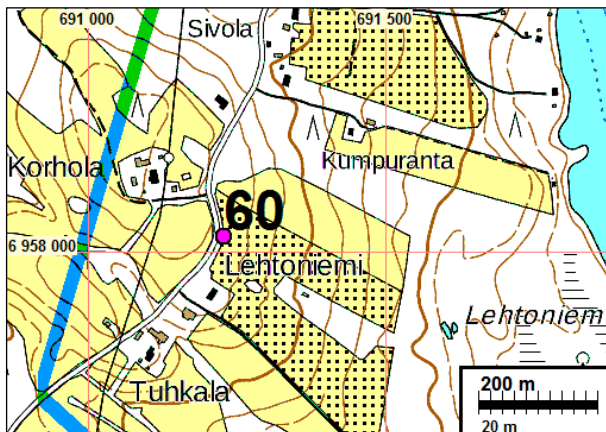
Mjtnnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6958026 E: 691229

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 9,5 km länteen.

Huomiot: Vuosina 1829, 1830 laaditulle isojakokartalle ja 1840-luvun pitäjänkartalle (alla kartaote) on merkitty talo, vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohdassa viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koeuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

61 ILOMANTSI SONKAJA VÄRYNVAARA VARISVAARA N

Mjtunnus: (uusi kohde)

Status: mahdollinen muinaisjäännös

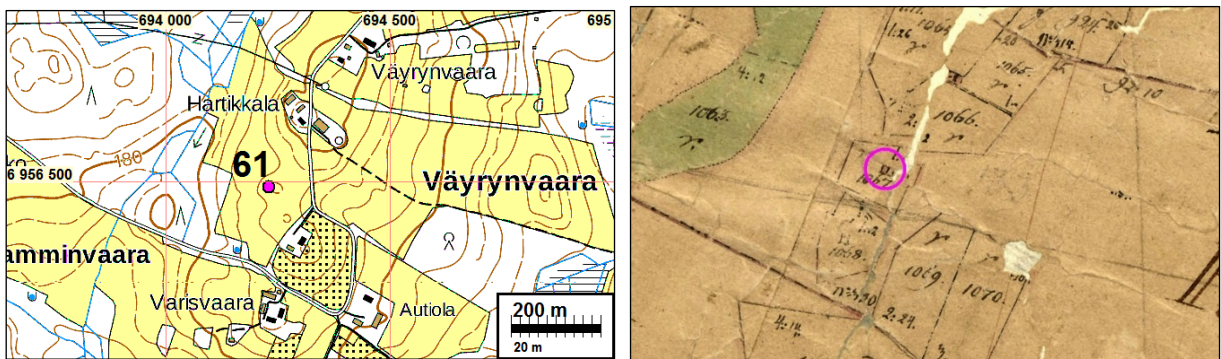
Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6956489 E: 694231

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuosina 1829, 1830 laaditulle isojakokartalle on merkitty talo, vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

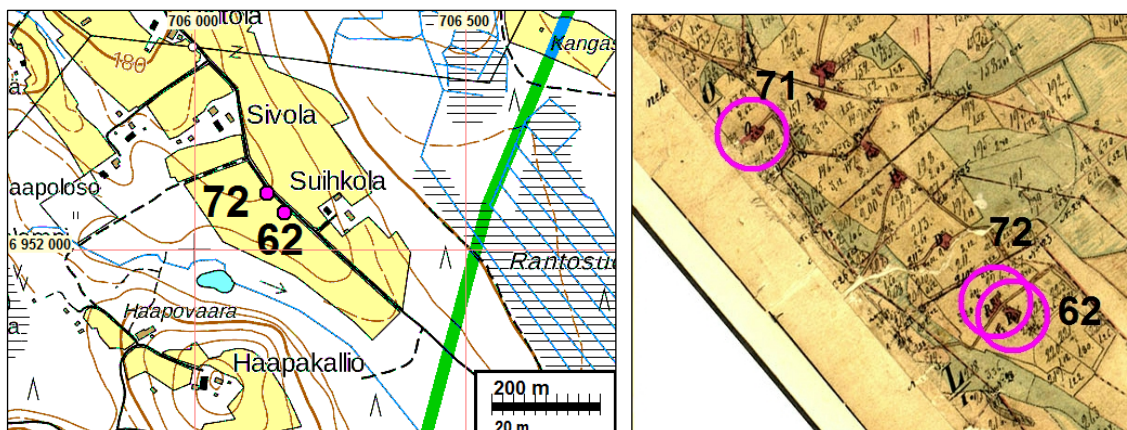
62 ILOMANTSI KUKSENVAARA SUIHKOLA S

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6952069 E: 706168

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuosina 1861, 1862 laaditulle kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

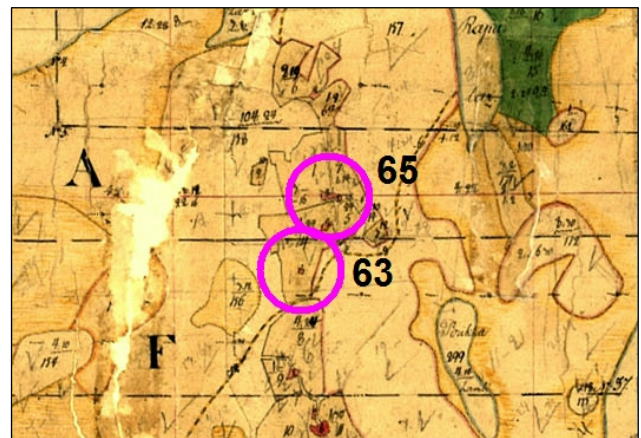
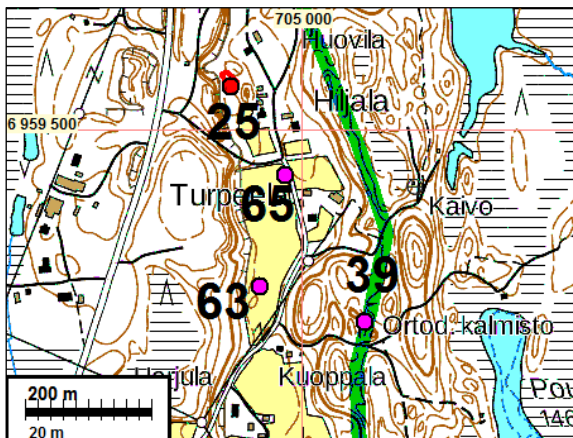

63 PUTKELA TURPEELA N

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6959251 E: 704933

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Huomiot: Vuoden 1832 kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin alue on rakentamaton. Paikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pinta-poimintaa tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

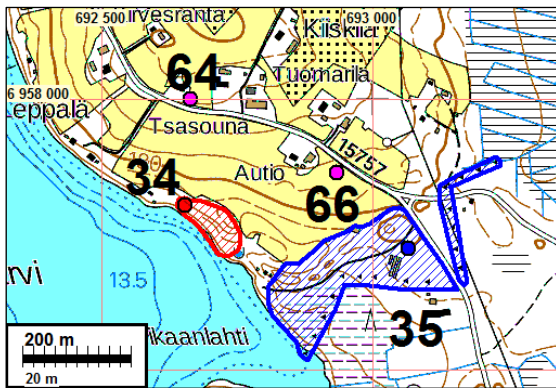

64 ILOMANTSI SONKAJA TUOMARI

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6958001 E: 692665

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Huomiot: Vuosina 1829, 1830 laaditulle isojakokartalle on merkitty talo, vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

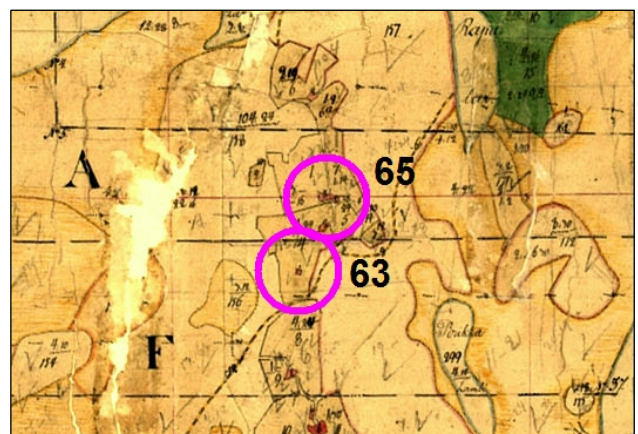
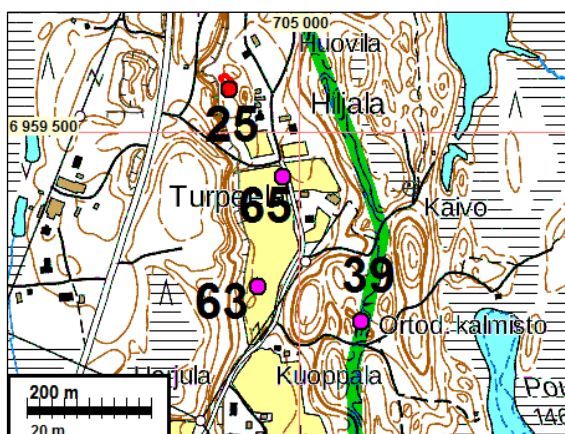

65 PUTKELA TURPEELA S

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6959428 E: 704973

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi.
 Huomiot: Vuoden 1832 kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin alue on rakentamaton. Paikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pinta-poimintaa tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

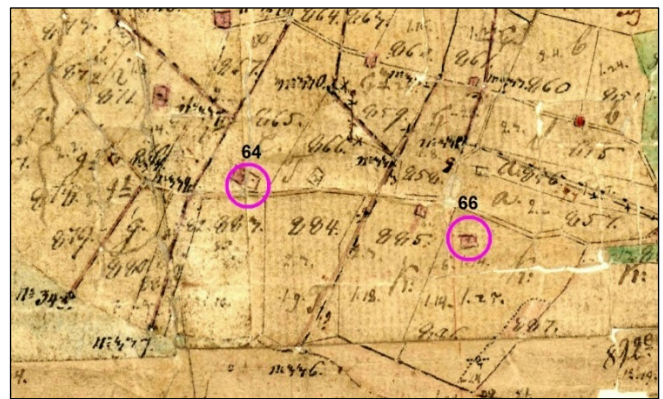
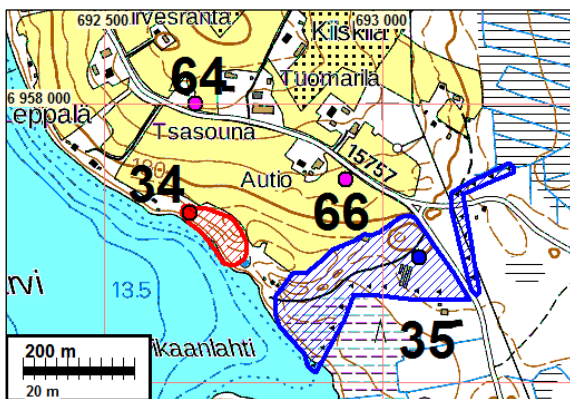
66 ILOMANTSI SONKAJA AUTIO E

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6957863 E: 692936

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuosina 1829, 1830 laaditulle isojakokartalle on merkitty talo, vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjään-
nökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

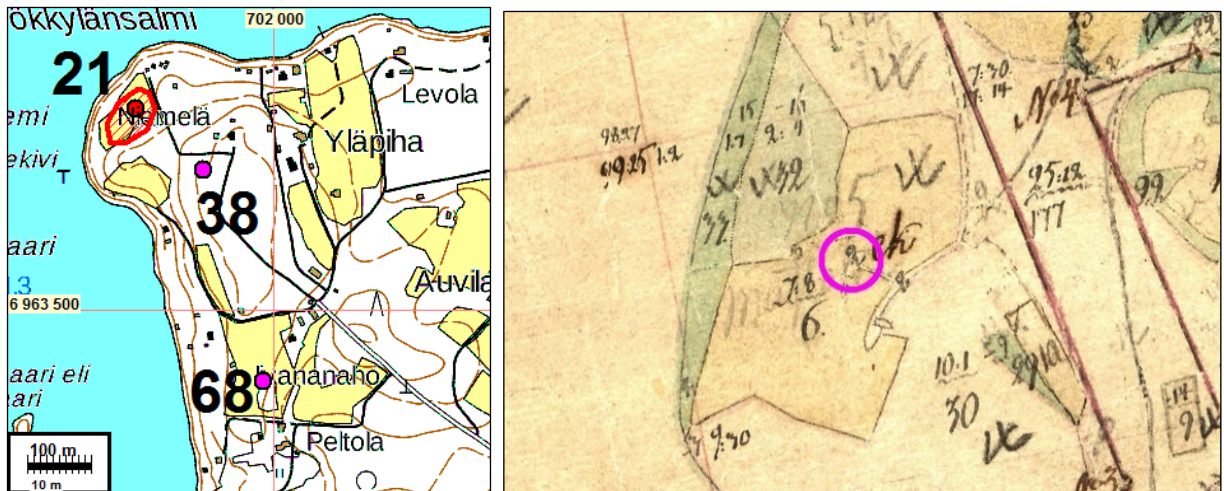
68 ILOMANTSI RYÖKKYLÄ IVANANAHO

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäänös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6963388 E: 701985

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuoden 1832 kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin niittyä, joka oli tutkimusajankohtana heinällä. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjään-
nökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

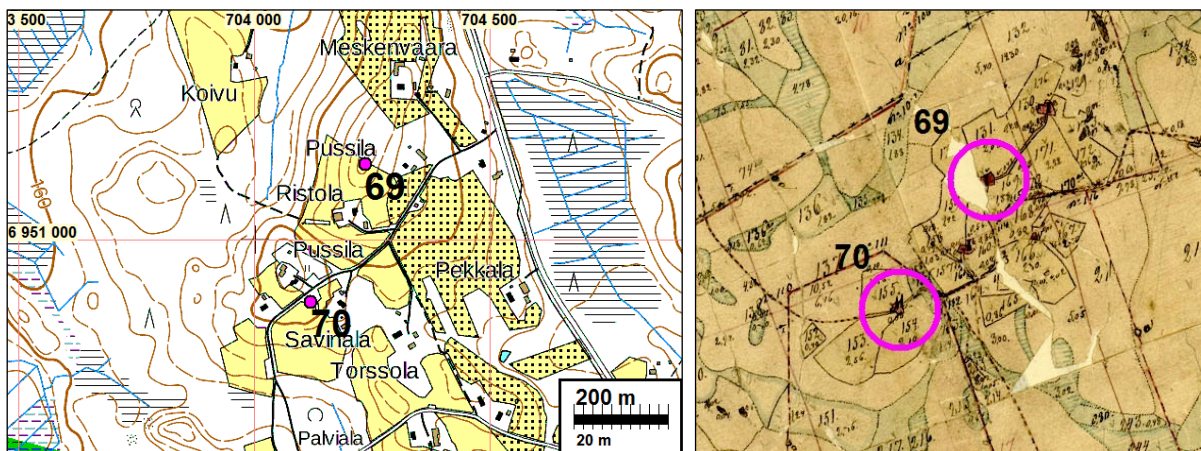
69 ILOMANTSI KUUKENVAARA PUSSILA

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6951160 E: 704235

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuosina 1861, 1862 laaditulle kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

70 ILOMANTSI KUUKENVAARA SAVIALA

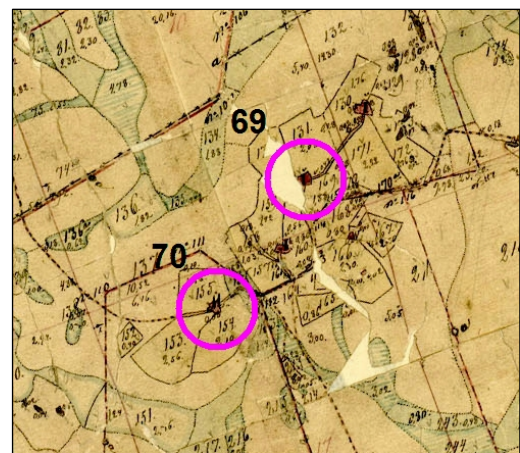
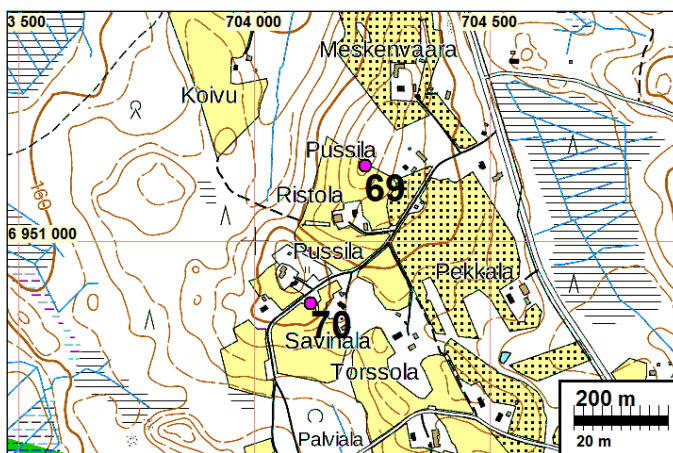
Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6950869 E: 704119

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuosina 1861, 1862 laaditulle kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

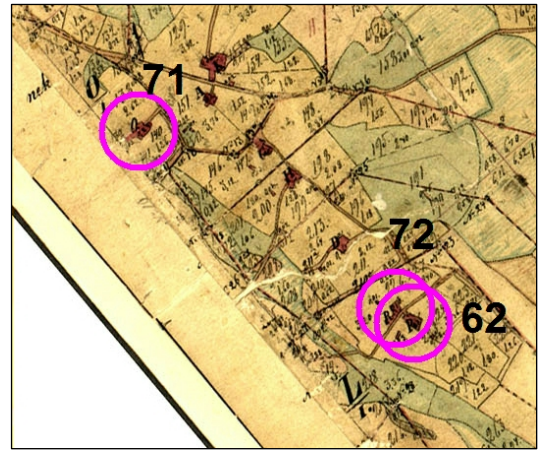
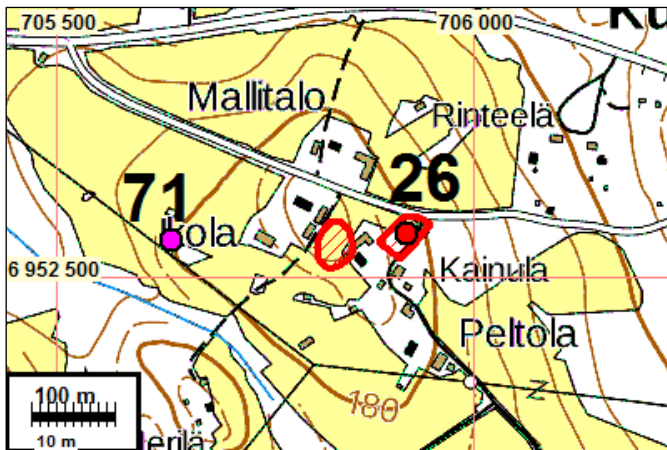
71 ILOMANTSI KUUKSENVAARA IKOLA

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6952545 E: 705639

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuosina 1861, 1862 laaditulle kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

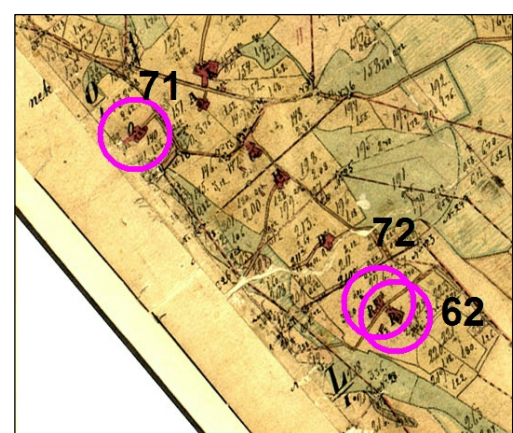
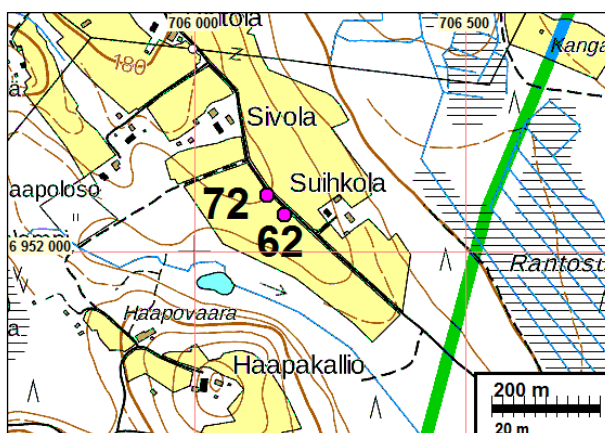
72 ILOMANTSI SUIHKOLA N

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6952105 E: 706134

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Vuosina 1861, 1862 laaditulle kartalle paikalle on merkitty talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin peltoa. Pelto oli tutkimusajankohtana viljelyksellä, eikä pellolla tehty sen vuoksi pintapöimintää tai koekuoppia. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat.

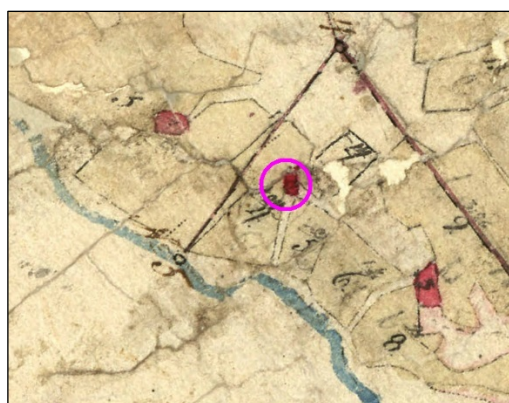
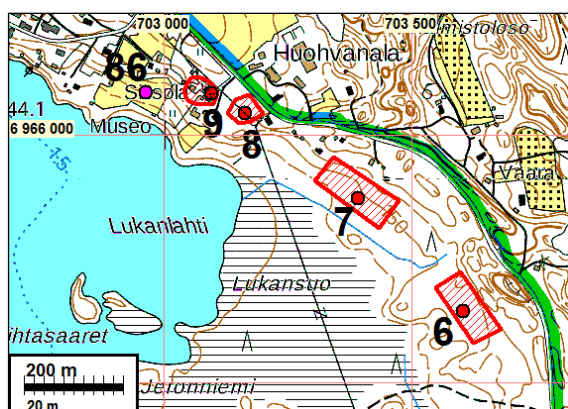
86 MEKRIJÄRVI SISSOLA W

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös

Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka, talonpaikka

Koordin: N: 6966085 E: 702963

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
Huomiot: Vuoden 1832 kartalla paikalla on talo. Vuoden 1974 peruskartalla ja nykyisin paikalla ei ole rakennusta. Historiallinen talonpaikka on nykyisin niittyä, joka oli tutkimusajankohtana heinällä. Periaatteessa on mahdollista että peltokerroksen alla voisi olla säilyneenä vanhaan asutukseen liittyviä, tutkimusarvoisia jäännöksiä. Mutta koska isojakokartalle merkityn talon paikannuksen oikeellisuutta ei voitu todentaa konkreettisin havainnoin, on paikka luokiteltava mahdolliseksi muinaisjäännekseksi. Kohteen sijainti ja olemassaolo ovat siis epävarmat

Löytöpaikat

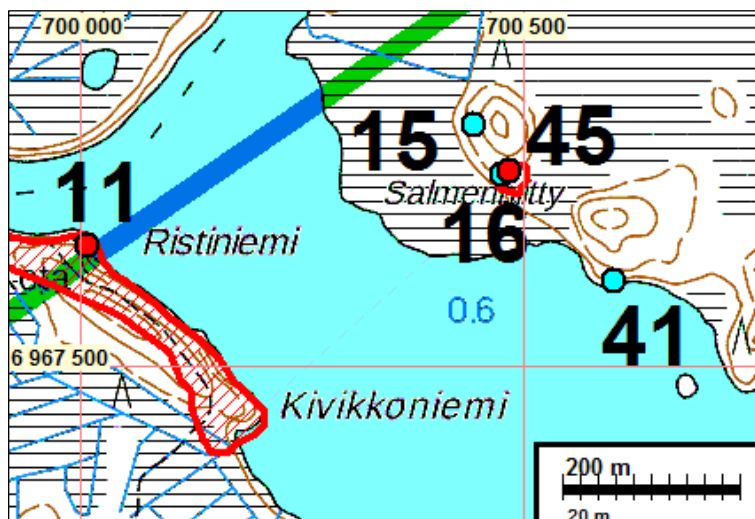
15 ILOMANTSI SALMENNITTY 1

Mjtunnus: 1000035074
Status: löytöpaikka
Ajoitus: rautakautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6967772 E: 700442

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 12,3 km pohjoiseen.
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Metallinetsinnässä löytynyt kaksi nuolenkärkeä 20 - 40 cm syvyydestä, noin 5 metrin etäisyydellä toisistaan. Löytöjä ei vielä ole luetteloitu koelmiin. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Sepänmaa 2020: Kohde oli ns. löytöpaikka Museoviraston statuksen mukaan, joten alue inventointiin maastossa v. 2020 sekä metallinilmaisimella että koekuoppia tekemällä. Metallinilmaisinharrastajien löytöjä. Tarkkoja löytökohtia ei ollut inventoinnissa tiedossa (muuta kuin yksi koordinaattipiste). Länteen viettävää hiekkamorenirinnettä, jossa melko tasainen terassi. Puusto mäntyä. Paikasta runsaat 100 m länteen vesialueelle on tasaista suota. Aluetta tutkittiin metallinilmaisimella sekä koekuoppittamalla. Ei havaittu merkkejä muinaisjäännöksistä.

16 ILOMANTSI SALMENNITTY 2

Mjtunnus: 1000035075
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6967717 E: 700476

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 12,2 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Metallinetsinnässä löytynyt nuolenkärki ja puukonterä 20 - 40 cm syvyydestä, noin 5 metrin etäisyydellä toisistaan. Löytöjä ei vielä ole luetteloitu. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Sepänmaa 202: Metallinilmaisimella ei löytynyt mitään. Kohde on siis edelleen rautakauden - keskiajan suhteen hajalöytöpaikka, mutta muutamassa koekuopassa selvää kulttuurikerrosta (noensekaista ruskeaa maata, jossa hieman rapautuneita - palaneita? - kiviä). Yhdestä koekuopasta löytyi kappale esihistoriallista keramiikkaa, joka on selvästi rautakautta vanhempaa - kivikautista tai pronssikautista. Tämä kohde on erotettu omaksi kohteekseen - kivi tai pronssikautinen asuinpaikka - kohde n:o 45. Rautakauden - keskiajan suhteen kohde on siis hajalöytöpaikka - kivi-pronssikautisen asuinpaikan (kohde 45) kannalta taas kiinteä muinaijäänös

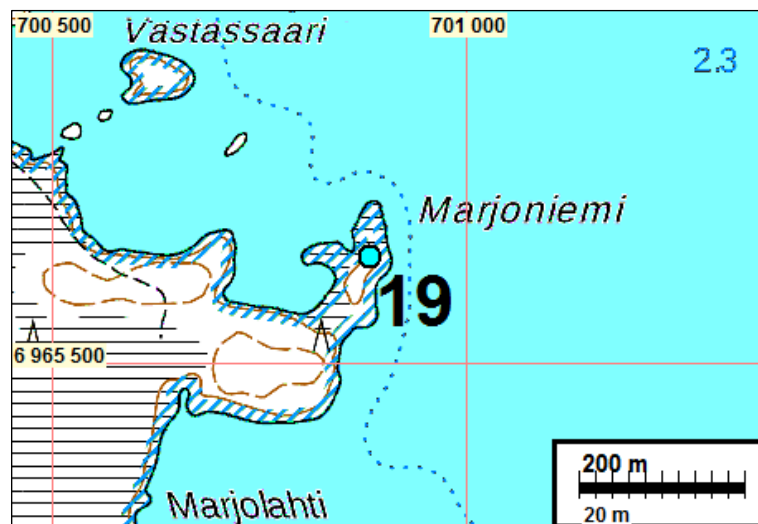
Kartta s. 80

19 ILOMANTSI MARJONIEMI

Mjtunnus: 1000035081
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6965628 E: 700884

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 10,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Metallinetsinnässä löytynyt noin 20 cm syvyydestä ja viiden metrin etäisyydellä toisistaan veitsenterä ja nuolenkärki. Löytöjä ei vielä ole luetteloitu. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.
Sepänmaa 2020: Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2020 inventoinnin yhteydessä, koska on soidensuojelualuetta.

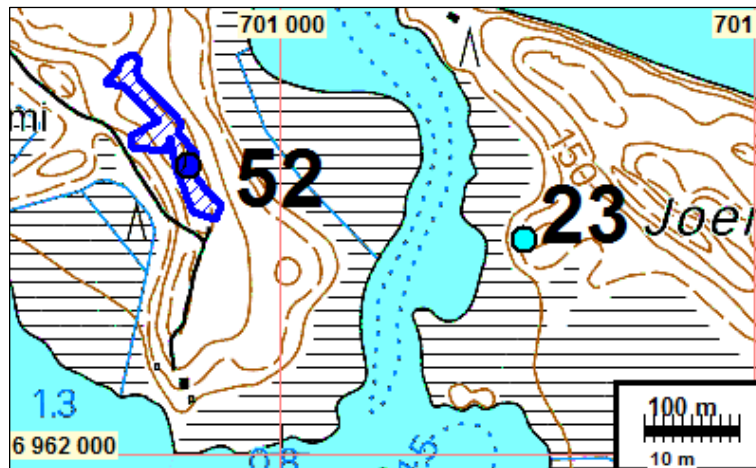

23 ILOMANTSI JOENNIEMI

Mjtunnus: 1000035079
 Status: löytöpaikkapaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka
 Koordin: N: 6962226 E: 701257

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 6,8 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Metallinetsinnässä löytynyt puukonterä ja iso kaksihaarainen rautakoukku (lihakoukku?) noin 30 cm syvyydestä, noin 10 metrin etäisyydellä toisistaan. Löytöjä ei vielä ole luetteloitu kokoelmiin. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Sepänmaa 2020: Kohdetta ei tarkastettu maastossa v. 2020 inventoinnin yhteydessä.

41 ILOMANTSI HILPANSAARI LÄNSI

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6967597 E: 700601

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 12,1 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Rantahietikolta noin 20 metrin matkalta poimittiin 4 veden pyöristämää kvartsi-iskosta. Niitä oli hiekkarannalla muutama lisääkin. Täyttä varmuutta ei ole, ovatko kvartsit iskoksia - kuitenkin lähistön muilta hiekkarannoilta tai koe-kuopista ei vastaavanlaisia särmikkäitä kvartseja löytynyt. Mahdollisesti kohdalla on vedenpinnan nousun tuhoama kivikautinen asuinpaikka - vastaavanlainen kuin useimmat Mekrijärven ja Ilomantsinjärven kivikautisista asuinpaikoista.

Kivikkoinen ranta, jossa lohkkareiden välissä hiekkaa. Ylempänä rinne on kalliosta ja louhikkoista.

Kartta s. 80

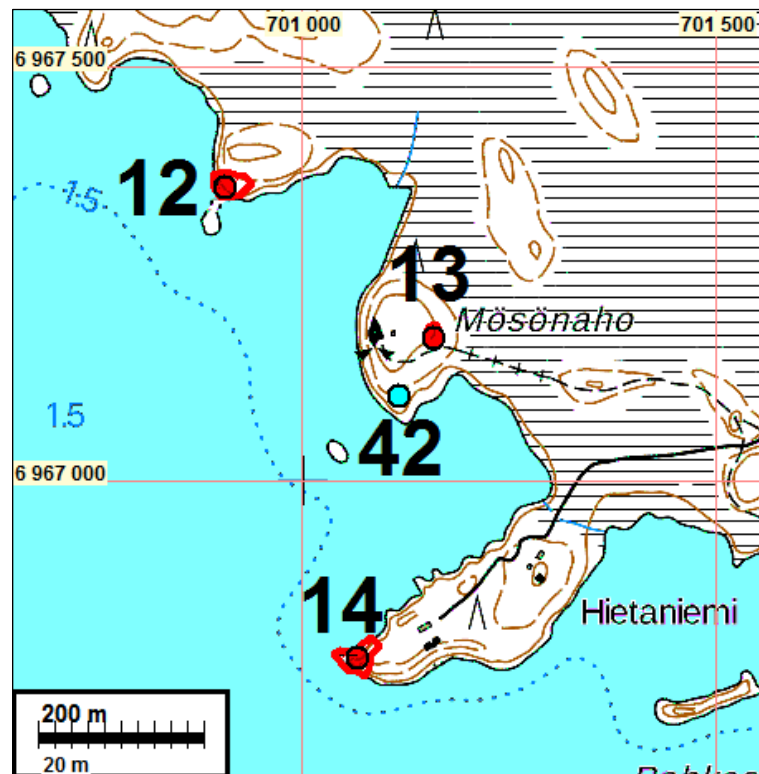
42 ILOMANTSI MÖSÖNAHO ETELÄ

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6967102 E: 701117

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 11,6 km pohjoiseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Laavupaikan eteläpuolella olevalle niemimäiselle muodostumalle, sillä olevalle tasanteelle tehtiin 5 kpl koe-kuoppia. Yhdestä löytyi selvä kvartsi-iskos

- muista ei mitään merkkejä muinaisjäännöksestä. Kohdetta on toistaiseksi pidettävä esihistoriallisena hajalöytöpaikkana. Maaperä hiekkamoreenia. Puusto mäntyä.

Muu kohde

36 ILOMANTSI KUUSELA

Mjtunnus: 1000033081
 Status: ehdotamme statukseksi muu kohde, oli aikaisemmin muu kulttuuriperintökohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: maatalous: kivirakenne

Koordin: N: 6958521 E: 696485

Tutkijat: Jaana Itäpalo 2018 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Ilomantsin kirkosta 4,9 km luoteeseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Pahkavaaralta ja Enontieltä etelään johtavan Julunniementien itäpuolella, Kuuselan talon pohjoispuolella olevan mäen loivassa kaakkoisrinteessä. Alueella kasvaa vanhaa kuusimetsää, itäpuolella hakkuiden jälkeen nuorta tiheää puustoa.

Paikalle on merkitty pelto vuoden 1974 kartalle. 1800-luvun pitäjänkartalla on merkitty polku Pienen Pahkavaaran talosta Riihivaaran taloon, joka kulki jokseenkin aidan kohdalla tai vieressä. Kartalla ei ole merkintää niitystä tai pellostä tällä alueella. Vajaan 100 vuotta myöhemmin laaditulle vuoden 1932 topografiselle kartalle alueelle on merkitty metsää. Karttatarkastelun perusteella aita ajoittuisi siten lähihistoriaan. Se ei kuitenkaan ole rakenteen perusteella moderni ja se on käsin laadottu. Aidan vieressä ja osin sen päällä oleva puusto on lähemmäs 100 vuotta

vanhaa. Länsipuolinen kangas on tasaista ja mahdollisesti myös entistä peltoaluetta.

Sepänmaa 2020: Kohde tarkastettiin vuoden 2020 inventoinnin yhteydessä. Koldalla on kivivalia koordinaattipisteiden N 6958469 E 696449 - N 6958554 E 696516 välillä. Koillisimman pään vajaata 10 metriä lukuun ottamatta (jossa kivet pienempiä, halk. 20 - 30 cm) koko valli on selvästi koneellisesti raivattu eli puskettu. Käsin latomisen merkkejä ei ollut todettavissa. Kivet ovat suurelta osin halkaisijaltaan 50 - 100 cm - siis ei käsin raivattavissa. Kyseessä on nykyaikainen (1900-l.) maatalouteen liittyvä raivausvalli, joka on ainakin pääasiassa tehty koneellisesti. Kohteen muinaisjännösrekisterissä nyt olevan statuksen muu kulttuuriperintökohde ehdotamme muutettavaksi muuksi kohteeksi, joka ei siis ole suojelukohde.”

